

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI
TÜRK-İSLAM SANATLARI BİLİM DALI

BALIKESİR MUTASARRIF ÖMER ALİ BEY YAZMA ESERLER
KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ CİLTLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Beyza ÇAKIR

168110031008

DANIŞMAN

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

KONYA-2019


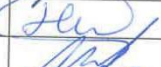

TEZ KABUL FORMU

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Beysa ÇAKIR
	Numarası	162110031003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları / Türk - İslam Sanatları
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
	Tezin Adı	Balkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yama Eserler Kütüphanesi'nde Bulunan Osmanlı Dönemi Ciltleri

Balkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yama Eserler Kütüphanesi'nde
 Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Balkesir Osmanlı Dönemi başlıklı bu çalışma 24.09.2015
 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından
 Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof. Dr.	Mustafa YILDIRIM	
2	Dr. Öğr. Üyesi	Hacer KARA	
3	Dr. Öğr. Üyesi	Murat KARADEMİR	

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

ii

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Beyza ÇAKIR		
	Numarası	168110031008		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı / Türk İslam Sanatları Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	BALIKESİR MUTASARRIF ÖMER ALİ BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ CİLTLERİ			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Beyza ÇAKIR



ÖNSÖZ

Türkler, yüzyıllar boyunca çok zengin ve köklü bir kültüre sahip olmuşlardır. Özellikle el sanatları, kültürümüzün en canlı ve içerisinde birden çok anlam barındıran bölümlerindedir. Bu kategori içerisinde bulunan cilt sanatı ayrı bir öneme sahiptir. Bunun sebebi Türklerin, yazıya ve kitaba her dönemde önem vermiş olmasıdır. İslamiyet'in kabulünden bu yana Kur'an-ı Kerim'e duyulan saygı ve sevgi beraberinde hat, tezhip, minyatür, ebru gibi eserlerin de önemini arttırmıştır. Sonuç olarak; bu eserleri koruma amacıyla cilt sanatında da ortak kültürümüzün örnekleri verilmiştir.



Önceleri, kullanılabilirliği amacıyla ortaya çıkan ve sonraları estetik kaygısının devreye girmesiyle hayat bulup bir sanat dalı haline gelen cilt; Orta Asya'dan Anadolu'ya, Uygurlar'dan Osmanlı Devleti'ne dek uzanmıştır.

Üç kıtaya hâkim olan Osmanlı Devleti, ilme ve kitaba büyük önem vermesinden dolayı bizlere çok zengin yazma koleksiyonları bırakmıştır. Bu yüzden araştırmamızda Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Osmanlı Dönemi ciltleri birebir yerinde incelenerek bir katalog haline getirilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında danışmanlığımı üstlenen ve benden yardımlarını esirgemeyen saygı değer hocam Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM'a ve her türlü desteği sağlayan, zaman ayırarak beni yönlendiren, saygı değer hocam Arş. Gör. F. Şeyma BOYDAK'a, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi'nde çalışma yaptığım dönemlerde hoşgörülerini nedeniyle kütüphane personeline, kütüphane müdürü Şahin GERGİN'e ve her zaman destek olan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Beyza ÇAKIR

Konya-2019

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

Öğrencinin	Adı Soyadı	Beyza ÇAKIR	
	Numarası	168110031008	
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı / Türk İslam Sanatları Bilim Dalı	
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X
		Doktora	
Tezin Adı	BALIKESİR MUTASARRIF ÖMER ALİ BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ CİLTLERİ		

ÖZET

Bir kitap ve mecmuaya ait yaprakların dağılmasına engel olmak ve sırası ile bir arada tutabilmek için deriden, ince tahtadan veya üzeri bez, kağıt ve deri gibi maddeler ile kaplanmış mukavvadan yapılan kaplar “cilt” olarak adlandırılmaktadır. Cilde dair en eski örnekler Uygurlara aittir. Türklerdeki Cilt sanatı Tolunoğulları, Gazneliler ve Selçuklular döneminde geliştirilerek devam ettirilmiştir. XV. asrın son döneminden sonra Anadolu'nun hakimiyetini ele geçirmiş olan Selçuklular, Orta Asya'ya ait olan sanat hazinesini Anadolu'ya aktarmışlar, geliştirmişler ve oldukça değerli ciltler yaratarak Türk-İslam Cilt sanatında önemli bir konum elde etmişlerdir. Bu birikim Karamanoğulları ve Anadolu'daki diğer beylikler tarafından Osmanlı İmparatorluğuna aktarılmıştır. Sanatın tüm dallarındaki gibi cilt sanatı da Osmanlı İmparatorluğunda en gelişmiş haline gelmiş ve bu süreçte nadide eserler ortaya çıkmıştır. Bugünse hakkı olan değeri elde edemeyen ciltçilik sanatı unutulmaya başlamıştır. Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi bünyesinde Osmanlı Dönemine ait oldukça nadide eserler bulunmaktadır. Bu kütüphanede mevcut olan eserler çalışmamız kapsamına alınmıştır. En eski sanatlarımız arasında bulunan Türk cilt sanatını konu alan çalışmamızın içerisinde konuyla ilgili tanımlar, yapılan araştırmanın yöntemi, Mutasarrıf Ömer Ali Bey ve Kütüphanesi ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Ayrıca Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi'nde yer alan Osmanlı ciltlerine ait bazı örnekler incelenmiş elde edilen veriler sunulmuştur. Eserlere ait çizimler ve fotoğraflar ile çalışma bitirilmiştir.

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Author's	Name and Surname	Beyza ÇAKIR		
	Student Number	168110031008		
	Department	İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı / Türk İslam Sanatları Bilim Dalı		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM		
Title of the Thesis/Dissertation	EXAMPLES OF BOOK BINDINGS IN THE STYLE OF OTTOMAN IN THE LIBRARY OF BALIKESİR MUTASARRIF OMAR ALI BEY			

ABSTRACT

In order to prevent the distribution of the leaves of a book and magazine and to keep them together, the coverings made of leather, thin wood or cardboard covered with materials such as cloth, paper and leather are called binding. The oldest examples of the binding belongs to the Uighurs. The skin art in the Turks was continued by developing in Tulunids, Ghaznavids and Seljuk period. The Seljuks, who had conquered Anatolia after the last period of the fifteenth century, had transferred the treasure of Central Anatolia, which had belonged to Central Asia, to Anatolia and created an important position in the Turkish-Islamic Binding Art by creating highly valuable bindings. This accumulation was transferred to the Ottoman Empire by Karamanogullari and other principalities in Anatolia. As in all branches of art, the art of binding has become the most advanced in the Ottoman Empire and rare works have emerged in this process. Today, the art of bookbinding, which cannot achieve the right value, began to be forgotten. There are very rare artifacts belonging to the Ottoman Period within the structure of Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi. The works in this library were included in our study. In our study on Turkish Binding Art, which is among our oldest arts, there are information about the subject, method of research, Mutasarrıf Ömer Ali Bey and the Library. In addition, some samples belonging to Ottoman Binding in the Mutasarrıf Ömer Ali Bey Library were examined and the obtained data were presented.. The study is finished with drawings and photographs of works.

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t	: Adı geçen tez
a.g.s	: Adı geçen seminer
a.g.md.	: Adı geçen madde
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
H.	: Hicrî
M.	: Milâdî
M.Ö.	: Milattan Önce
No.	: Numara
Foto	: Fotoğraf
NEÜ	: Necmettin Erbakan Üniversitesi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TDV	: Türkiye Diyânet Vakfı
YEK	: Yazma Eser Kütüphanesi
TYEKB	: Türkiye Yazma Eserler Kurum Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL FORMU	i
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR	vi
İÇİNDEKİLER	vii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Tanımı, Amacı ve Kapsamı	2
1.2. Araştırmanın Yöntemi	3
1.3.Konu ile İlgili Literatür	3

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRK CİLT SANATI

2.1. Cildin Tanımı ve Tarihçesi	6
2.2. Cilt Yapımında Kullanılan Malzemeler	9
2.3. Cilt Yapımında Kullanılan Aletler	11
2.4. Cildin Bölümleri	12
Dudak ve Muhat	14
2.5. Kapağın Bölümleri	14
Zencirek, Bordür, Cetvel	15
Köşebent	15
Şemse	15
Salbek	15
2.6. Cildin Çeşitleri	16
2.6.1. Malzemeye Göre	16
2.6.2. Süsleme Tekniğine Göre	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BALIKESİR MUTASARRIF ÖMER ALİ BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ CİLTLERİ

3.1. Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi	19
3.1.1. Balıkesir	19

3.1.2. Mutasarrıf Ömer Ali Bey	21
3.1.3. Kütüphanenin Tarihçesi ve Mimari Yapısı	22
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
4. KATALOG	25
BEŞİNCİ BÖLÜM	
5. DEĞERLENDİRME	
5.1. Malzeme ve Renk	112
5.2. Teknik	113
5.2.1. Motiflerin Uygulanış Yöntemi Bakımından Teknikler	113
5.2.1.1. Baskı Tekniği	113
5.2.1.2. Boyama Tekniği	115
5.2.2. Süsleme Teknikleri	115
5.2.2.1. Soğuk Cilt Tekniği	115
5.2.2.2. Alttan Ayırma Tekniği	115
5.2.2.3. Üstten Ayırma Tekniği	115
5.2.2.4. Mülemma Tekniği	115
5.2.2.5. Mülevven Tekniği	116
5.2.2.6. Yekşah Tekniği	116
5.3. Cildin Bölümleri	116
5.3.1. Kapaklar	116
5.3.1.1. Cetveller, Zencerekler	116
5.3.1.2. Köşebentler	117
5.3.1.3. Salbekler	117
5.3.1.4. Şemseler	118
5.3.2. Sırt	118
5.3.3. Sertap	119
5.3.4. Miklep	119
5.4. Süsleme Programı	119
SONUÇ	121
BİBLİYOGRAFYA	124
RESİMLER	141
ÇİZİMLER	203
DEĞERLENDİRME TABLOSU	216
ÖZGEÇMİŞ	217

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Yazma eserler, tarihin en eski dönemlerinden günümüze kadar elle yazılmış kaynaklar olarak gelmelerinin yanında yazıldıkları dönemlerin özelliklerini yansıtan eserler oldukları için de oldukça önemlidirler. Yaşadığımız coğrafyanın, senelerce farklı kökenlerdeki toplumlara yurt olmuş olması ve bugüne kadar aktarılan farklı kültürel öğelerin, bilgi birikimlerinin yazılı bir biçimde aktarılmış olması, ülkemizin kültür hazinesinin oldukça zengin olmasını sağlamıştır. Yazma eserler bu kültürel mirasın en mühim parçalarından biridir.

Ülkemizin sahip olduğu yazma eser koleksiyonları genellikle din konusunda yoğunlaşmıştır bu konunun yanında tıp, astronomi ve matematik gibi farklı alanlarda da eserler yazılmıştır. Bu eserlerin bir kısmı ebru, hat, minyatür, tezhip ve cilt gibi eşi benzeri olmayan sanatsal öğeler içermektedirler. Sanatsal, toplumsal ve bilimsel unsurları içermesi bakımından toplumumuzun kimliğini oluşturmuş olan özellikleri ile yazma eserler bizden sonraki kuşaklara da aktarılması gereken kültürel miraslarımız arasında yer almaktadır.

Türkiye’de yer alan yazma eserler genellikle kütüphanelerde ilgililerin ve araştırmacıların hizmetine sunulmaktadır. Yazma eserler yalnızca ülkemizdeki araştırmacıların değil Amerika, Avrupa, Balkanlar ve Ortadoğu’da ve dünyanın farklı yerlerinde Türk ve İslam dünyasıyla ilgili çalışmalar yapan kişilerin de ilgisini çeken kaynaklardır. Bu sebeple yazma eser kütüphanelerimizdeki sorunlar Türk kütüphaneciliğinin sorunları kapsamında incelenmeli ve bu sorunlara kalıcı çözümler bulunmalıdır. Bu sorunların çözülebilmesi için sunulan öneriler arasında “yazma eser kütüphaneciliğinin merkezi bir örgüt tarafından yönetilmesi” yer almaktadır. Bu önerinin sonucunda Türkiye’de 2010 senesinde Türkiye Yazma Eserler Kurum Başkanlığı (TYEKB) oluşturulmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın denetimi altında olan yazma eser kütüphaneleri Konya, Ankara ve İstanbul illerinde üç ana merkezde birleştirilmiştir ve etkinlikleri TYEKB tarafından yürütülmektedir.

Çok eski dönemlerde yazılan ve kültür mirasının çok önemli bir parçası konumunda olan yazma eserler uluslararası mirasa da katkısı bulunan ve bu özelliğiyle de sahip olduğu ulusun kültürel kimliğini ortaya koymaktadır.

Ülkemiz hem sanatsal yönü hem de içeriğiyle kültür mirasının en önemli noktalarındandır. Koleksiyonları arasında yazma eserler bulunan kütüphanelerin mevcut problemleri çözüldüğünde bu kütüphanelerin potansiyel kullanıcıları aktif hale gelecek, eserlere erişimi mümkün kılınabilecek ve etkili bir şekilde faydalanması sağlanabilecektir.

1.1. Araştırmanın Tanımı, Amacı ve Kapsamı

Çalışmamızın konusu Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan Osmanlı Dönemi Ciltleridir. Kütüphane içerisinde birçok yerden bağışlanmış çeşitli kitaplar bulunmaktadır. Daha önce seminer çalışmamızda kütüphane bünyesinde bulunan Selçuklu ve Beylikler dönemi ciltlerinden bazılarını inceleyip kataloglamasını yapmıştık. Fakat çalışmalarımızın haricinde Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki yazmalarla doğrudan bir çalışma yapılmamıştır. Buradaki yazmaların gün yüzüne çıkarılmamış olmasından ve aynı zamanda Osmanlı Dönemi eserleri için daha çok İstanbul kütüphaneleri taranarak genel kanaatlere varılmasından dolayı, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan Osmanlı Dönemi ciltlerini araştırma düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Kütüphane bünyesinde toplamda 2750 adet yazma eser mevcuttur fakat bunlardan 1450 adeti dijital ortama aktarılmış olmasından dolayı sadece 1450 adet eser görülmüş olup aralarından Osmanlı Dönemine ve motifsel tahlile uygun olanlar seçilip birebir incelenebilmiştir. Bu sebeple 43 adet eser kataloğumuza dahil edilmiştir. Seçilen bu eserler birebir yerinde ayrıntılı olarak incelenmiş olup aynı zamanda çeşitli yayınlardan da araştırılmıştır. Çalışma kapsamında ilk olarak cilt kavramının tanımı yapılmış, üslup ve tasarımları örnekler yardımıyla açıklanmıştır. Katalogdaki eserler, diğer koleksiyonlardaki yazmalarla ortak olan bezeme, tasarım ve form özellikleriyle karşılaştırmalı bir şekilde değerlendirilmiş, daha önce ayrıntılı olarak tespiti yapılmamış eserlerin ilk defa bu çalışmada keşfedilmesi amaçlanmıştır.

Katalog içerisinde bütün eserlerin mücellitleri ve eserleriyle ilgili bilgiler verilmiştir. Belirtilen amaçlarla gerçekleştirilen çalışma için ilgili literatür araştırılmış ve yazım aşamasına geçilmiştir. Bu aşamanın ardından çalışma sonlandırılmıştır. Araştırmanın bu alanla ilgili yeni çalışmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmaya cilt sanatıyla ilgili yazılı eserler araştırılarak başlanmıştır. Konuyla ilgili yazılı kaynaklar özenle incelenmiştir. Dönem olarak Osmanlı ciltlerinin seçilmesinin ardından; bu konudaki eserler arasından seçim yapılmış ve motifsel tahlile olanak sağlamayan eserler çalışmadan çıkarılmıştır. Seçilen örnekler birebir yerinde incelenerek fotoğrafları çekilip, ölçüleri alınmıştır. Eserlerle alakalı kataloglar oluşturulmuştur. Üzerinde tarihi yazmayan örnekler önceden yapılmış çalışmalardaki örnekler ile karşılaştırılarak tarihlendirilmişlerdir. Eserlerin gelecek nesillere daha iyi bir şekilde aktarılabilmesi amacıyla kataloğumuzda bulunan ciltlerin içinden her motif grubundan birer örnek seçilerek çizimleri yapılmış ve çalışma sonlandırılmıştır.

1.3.Konu ile İlgili Literatür

KİTAPLAR

1. **ARITAN Ahmet Saim, *Karamanoğulları Cilt San'atı*, Konya, 2008.:** Cilt sanatıyla alakalı ayrıntılı örnekler sunulmuş, ardından Karamanoğlu Cilt sanatı hakkında bilgi verilmiştir. Dönemde yapılmış olan ciltler, fotoğraflarıyla beraber sunulduktan sonra tanıtıcı bilgiler sunulmuştur.

2. **BİROL İnci, DERMAN Çiçek, *Türk Tezyini San'atlarında Motifler*, İstanbul, 2001.:** Tezhipte kullanılmış olan eserlerin çizim metotları, nasıl yapıldığı ve tarihçesi hakkında bilgi verilmiştir. Bunların beraberinde anlatılan motiflere ait olan çizim örnekleri de sunulmuştur.

3. **ÖZEN Mine Esiner, *Türk Cilt San'atı*, Ankara, 1998.:** Eser üç farklı bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde Klasik Doğu Ciltleri kapsamında tarihçe, cilt bölümleri, klasik doğu ciltlerinin özellikleri, diğer ciltlerden farkları ve

çeşitleri sunulmuştur. İkinci bölümde mücellitler ile ilgili bilgiler sunulmuş. Üçüncü bölüm ise sözlük olarak tamamlanmıştır.

4. ÖZKEÇECİ İlhan, ÖZKEÇECİ Şule Bilge, *Türk Sanatında Tezhip, İstanbul, 2007.*: Eserde on beş bölüm bulunmaktadır. Yazma kitap sanatları kapsamında tezhibin yeri, tanımı, kullanılan motifler, yapılışı, uygulama alanları ve malzemelerden bahsedilmiş, renkli resimler kullanılmıştır. Ayrıca bu eserde; kalem işi, ahşap, kumaş, halı, kat, ebru, resim, cilt ve hat sanatlarıyla alakalı bilgiler de sunulmuştur.

MAKALELER

1. ARITAN Ahmet Saim, “Ciltçilik”, *TDV: İslam Ansiklopedisi, C.VII, İstanbul 1993, s.551-557.*: Makalede cilt sanatının tarihsel dönemlerdeki gelişimlerinden bahsedilmiş ardından cilt çeşitleri-üslupları, ciltçilik teşkilatı ve mücellidler, cilt yapımında kullanılan alet ve malzemeler, Osmanlı ve Anadolu Selçuklu cilt sanatı hakkında bilgiler verilmiştir.

2. ARITAN Ahmet Saim, “Anadolu Selçuklu Cilt Sanatı”, *Türkler, C.VII, Ankara, 2002, s.933-943.*: Anadolu Selçukluları döneminde yapılan ciltler tüm yönleriyle ele alınmıştır. Bu ciltlerdeki üsluplardan, tezyinata, kullanılan malzeme ve aletlerden, kapağın bölümlerine kadar her unsur hakkında bilgiler sunulmuştur.

3. ARITAN Ahmet Saim, “Türk Cild San’atı”, *Türk Kitap Medeniyeti, İstanbul, 2008, s.62-93.*: Cilt kavramının tanımlarından başlanarak cilt ile alakalı tüm bilgiler sunulmuştur. Ayrıca Osmanlı, Karamanoğlu, Anadolu Selçuklu dönemi ciltleri anlatılmıştır.

4. ARSEVEN Celal Esat, “Cild”, *Sanat Ansiklopedisi, C.I, İstanbul, 1958, s.341-348.*: Eski Avrupa ciltleri ve Eski Türk ciltleri anlatılmış ve kitapların ciltlenmesiyle ilgili bilgiler verilmiştir.

5. BALKANAL Zeynep, “Bilgi ve Sanatı Kapsayan Sanat: Ciltçilik”, *Türkler Ansiklopedisi, C.XII, Ankara, 2002, s.341-347.*: Genellikle Osmanlı dönemi ciltleri incelenmiştir. Cildin kısa tarihiyle başlanmış ve cilt yapımında kullanılan aletlerin açıklanmasıyla sonlandırılmıştır.

6. **ÇIĞ Kemal**, “Türk Kitap Kapları” *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.IV, Ankara, 1953, s.1-20.: Cilt sanatı, deri ciltlerin yapımında kullanılan teknik ve malzemelerle alakalı bilgi verilmiş, sonrasında 15-50. Asırdaki Türk deri ciltlerinin sahip olduğu özellikler açıklanmış, açıklanan özellikler ile alakalı cilt fotoğrafları sunularak makale sonlandırılmıştır.

7. **CUNBUR Müjgan**, “Türklerde Cild San’atı”, *Türk Dünyası El Kitabı*, C.II, Ankara, 1992, s.452-463.: Türk cilt sanatının gelişimi ve eski Türk ciltleriyle ilgili bilgiler sunulmuştur.

8. **TANINDI Zeren**, “Osmanlı Sanatında Cilt”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.XI, Ankara, 1999, s.103-107.: Osmanlı dönemindeki ciltler asırlara ayrılmış ve 15.,16.,17.,18. ve 19. asır olarak ele alınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRK CİLT SANATI

Türk sanat tarihi boyunca ciltçilik eski kitap sanatlarının en başında gelmiştir¹. Kitaplara verilen değer ve duyulan saygı kitapların tasarımına özen gösterilmesine ve bezenmesine sebebiyet vermiştir. Kitabın yazılmaya başladığı dönemlerde derinin, sonrasında da yazı mamulü olarak kullanılmakta olan kağıdın zorlukla temin edilmesi, büyük bedeller ile satın alınabilmesi, eski yazı sanatlarımızın en müthiş yanları ile kaleme alınırken ve tezhiplenirken harcanan emek, kitapları nadir ve pahalı eserler haline getirmiştir. Eserlerin korunabilmesi için, diğer bir yandan eserlere duyulan saygının bir ifadesi olarak ciltçilik en önemli sanat dallarımızdan biri haline gelmiştir². Çırak- usta ilişkisi yürütülerek, babadan oğula aktarılarak evladiyelik bir şekilde sürdürülen cilt sanatı, el yazması eserlerin kaplanmasında ve korunmasında büyük öneme sahip olan kitap sanatları arasındadır³.

2.1. Cildin Tanımı ve Tarihçesi

Ciltler kitapların yapraklarının yıpranmasını engelleyen koruyucu kaplardır⁴. Cilt “deri” manası taşımaktadır⁵. Genellikle kullanılmakta olan tanımı ile kitabın veya bir mecmuanın yapraklarını sırasıyla toplu halde tutabilmek ve dağılmaktan korumak için deriden, ince tahtadan ya da üzeri bez, kağıt ve deri ile kaplanmış mukavvalardan üretilen kaplardır⁶. Kitapları korumak amacıyla kullanılan ciltler zaman geçtikçe süsleme sanatlarından biri olmuştur.

Ciltler ile alakalı birçok tanım mevcuttur. Bunlardan bazıları aşağıda sunulmuştur;

¹ Zeynep Balkanal, “Bilgi ve Sanatı Kapsayan Sanat: “Ciltçilik”, **Türkler Ansiklopedisi**, C.12, Ankara, 2012, s.341.

² Müjgan Cunbur, “Türklerde Cild Sanatı”, **Türk Dünyası El Kitabı**, C.2, Ankara, 1992, s.452.

³ İlhan Özkeçeci, Şule Bilge Özkeçeci, **Türk Sanatında Tezhip**, İstanbul, 2007, s.191.

⁴ Zeren Tanındı, “Cilt”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, C.1, İstanbul, 1997, s.347.

⁵ Kemal Çığ, “Türk Kitap Kapları”, **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, S.4, Ankara, 1953, s.8.

⁶ Celal Esat Arseven, “Cilt”, **San’at Ansiklopedisi**, C.1, İstanbul, 1975, s.341.

- Cilt kavramı dilimize Arapçadan geçmiş ve Arapçada “deri” anlamına gelmektedir⁷.
- Kâğıdın oldukça kıymetli kabul edildiği dönemlerden bu yana yaprakları koruma altına almak amacıyla yapılan koruyucu kap⁸.
- Kitabın etrafına geçirilen kâğıt, bez ya da deri ile kaplanmış kılıf⁹.
- Basma ve yazma kitapların yapraklarının dağılmaması ve yıpranmaması için dikilerek koruyucu kaplar içerisine yerleştirilme sanatı¹⁰.
- Bir kitap ya da mecmuanın yapraklarının sırası bozulmadan ve dağılmadan bir arada tutulabilmesi için yapılmış koruyucu kap¹¹.

Yazılmış eserlerin muhafaza edilmesinde oldukça önemli olan ciltçilik ve cildin ortaya çıkışı, kâğıdın henüz bulunmamış olduğu zamanlarda papirüs ve balmumundan üretilmiş levhalar üzerine yazılmış olan eserlerin muhafaza edilmesinde tahta kapakların kullanıldığı zamanlara dayanmaktadır¹². Oldukça eski dönemlere dayanan ciltçilikte ilk kapaklar tahtadan oluşturulmuştur. Sonrasında yapımda parşömen kullanımı ve kâğıdın bulunmasıyla daha intizamlı kaplar üretilmeye başlamıştır¹³.

Cilt; Romalılar döneminde, tomar biçiminde bulunan kitapların yaprakları dikdörtgen şeklinde kesilerek, mushaf şeklini almasıyla oluşturulmuştur. Ulaşılabilen en eski cilt kapakları, IV. asra aittir. Bu kapaklar papirüsün üzerine gösterişsiz ve duru bir biçimde meşin kaplanarak oluşturulmuşlardır. Sanat eseri olarak nitelendirilebilecek ilk ciltler VIII ve IX. yüzyıllar arasında Orta Asya’da Uygurlar ve Mısır’da Kıptiler tarafından yapılmışlardır. İki uygarlığın ciltleri arasında büyük benzerlikler mevcuttur¹⁴. Çinli tarih yazarları arasında bulunan Prof. Wolfram Eberhard, son dönemlere kadar ortaya atılan cilt sanatının Çin’de bulunup dünyaya

⁷ Kemal Çığ a.g.e., s.12.

⁸ Hasan Özönder, “Cild”, **Ansiklopedik Hat ve Tezhip Sanatları Deneyimleri, Terimler Sözlüğü**, Konya, 2003, s.24.

⁹ **Türk Ansiklopedisi**, “Cild”, C.11, Ankara, 1963, s.2.

¹⁰ **Ana Britannica Ansiklopedisi**, “Ciltçilik”, C.6, İstanbul, 1987, s.1.

¹¹ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, **T.D.V.İ.A.**, C.7, İstanbul, 1993, s.551.

¹² Zeynep Balkanal a.g.e., s.341.

¹³ Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Selçuklu Cilt Sanatının Özellikleri”, **I-II Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri**, Konya, 1993, s.181.

¹⁴ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C.7, İstanbul 1993, s.551.

yayıldığı görüşünün doğru olmadığını belirtmektedir. Eberhard hayvanlar mamülleri ve deriyi işlemekte usta olan Türkler’de bu sanatın daha önce geliştiğini belirtmiştir¹⁵. Çinliler tarafından bulunmuş olan kâğıdın tarifi, Türkler tarafından 600 sene sonra öğrenilmiş, bu sır Türklerce 400 sene boyunca saklanmıştır. Türkler bu süreçte kâğıt ticareti yapmış, bu sayede bulunduğu alanda ciltçilik bir sanat dalı haline gelmiştir¹⁶.

İslam ciltlerinde yaşanan gelişmeler XII. asra dek Büyük Selçuklular, Gazneliler ve Fatımiler tarafından sürdürülmüştür. XI. asrın sonlarına doğru Anadolu’yu ele geçiren Selçuklular Orta Asya’daki cilt sanatı birikimini Anadolu’ya aktarmışlar ve geliştirmişlerdir. Selçuklu cilt üslubu XIII. Asrın III. Çeyreğinin ardından Memlük’üler, XIV. asrın ardından da Karamanoğulları ve İlhanlılar öncülüğünde Anadolu’daki beyliklere ait olan ciltlerde devam ettirilmiştir¹⁷.

XV. asır Anadolu Selçuklu ciltleri ile Osmanlı ciltleri arasındaki bir geçiş sürecidir. Bu süreçte kahverenginin farklı tonlarındaki derilerin yanında siyah, zeytuni, tahini, mavi, mor, kırmızı ve vişneçürüğü renkleri de kullanılmıştır. XV. asırda derinin dışında kumaş ve lake ciltler de üretilmiştir¹⁸. Bu dönemde köşebentler ve gömme şemseler ile süslenmiş olan deri ciltler ortaya çıkmıştır¹⁹. Bu ciltlerin iç kısımları kalıplar ile yüksek kabartma şeklinde yapılan hatayiler, rumiler, tomurcuklar ve dallar ile bezenmiş, bazı zamanlarda bezemeler bazı zamanlarda da zeminler altın yıldızlar ile boyanmışlardır²⁰.

XVI. asır Osmanlı Devleti’nde tüm konularda olduğu cilt sanatında da büyük başarıların elde edildiği bir dönemdir. Bu dönemde ceylan, meşin ve sahtiyan derileri kullanılmıştır. Renk olarak kahverengi ve siyahın tonları tercih edilmiştir. XVI. asırda süslemenin kendisine veya süsleme yapılan yerlere altın yıldız sürülmüştür. Bu dönemdeki şemseler salbekli ve ovaldir. Süslemelerde doğadan esinlenilerek

¹⁵ Zeynep Balkanal a.g.e., s.341.

¹⁶ Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Selçuklu Cilt Sanatının Özellikleri”, s.9.

¹⁷ Ahmet Saim Arıtan, “Kur’anla Birlikte Yaşayan Güzel Türk Cilt Sanatı”, 05 04, 2018 tarihinde http://www.diyaret.gov.tr/turkish/DIYANET/avrupa/2010/nisan_ek.pdf adresinden alındı, 2010, s.441.

¹⁸ Ahmet Saim Arıtan, *Ciltçilik*, İstanbul: TDV, 1993, s.556.

¹⁹ Zeren Tanındı a.g.e., s.840.

²⁰ Tanındı a.g.e., s.104.

tırtıllı yaprak, kaplan beneği ve çizgisi, altılı çiçek, penç, ortabağ, tepelik, tığ, bulut, narçiçeği, gonca ve ıtır yaprağı gibi desenlere yer verilmiştir²¹. Söz konusu asırda cilt sanatının bu derece gelişmesinin nedenleri siyasi güç, Osmanlı Devleti'nde zanaatkârlar topluluğu oluşturulması ve mücellitlerin ilk kez ekol halinde toplanmalarıdır²².

XVII. asırda cilt yapım tekniklerinde herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Bordürler ve köşebentler kullanımdan çıkartılmış bunların yerine tepeleri ve yanları çıkıntılı, dikdörtgene benzeyen büyük şemseler süslemede yalnız başına kullanılmıştır. Bazı ciltlerde ise oval şemsenin kullanımına devam edilmiştir²³.

XVII. asırdaki cilt kompozisyonlarında ortaya çıkan bordür ve köşebendin kalkması, salbeklerin büyümesi, büyük dikdörtgen şemselerin ortaya çıkışı, oran değişiklikleri gibi farklılaşmalar bir yenilik arayışı olarak değerlendirilebilir²⁴.

XVII. asırda klasik deri ciltlerin üretimi sürdürülmüş ve bunların yanında başka tipte ve teknikte ciltler de üretilmiştir²⁵.

XIX ve XX. asırlarda klasik tarzdaki deri ciltlerin üretimi kötü örnekler ile devam ederken XVIII. asırda barok rokoko ve yekşah ciltleri daha çok tercih edilmiştir²⁶.

2.2. Cilt Yapımında Kullanılan Malzemeler

Deri

Türkçeye Arapçadan geçmiş olan cilt kavramı aynı zamanda “deri” manası taşımaktadır. Keçi derisi kullanılarak yapılan ciltlere “sahtiyan”, koyun derisi kullanılarak üretilen ciltlere “meşin” adı verilmektedir. Sahtiyan cilt sanatında daha

²¹ Zeynep Balkanal, “Bilgi ve Sanatı Kaplayan Sanat Ciltçilik”, *Türkler*, 2002, s.342.

²² Kemal Çığ, *Türk Kitap Kapları*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1971, s.15.

²³ Balkanal a.g.e., s.341.

²⁴ Özen a.g.e., s.19.

²⁵ Çığ a.g.e., s.16.

²⁶ Arıtan a.g.e., s.557.

önemli bir yere sahiptir. Deriden üretilen ciltlerde kahverengi, siyah, mor ve mavi en sık kullanılan renklerdir. Bilhassa kahverengi tüm tonlarıyla kullanılmıştır²⁷.

Cildin üretiminde kullanılacak derinin, kullanılmaya hazır olması için ilk olarak tıraşlama işlemi yapılması gerekmektedir. Tıraşlama esnasında “bıçkı” ismindeki alet kullanılmaktadır. Tıraş işlemi yapılacak olan deri, işlemden önce ıslatılır ve taştan bir mermerin altına yerleştirilir. Derinin 10-15 cm’lik bölümü mermerin üzerine yerleşecek biçimde kenardan sarkıtılarak, bu kısım baskı ve bıçkıyla tıraşlanır. Sonrasında mermerin alt kısmından tıraşlanmış olan deri uzunluğu kadar, tıraşlanmamış deri çıkartılır ve tıraşlama işlemi sürdürülür. Derinin tamamının tıraşlanmasının ardından su ile yıkama işlemi yapılır ve deri büyükçe bir cam yüzeyin üzerine ıstaka kullanılarak gerdirilir. Deri bir gün bekledikten sonra kullanılacak hale gelir²⁸. Ardından tıraşlanmış deri, sert tutumlu bir maddenin üzerine yapıştırılır ve derinin yüzeyi sirkeye batırılmış pamuk parçası ile temizlenir. Bu işlemin yapılmasındaki amaç; deri üzerindeki yağı almak ve boyaaların yüzeye düzgün bir şekilde dağılmasını sağlamaktır. Bu işlem sonucunda deri yüzeyinin dökülmesi de önlenir. Derinin sahip olacağı kalınlık kitabın ebatlarına göre farklılık gösterir. Dış kapakta kullanılacak olan deriler, iç kapakta kullanılanlara göre daha kalındır²⁹.

Murakka’- Mukavva

Arapçada “kuvvetlendirilmiş” anlamı taşıyan mukavva maddesi cilt üretiminde en sık kullanılan mamüllerden biridir. İlk dönemlerde cilt yapımında tahta daha sık kullanılmış olmasına rağmen, zaman geçtikçe tahtanın yerini mukavva almıştır. Mukavva, tahtaya göre daha kolay işlenebildiğinden, cilt yapımında kullanımı daha yaygın hale gelmiştir. Mukavvanın hazırlanışında; istenen kalınlığı elde etmeye yetecek adetteki kağıtlar üst üste, suları ters yönde olacak şekilde yapıştırılır. Yapıştırma malzemesi olarak kola kullanılmaktadır. Cildi kurt

²⁷ İsmet Binark a.g.e., s.7.

²⁸ Gülcan Mavili, **Süleymaniye Kütüphanesi’ndeki 13. ve 14. yüzyıllara Ait Cilt Sanatı Örnekleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002, s.17.

²⁹ Kemal Çığ, **Türk Lake Müzehhipleri ve Eserleri**, İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Yıllığı III, 1970, s.244.

ısırıklarının zararlarından koruyabilmek için kolanın içerisine bazı zehirli malzemeler katılmaktadır.

İpek İplik ve İbrişim

Kitapların sayfalarının birbirlerinden ayrılmasını engellemek ve kitabın sahip olduğu renge uygun bir forma sokmak için belli incelikte bir sarı iplik kullanılmaktadır. Kitabın mukavemetini arttırmak için sırt kısmının alt ve üst kenarlarına örülen şirazelerdeyse farklı renge sahip ibrişimler dokunmaktadır³⁰.

Kakma Altın, Zer- Mürekkep

Türklerin oluşturduğu ciltlerde daima altın varaklara yer verilmiştir. Oldukça geniş bir kâse içerisinde Arap zamkını su ile ezip, incelterek varaklar toz haline getirilir. Su ve zamkın birbirinden ayrılmasından sonra yüzeye bir fırça ile uygulanır.

2.3. Cilt Yapımında Kullanılan Aletler

Kalıplar

Şekil ve motiflerin deriye aktarılması kalıplar yoluyla gerçekleştirilir. Önceki dönemlerde sert tahta veya demirlerden üretilen kalıplar; iki malzemenin de tazyik sırasında kaplama maddesini zedelemesinden dolayı yerini deriden üretilen kalıplara bırakmak zorunda kalmıştır. Ciltlerin yapımında bilhassa deri devesinden üretilen kalıpların hazırlanmasında; kabartma yapılacak olan motif büyüklüğünde bir deri parçası kesilir, çiriş adı verilen yapıştırıcı madde ile üst üste yapıştırılırlar. Yaklaşık üç santimetre kalınlığında oluşturulan bu blok, tamamen kurduğunda tahta kadar dayanıklı ve sert bir malzeme elde edilir. Sonrasında “muşta” ismindeki havan eline benzeyen aletle dövülerek incelttirilir. Bu işlemin sonrasında, kapağa yerleştirilecek olan motif, kalıbın yüzeyine aktarılır ve kabartma yapılacak olan bölümlerin oyularak çukur bir hale getirilmesi için hakkaka aktarılır. Böylece kullanılmaya hazır olan kalıplar, hocalarından öğrencilere bırakılarak uzunca bir süre kullanılmaktadır³¹.

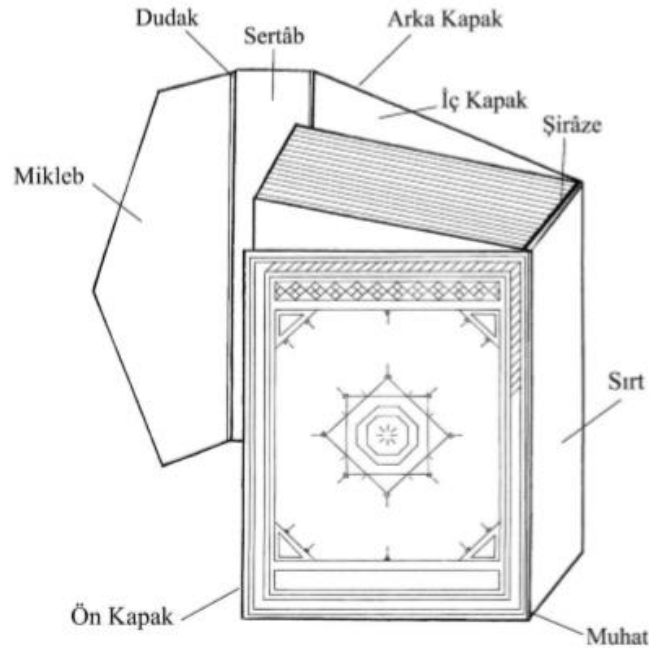
³⁰ Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Cild Sanatı”, s.554.

³¹ Yılmaz Özcan, “Türk Tezhip Sanatı”, **Türkler Ansiklopedisi**, C.12, Ankara,2007, s.6.

Muhtelif Aletler

Bu malzemelere ilaveten, ciltlerin alt bölümünde yer alan “yekşah” ismindeki noktaları oluşturmakta kullanılan, saat çarkını andıran madeni bir çemberden oluşan “yekşah demiri”³², altınların üzerine bezeme ve tarama yapmada kullanılan “teber” adındaki sivri uçlu demir, dikiş tezgâhı, giyotin ve farklı renklerdeki boya ve altınlar, mücellitler tarafından kullanılan aletlerdir³³.

2.4. Cildin Bölümleri



Şekil 1. Cildin Bölümleri

(Çizim: F. Şeyma Boydak)

³² Abdülkadir Yılmaz, **Türk Kitap Sanatları Tabir ve İstılahları**, Damla Yayınevi, İstanbul, 2004, s.374.

³³ Abdülkadir Yılmaz a.g.e., s.333.

Kapaklar

İslami kitaplarda sol ele gelen kapağa alt kapak, sağ ele gelen kapak ise üst kapak olarak adlandırılır. Selçuklu dönemindeki ciltlerde kapak içleri, derinin zer mürekkep ya da altın varak kullanılmadan kabartmalı motifler ile soğuk baskıyla süslenmesinden kaynaklı benzersiz bir nitelik taşımaktadır³⁴.

Sırt

Sırtta aynı zamanda dip de denilmektedir. Kitabın arka kısmını örten bölümdür³⁵. Sırt, Türk ciltlerinde her zaman yumuşak ve düz olarak kullanılmaktadır³⁶.

Mikleb

Kitabın ağız bölümünün örtülmesinde kullanılan, bazen yamuk dörtgen bazen üçgen şeklinde bulunan, alt kapağa bağlı, uç kısmı kitabın iç kapağı ve kapak arasında olan bölümdür³⁷. Miklebin görevi kitaptaki yaprakları korumaktır. Yer aldığı kapağın şemsesi, köşebendi ve zencireği tarzında yapılmaktadır. Ancak kapaklarından farklı tarza olan miklebler de mevcuttur³⁸.

Sertâb

Miklebin cilt kapağına bağlandığı noktaya “sertâb” adı verilmektedir. Miklebin hareketliliği sertâb ile sağlanır. Sertâb’ın kullanılmaya başlandığı ilk dönemlerde üzerinde tezyinat bulunmamaktadır. İlerleyen zamanlarda müzeyyen sertâblar yapılmıştır. Nadiren yazılı sertâblara da rastlanmaktadır³⁹.

³⁴ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, s.555.

³⁵ Kemal Çığ a.g.e., s.9.

³⁶ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, s.556.

³⁷ Zeynep Balkanal, “Türk Cild Sanatı”, **Türk Kitap Medeniyeti**, İstanbul, 2008s.344.

³⁸ Ahmet Saim Arıtan, “Türk Cild Sanatı”, s.67.

³⁹ Ahmet Saim Arıtan, “Türk Cild Sanatı”, s.67.

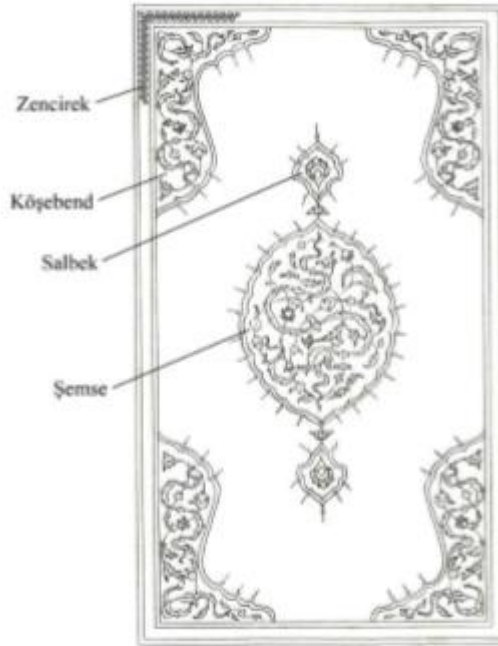
Şiraze

Şirazenin sözlükteki manası “kitap yapraklarının nizami bir şekilde durmasını sağlayan örgü, bağıdır. Cilde has olan cüzleri tutan ve birbirlerine bağlayan bölümdür. Yaklaşık 8-10 çeşit şiraze olduğu görülmüştür. En bilinenleri; balıksırtı, sağ-sol yolu, alafranga, sıçandışi, geçmeli, tek baklava ve düzdür⁴⁰.

Dudak ve Muhat

Sırt ve kapağın arasında yer alan, kapağın kolayca açılıp kapanmasını sağlayan boşluk “muhat”, kapak kısmında mikleb ve sertâb arasında bulunan boşluk “dudak” şeklinde isimlendirilmektedir⁴¹.

2.5. Kapağın Bölümleri



Şekil 2. Kapağın Bölümleri

(Çizim: F. Şeyma Boydak)

⁴⁰ Kemal Çığ, a.g.e., s.16.

⁴¹ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, s.554.

Zencirek, Bordür, Cetvel

Zencirek kapağın 4 tarafını ve en dışını çevirmektedir. Genellikle 4-5 mm genişliğindeki zencirekler kullanılmaktadır. Daha geniş olanları bordür de yapılmaktadır. Bazı zamanlar iç içe 4-5 sıra bordür-zencirek görülmektedir. Bu zencirekler birbirlerinden kalın-ince cetveller ile ayrılmaktadır⁴².

Köşebent

Zencirekler ile birleşik bir şekilde köşelerde bulunurlar. Köşe bağı ve köşe çiçeği anlamına gelen köşebent, kenar şemsesi olarak da isimlendirilmektedir. Köşebentler bazı zamanlarda 1-2 sıra halinde düz cetvel biçiminde bulunsa da genel olarak tezyini niteliktedirler⁴³.

Şemse

Arapçada güneş manası taşıyan “şems” kavramından türetilmiştir. Güneş biçimindeki süsleme deseni anlamına gelmektedir. Güneşin gökteki bir yıldız olduğu görüşünden yola çıkılarak, ciltlerin ortasında bulunan özel desene de “şemse” adı verilmiştir. Bundan dolayı şemsenin yuvarlak bir şekle sahip olduğu düşünülse de ciltte genelde ortada yer alan ve tezyinata hakim olan elemandır⁴⁴.

Salbek

Şemselerin üst ve alt kısımlarına eklenen bir tezyini elemandır. Şemselerden ayrı veya bitişik halde bulunabilmektedir. Salbekler genellikle Osmanlı, Beylikler ve Selçuklu dönemlerinde, yuvarlak şemseden ovala geçiş aşamasında kullanılmıştır⁴⁵.

⁴² Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Selçuklu Cild Sanatı’nın ...”, s.184.

⁴³ Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Selçuklu Cild Sanatı’nın ...”, s.184.

⁴⁴ Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Selçuklu Cild San’atı’nın ...”, s.185.

⁴⁵ Ahmet Saim Arıtan, “Anadolu Selçuklu Cild Sanatı’nın ...”, s.185.

2.6. Cildin Çeşitleri

2.6.1. Malzemeye Göre

Deri Cilt

Cilt yapımında en çok kullanılan malzeme deridir bu sebeple cilt sanatındaki en geniş yere sahip olan ciltler de deri ciltlerdir. Genel olarak ceylan, keçi ve koyun derileri kullanılmaktadır. Deriden üretilen ciltler tezyinatlarına göre zerbahar, yazılı, Acemkari, düz ve şemseli olarak gruplandırılmaktadır.

Kumaş Cilt

Kumaştan ciltler XI. asırda da üretilmiş ancak bu eserlerin en muhteşem örnekleri XVI. asırda sergilenmiştir⁴⁶. Kenar kısmı deri ile çevrilmiş, orta bölümü kumaştan oluşan ciltlerin işlemeli, atlas, kadife ya da ipek kumaştan kaplama yapılmış çeşitleri de mevcuttur. Fakat kullanılmış olan kumaşlar özellikle cilt kaplaması için üretilmemiştir. Bursa, İstanbul veya farklı üretim merkezlerinde dokunan ya da Şam'dan, Çin'den ithal edilen kumaşlar cilt üretiminde kullanılmıştır⁴⁷.

Ebrulu Cilt

Ebru kavramı dilimize Farsçadaki “ebri” sözcüğünden geçmiştir. Bulutumsu veya bulut anlamlarına gelmektedir⁴⁸. XV. asırda yapılmaya başlanan Türk Ebru Sanatı, cilt sanatı üzerinde oldukça etkili olmuştur⁴⁹.

Murassa' (Mücevherli) Cilt

Kıymetli malzeme veya taşlar ile yüzeyi süslenmiş olan ciltlerdir. Elmas, inci, fildişi, zümrüt, sedef, yakut, firuze, mercan ve mine işlemeli olanları mevcuttur⁵⁰.

⁴⁶ İsmet Binark, **Eski Kitapçılık Sanatlarımız**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1975, s.8.

⁴⁷ Mine Esiner Özen a.g.e., s.28.

⁴⁸ Uğur Derman, “Türk Sanatında Ebru”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, C.1, Yem Yayınları, İstanbul, 2008, s.8.

⁴⁹ Ahmet Saim Arıtan a.g.e., s.6.

⁵⁰ Mine Esiner Özen a.g.e., s.30.

2.6.2. Süsleme Tekniğine Göre

Soğuk Cilt Tekniği

Cilt üzerinde herhangi bir oyma işlemi yapılmadan, kalıp ile kabartma yapılan, altın ve renk ile boyama işlemi gerçekleştirilmeyen şemseler “Soğuk Cilt” olarak adlandırılır⁵¹.

Alttan Ayırma Tekniği

Desenler üst kısımda kabartma olarak deri ile aynı renkte bırakılmış ise ve zemin altın ile boyanmışsa bunlara “Alttan Ayırma Tekniği” adı verilmektedir⁵².

Üstten Ayırma Tekniği

Zemin deri renginde bırakılmış, kabartma biçimindeki desenler altın ile boyanmış ise “Üstten Ayırma Tekniği” dir⁵³.

Mülemma’ Tekniği

Hem zemin hem desenler altın ile boyanmış ancak farklı iki renkte altın kullanılmış ise bunlar “Mülemma Tekniği” olarak adlandırılmaktadır⁵⁴.

Mülevven Tekniği

Bezemelere cilt kapağındaki derinin renginden farklı renkte bir kaplama yapılmışsa bunlar “Mülevven Tekniği” olarak adlandırılmaktadır⁵⁵.

Müşebbek (Kat’) Tekniği

Deri üzerinden kesilerek oyulmuş olan şemseler “Müşebbek Tekniği” olarak adlandırılır. Genel olarak kabın iç bölümünün zemin kısmına farklı renkte deri ya da kumaş yerleştirilerek oluşturulur⁵⁶.

⁵¹ Yılmaz Özcan a.g.e., s.3.

⁵² Yılmaz Özcan a.g.e., s.3.

⁵³ Yılmaz Özcan, **Türk Kitap Sanatında Şemse Motifi**, Mas Matbaası, Ankara, 1990, s.3.

⁵⁴ Yılmaz Özcan a.g.e., s.3.

⁵⁵ Yılmaz Özcan a.g.e., s.3.

Lake (Rugani) Cilt Tekniği

Tahta, deri ya da mukavvanın üst kısmına altın ya da boyayla yapılmış tezyinatların üzerini vernik ile kaplayarak yapılan eserler lake ya da rugani olarak adlandırılmaktadır⁵⁷.

Zerbahar Tekniği

Kabın üst kısımlarına altınla dört dilimden oluşan yaprak deseninde parmaklık şeklinde geometrik çizgiler ile oluşturulan ciltlere “Zerbahar Cilt” adı verilir. Ciltlerde ya tüm zemini kaplar ya da göbek kısmında bulunur⁵⁸.

Yekşah Tekniği

Desenler kalıp yardımı ile basılmayıp, ezme altından oluşturulmuş yüzeye aktarıldıktan sonra yekşah adı verilen sivri uçlu metal aletle desenler çukurlaştırılarak yapılmış ise bu ciltlere “Yekşah Cilt” adı verilir⁵⁹.

Zerduz Tekniği

Derinin üzerine farklı tonlardaki sırmalarla realist desenler işlenerek oluşturulan ciltlerdir⁶⁰.

⁵⁶ Yılmaz Özcan a.g.e., s.3.

⁵⁷ Kemal Çığ, **Türk Kitap Kapları**, Doğan Kardeş Matbaacılık, İstanbul, 1971, s.21.

⁵⁸ Ahmet Saim Arıtan, “Ciltçilik”, **İslam Ansiklopedisi**, C.7, İstanbul, 1993, s.6.

⁵⁹ Ahmet Saim Arıtan, “Türk Cild Sanatı”, s.86.

⁶⁰ Ahmet Saim Arıtan a.g.e., s.6.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BALIKESİR MUTASARRIF ÖMER ALİ BEY YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ CİLTLERİ

3.1. Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi

3.1.1. Balıkesir

Balıkesir ve çevresinde bulunan düz yerleşim bölgelerine yerleşimin M.Ö. 8000-3000 senelerine dayandığı, mağara ve höyüklerde gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir. Havran'a 8 km mesafede yer alan İnboğazi'ndeki mağaralarda Peleolitik, Kalkolitik ve Neolitik dönemlerden kalma izler ile karşılaşmıştır. Bu alanda kurulduğu tahmin edilen ilk kent Achirous (Agiros) kentidir. Anadolu Selçuklu devletinin yıkılmasının sonrasında bu alanda Karesi Beyliği kurulmuş ardından bu alan Osmanlı Devleti'nce fethedilmiştir⁶¹.

Balıkesir'in bugün yer aldığı alan eskiden "Misya" adıyla anılmaktaydı. Lidyalıların dilinde "Misya" kavramı "Kayın Ağacı" anlamı taşımaktadır. Bölgenin sınırlarında aralıklarla değişimler meydana gelmiş, güneyde Lidya, batıda Çanakkale Boğazı ve Ege Denizi, kuzeydeyse Marmara Deniziyle çevrelenmiştir. Keşiş Dağı eteklerinden, Marmara Denizini takip ederek Çanakkale Boğazına kadar uzanan kısım "Misya", kalanıysa "Büyük Misya" olarak isimlendirilmiştir. Büyük Misya olarak isimlendirilen kısım Bergama (Pergam), Truvada (Teruvad), Adramitiyüm (Edremit), Avcılar (Antandos), Gargar ve Balıkesir (Adriyanatere) kentlerini kapsamaktadır. Küçük Misya'ysa Erdek (Atras), Bandırma (Panormos), Sarıköy (Zeleya), Eski Mnayas (Pemaninos), Gönen (Artemea), Mihaliç (Milotopolis), Kara Biga (Periyapos), Belkız (Sizik), Abidus, Apolini ve Lapseki (Lampesak) kentlerini kapsamaktadır⁶².

M.Ö. 3000-1200 aralığında bu bölgede farklı dilleri konuşan Pelasg ve Leleg toplulukları yaşamıştır. Misyalıların kökeni de bu topluluklardan Pelaglara

⁶¹ Balıkesir Valiliği, „Tarihçe“, <http://www.balikesir.gov.tr/tarihce>, e.t. 21.03.2019.

⁶² Balıkesir Valiliği a.g.e.

dayanmaktadır. Misyalılar buraya yerleştiklerinde Britanyalılarla gerçekleştirdikleri harpten galip çıkmış ve Misya'yı toprakları arasına katmışlardır. Özgür ve serbest bir hayatı tercih ettikleri için bir kent kurmaya çalışmamışlardır. M.Ö. 1120'de Hititlilerin kralı olan Tuthalya döneminde Misya Hititlilerin egemenliği altına girmiştir. M.Ö. 1200 tarihinde Aka ve Troya'lar arasında çıkan ve dokuz yıl devam eden Truva Savaşı sonucunda Misyalılar Troya yanında yer almış ve egemenliği altına girmişlerdir. Troya'nın dağılmasının sonrasında Misya, Lidyalılara katılmıştır⁶³.

M.Ö. 546'da Misya, Ahamenis İmparatorluğuna dahil olmuştur. M.Ö. 334'de Ahamenis İmparatorluğu ve Büyük İskender tarafından gerçekleşen harpten, Büyük İskender galip çıkmış ve Misya'yı egemenliği altına almıştır. Alınan galibiyetin sonrasında Misyalılar paralı askerlik görevini üstlenmişlerdir. Büyük İskender'in vefatıyla kumandanlar birbirleri ile harbe girmiş ve sonunda Misya, Lisimakus'un eline geçmiştir. M.Ö. 133'de Bergama Kralı III. Attolos'un verdiği emirle Misya, Roma İmparatorluğu'na hediye edilmiştir⁶⁴.

1015 yılının ardından Selçuklular, Bizans'ın himayesindeki Anadolu'da isimlerini duyurmaya başlamışlardır. Pasinler savaşıyla beraber Türkler, Anadolu topraklarında hızla ilerlemeye başlamıştır. Malazgirt Meydan Savaşı sonrandaysa Türkler, Anadolu topraklarına yerleşmeye başlamışlardır. Söz konusu savaşın dört sene sonrasında Kutalmışoğlu Süleyman Şah, İzmit çevresi ve Marmara sahillerini kapsayan bölgede "Anadolu Selçuklu Devleti"ni kurmuştur. 1070'de Misya kentlerinden Sızık ve Edincik, Selçukluların himayesine girmiştir. Fakat Dizik ve Poimanenon, Bizans Birliği tarafından geri alınmıştır. Süleyman Şah'ın doğuya gittiği 1085 yılında, İlhan Bey önceki zamanlarda kaybedilmiş olan Sızık, Edincik, Apollonia ve Poimanenon'u geri almıştır⁶⁵.

1086'da Süleyman Şah, Halep'i kuşatmış ancak Melikşah tarafından görevlendirilen Tutuş, aynı mevkideki Süleyman Şah ile girdiği savaşı kazanmıştır. Bu durumun ardından Süleyman Şah 1086 senesinde intihar etmiştir.

⁶³ Balıkesir Valiliği a.g.e.

⁶⁴ Balıkesir Valiliği a.g.e.

⁶⁵ Balıkesir Valiliği a.g.e.

Süleyman Şah'ın vefatının sonrasında devlet Ebu'l-Kasım'ın yönetimine geçmiştir. I. Aleksios Komneos'un 1090 senesinde, Eufuryanis Alexaders'i bölgeye göndermesinden sonra yeni savaşlar hasıl olmuştur. Savaşların ardından Ebu'l-Kasım, Gemlik'i fethetmiş ve bu bölgede gemi yapımına başlamıştır. Fakat bölge tekrardan Bizans İmparatorluğu tarafından işgal edilmiştir⁶⁶.

Ebu'l-Kasım'dan sonra başa geçen I. Kılıçarslan, Edremit Körfezini ve Marmara kıyılarını ele geçirmiştir. Abydos, Sakız adası, Midilli adası ve Edremit, I. Kılıçarslan'ın kayınpederi tarafından ele geçirilmiş fakat verilen bir ziyarette I.Kılıçarslan kayınpederini katletmiştir. Bu bölgedeki Türk-Bizans çatışmaları 1115 senesine kadar devam etmiştir⁶⁷.

Misya'ya 1206 senesinde Türkmenler tarafından akınlar başlamış ve göç eden Bizanslıların yerine bu Türkmenler yerleşmiştir. 1280'li yıllarda, sonraki dönemlerde Karesi Beyliği'ni kuracak olan bir grup Türkmen ve Karesi Bey de Misya'ya göç etmiştir⁶⁸.

Tüm sancakların 1923'de Misya'ya çevrilmesiyle birlikte Karesi ili oluşturulmuş, ilin adı 1926'da "Balıkesir" olarak değiştirilmiştir⁶⁹.

3.1.2. Mutasarrıf Ömer Ali Bey

Mutasarrıf Ömer Ali Bey, 1839 (Rumi 1255) senesinde Adana ilinde hayata gözlerini açmıştır. Osmanlı imparatorluğuna sığınan Ramazanoğulları ailesine mensup olan Tümgenerallerden 1843 senesinde Çanakkale Boğazı komutanlığına kadar yükselen Arif Paşabey'in oğlu Ahmet Paşa'nın oğludur⁷⁰.

⁶⁶ Balıkesir Valiliği a.g.e.

⁶⁷ Balıkesir Valiliği a.g.e.

⁶⁸ Balıkesir Valiliği a.g.e.

⁶⁹ Balıkesir Valiliği a.g.e.

⁷⁰ Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 'Ömer Ali Bey Kütüphanesi Tarihçesi', <http://www.omerlibey.yek.gov.tr/#>, 20.05.2018.



Resim 1. Mutasarrıf Ömer Ali Bey

Kaynak: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Ömer Ali Bey Kütüphanesi Tarihçesi, <http://www.omerlibey.yek.gov.tr/#>, 20.03.2019.

3.1.3. Kütüphanenin Tarihçesi ve Mimari Yapısı

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi, Osmanlı padişahlarından II. Abdülhamit Han'ın onayıyla "Hamidiye Kütüphanesi" ismiyle kurulmuştur. İsmi 1908'de "Maarif Kütüphanesi", 1922'de "Vatan Kütüphanesi" şeklinde değiştirilmiş, VII. Milli Eğitim Şurası'nın aldığı kararla 1962 senesinde "İl Halk Kütüphanesi" halini almıştır. Ülkemizde bulunan bütün İl Halk Kütüphaneleri, 27801 ve 30/12/2010 tarihli "Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun" sonucunda Arap Harfli el yazması eserlerin ve matbuların ayrılması gerekliliğiyle kurulmuştur. 28037 sayılı ve 26/08/2011 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan karar sonucunda "Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eserler Kütüphanesi Müdürlüğü" açılmıştır. İşlevlerini yürütebileceği bir hizmet binası inşa edilene dek Balıkesir İl Halk Kütüphanesi bünyesinde hizmetlerini sürdürmüştür⁷¹.

⁷¹ Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı a.g.e.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı ve Balıkesir Valiliği arasındaki görüşmeler sonucunda 16/04/2013'de oluşturulmuş bir protokolle, 25 sene süreyle Balıkesir Valiliğine verilen binanın, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesine devredilmesi kararı verilmiştir. Balıkesir Ticaret Odası'na ait olan mülkiyet hakkı önceki dönemlerde Ziraat Bankası'na ait idi⁷².

Sultan Mehmet Reşat'ın hükümdarlığında 1911 senesinde inşa edilmiş olan bina, bodrum kat ve üzerine çıkılmış iki kattan oluşmaktadır. Bina toplam 432,61 m²'lik kapalı alana sahiptir. Bina duvarları granit taşlarla oluşturulmuştur⁷³.

Binanın restorasyonu 2015 senesinde Balıkesir Valiliği'nce üstlenilmiş, TYEKB'nca teftiş edilmiş ve 01/01/2016'da hizmete açılmıştır⁷⁴.

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi'nde toplamda 12130 adet eser bulunmaktadır. Bunların 2750 adeti yazma, 9380 matbuu eserdir. Yazma eserlerin 1450 adeti dijital ortama aktarılmıştır.

⁷² Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı a.g.e.

⁷³ Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı a.g.e.

⁷⁴ Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı a.g.e.



Resim 2. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi Ön Cephesi

Kaynak: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Ömer Ali Bey Kütüphanesi Tarihçesi, <http://www.omerlibey.yek.gov.tr/#>, 21.03.2019.



Resim 3. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi İç Bölüm.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KATALOG

Eser No: 1

Fotoğraf No: 1-2-3

Çizim No : ----

Eser Adı: Keşfü'l-Esrâr fi Şerhi'l-Menâr

Envanter No: 1068

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: Muhammed b. Muhammed el-Firuzabadi

Tarihi: 732/1331

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 205x135mm

Yazı Ölçüsü: 153x60mm

Varak Sayısı: 329

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eserin miklebi mevcut fakat kopmuştur. Kapak üzerinde soyulmalar görülse de eserin motif tahlili yapılabilir durumdadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda işlenmiştir.

Kapak zencirekleri 0,5 cm kalınlığında sarmal zencirek tarzda yapılmıştır. Köşebent detayı bulunmamaktadır fakat cetvellerin birbirini kesmesiyle oluşturulmuş üçgen formların içinde ve dışında gülçeler yer alırken üçgenin yatay kenarında ise iki adet s kıvrımı yer almaktadır.

Kapak şemseleri, 4 cm çapında dilimli oval tarzdadır. 2 cm uzunluğunda salbekli soğuk şemselerin içindeki motifler kalıp baskı şeklinde uygulanmıştır. Şemse içleri, yapraklı kıvrım dalların taşıdığı hatayi tarzı çiçekler, taç yapraklardan çıkan şakayıklar, pençer ve saz üslubunda oluşturulmuş uçları kıvrık hançeri

yapraklarla bezenmiştir. Salbekler şemseden ayrı 5 dilimli palmet tarzında yapılmış olup, içleri hatayi tarzında tek çiçekle bezenmiştir.

Mikleb, eserden tamamen ayrılmış durumda olup üzerinde herhangi bir süsleme görülmemektedir.

Değerlendirme : 732/1331 tarihli cilt, şemse kompozisyonu açısından Mevlana Müzesi'nde bulunan 2047, 1688 nolu eserlerle ve yine Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde yer alan 2596 nolu eserle benzerlik göstermektedir⁷⁵.Kapaklardaki şemse formları ve kompozisyonları değerlendirildiğinde cildin sonradan eklendiği düşünülür ve 16. yüzyıla tarihlendirilebilir.

⁷⁵ Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Eser No: 2

Fotoğraf No: 4-5

Çizim No : 1

Eser Adı: Takribü't-Tefsir

Envanter No: 638

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: Muhammed b. Süleyman

Tarihi: 742/1341

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 240x155mm

Yazı Ölçüsü: 189x115mm

Varak Sayısı: 262

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Koyu kestane sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eserin sertâb kısmında görülen kopmalardan dolayı öncesinde mikleb olduğu düşünülebilir fakat şu anda mevcut değildir.

Ön ve arka kapak aynı tarzda işlenmiştir.

Bir sıra altın cetvel ve bir sıra sarmal zencirekle kapaklar çevrenmektedir.

Kapaklarda köşebent uygulaması görülmemektedir.

Soğuk şemseler, 6,5 cm uzunluğunda gömme olarak yapılmıştır. Dilimli oval biçimde olup uçlarında salbekler mevcuttur. Şemse ve salbekler 2 sıra altınla tahrirlenmiş ve salbekler 9 adet, şemse ise 10 adet tığ ile çevrenmiştir. Şemse, saz üslubunda hançeri yapraklar, hatayi tarzı çiçekler ve kıvrımlı dallar ile bezenmiştir. Salbekler, 5 dilimli palmet tarzında yapılmış olup, hatayi tarzı tek çiçekle bezenmiştir.

Değerlendirme: 742/1341 tarihli cilt, Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 2465 nolu eserle benzerlik göstermektedir.⁷⁶ Kapak kompozisyonları ve şemse süslemeleri cildin ketebe kaydını yansıtmadığını ve cildin sonradan eklendiğini göstermektedir. Dolayısıyla kataloğumuzda bulunan cilt, 16. yüzyıla tarihlendirilebilir.



⁷⁶ Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Eser No: 3

Fotoğraf No: 6-7-8

Çizim No : ----

Eser Adı: Zahîretü'l-Mulûk

Envanter No: 1147

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif : el- Emîr el-Kebîr Alî b. Şihâbeddin Hasan el-Hemedânî

Müstensih:Maksûd Tûsteri

Tarihi: 901/1495

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 200x136mm

Yazı Ölçüsü: 150x86mm

Varak Sayısı: 314

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kızıl kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış olsa da motif tahlili yapılabilir durumdadır. Sertâb ve miklebi mevcut olup, mikleb kısmına yapıştırılmış kâğıt parçaları görülmektedir. Eserin başı eksiktir.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar ikişer sıra düz cetvelle çevrenmiş olup cetvellerin kesiştiği noktada üçgen köşebentler oluşturulmuş ve içlerine birer altın kakma yerleştirilmiştir. Hemen sonrasında ise kapak, altın ince bir cetvelle çevrenmektedir.

Kapak şemseleri 8,3 cm çapında dilimli oval tarzda olup soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmıştır. Şemselerin merkezinde dikey ekseninde s kıvrımı yapan dolantı bulut bulunmaktadır. Bulut motifinin aralarına hançeri yapraklar, hatayi ve goncagül motifleri yerleştirilmiştir. Şemsenin etrafı iki kademeli altınla tahrirlenmiş ve dilimlerin aralarında 11 adet tığ bulunmaktadır.

Beş dilimli 3 cm çapında palmet tazında olan salbeklerin içi ise hatayi tarzı tek bir çiçekle tezyin edilmiştir. Salbeklerin çevresi de iki sıra altınla tahrirlenmiş ve etrafı 7 adet tıgla çevrelenmiştir. Salbek ve şemsenin bağ noktasına ise 2 adet yatay şekilde tıg yerleştirilmiştir.

Cildin sertâb kısmı 4 sıra soğuk cetvelle oluşturulmuş bordür ile ortadan ikiye ayrılmış ve iki kısmında iç kısımları altın cetvelle çevrelenmiş olup içlerine küçük altın tıglar uygulanmıştır.

Mikleb, 0,8 cm kalınlığında cilt kapaklarında olduğu gibi 2 sıra düz cetvelle çevrelenmiş, en iç kısmına ise altın cetvel çekilmiş ve kesişen kısımda oluşan üçgen köşebentlerin içi bir adet altın kakma ile doldurulmuştur.

Mikleb şemsesi dilimli oval tarzda soğuk baskı kalıp tekniğinde yapılmış, bazı motiflerin üzeri altınlanmıştır. Mikleb şemsesi iki sıra altınla tahrirlenmiş ve çevresi tıglarla çevrilmiştir. Şemse merkezi, tek bir şakayık ile tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: 901/1495 tarihli cilt, şemse içlerinde kullanılan serbest dolantı bulut ve hançeri yaprakların bir arada tezyin edilmesiyle Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 1353 nolu eserle benzerlik göstermektedir.⁷⁷ Mikleb şemsesinde kullanılan büyük tek şakayık motifinin bu şekilde kullanılması ve şemse kompozisyonları açısından değerlendirildiğinde cildin ketebe kaydını yansıtmadığı düşünülerek cilt, 16. yüzyıla tarihlendirilebilir.

⁷⁷ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 4

Fotoğraf No: 9-10

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Kevâkibü'd-Derârî fî Şerhi Sahihi'l-Buhârî

Envanter No: 716

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Muhammed b. Yûsuf el- Kirmânî

Müstensih:----

Tarihi: 955/1547

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 310x207mm

Yazı Ölçüsü: 230x160mm

Varak Sayısı: 332

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser motif tahlili yapılacak durumda olsa da cilt üzerinde yıpranmalar gözlemlenmekle birlikte cildin arka kapağındaki parçadan dolayı sertâb kısmının koptuğu düşünülmektedir, bu sebeple sertâb ve mikleb kısmı bulunmamaktadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 2 sıra soğuk cetvel ardından 1 sıra altın cetvelle çevrelenmiştir. Köşebent bulunmamaktadır.

Soğuk kapak şemseleri, 7 cm çapında gömme tekniğinde dilimli oval tarzda ve salbeklidir. Şemsenin içinde ki motiflerin etrafı içten dilimlerin çevresini kuşatacak şekilde olup dıştan ise altınla tahrirlenmiştir.

Şemse içleri, ¼ simetri oluşturacak şekilde sıralanmış rumilerden meydana gelirken, dört adet nokta etrafına yerleştirilmiş palmetlerin etrafı kıvrım dallar ve bu kıvrımdalların taşıdığı rumilerden gözlemlenmektedir. Yatay ve dikey ekseninde kıvrım dalların kesişmesiyle oluşan baklava dilimleri ise altınlanmıştır. Şemse

uçlarına doğru kıvrılarak birleşmiş olan rumilerin oluşturduğu baklava dilimlerinin içine penç motifleri yerleştirilmiştir.

Salbekler, 3,4 cm uzunluğunda şemseye ince bir bağla bağlanmıştır. Palmet tarzında olan salbekler, içten ve dıştan altınla tahrirlenmiştir. Stilize edilmiş tek bir şakayıkla tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: 955/1547 tarihli cilt, kompozisyon ve motifler, alet-kalıp bir arada kullanımı göz önüne alındığında klasik Osmanlı dönemi ciltlerini yansıtmaktadır. Aynı zamanda kapak şemselerinin Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 1507 ve 614 nolu eserlerle⁷⁸ benzerliğiyle de ketebe kaydını doğrulamaktadır.

⁷⁸ Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Eser No: 5

Fotoğraf No: 11-12-13

Çizim No : ----

Eser Adı: Durerü'l-Hukkâm fi Şerhi Gureri'l-Ahkâm

Envanter No: 817

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Mollâ Husrev Muhammed b. Ferâmurz Tarsuî

Müstensih:----

Tarihi: 971/1564

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 267x175mm

Yazı Ölçüsü: 180x95mm

Varak Sayısı: 266

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi Sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumda olup ön kapak ciltten tamamen ayrıldığı için iple bağlı şekilde tutulmaktadır. Ön kapağın üzerine yapışmış bir kâğıt mevcuttur. Sırt bölümünde soyulmalar görülmüştür.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmış mikleb mevcut değildir.

Kapaklar 0,8 cm kalınlığında ince sarmal zencirekle çevrelenmiş ve köşelere çekilen yatay çizgilerle oluşturulan üçgen formların içleri sade bırakılmıştır. En içte ise altın bir cetvel görülmektedir.

Kapak şemseleri, 6 cm çapında soğuk şemse ve gömme tekniğinde dilimli oval tarzda 2,5 cm uzunluğunda salbeklidir.

Şemse merkezinde bulunan bir penç motifinden uzanarak dikey ve yatay ekseninde s kıvrımları yapan dolantı bulut motifine hareketlilik kazandırılmış ve bu motifin etrafına hançeri saz yaprakları, hatayi tarzı çiçekler yerleştirilmiştir. Bulutun kıvrım noktaları ise hatayi tarzı çiçeklerle bezenmiştir.

Salbekler, 5 dilimli palmet şeklinde olup içlerinde birer adet büyük şakayık bulunmaktadır. Salbeklerin çevresi bir sıra altınla tahrirlenmiş ve şakayıkların tam ortası ise altınlanmıştır.

Değerlendirme: 971/1564 tarihli eserin cildi, bulut motifinin en yaygın olduğu dönem olarak bilinen XVI. yüzyıl göz önüne alındığında ve Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 1591 nolu eserle benzerliği düşünüldüğünde ketebe kaydını yansıtmaktadır.⁷⁹

⁷⁹ Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Eser No: 6

Fotoğraf No: 14-15

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Muhtasar

Envanter No: 287

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: et-Teftâzânî, Sadeddin Mesud b. Ömer b. Abdillâh

Müstensih: İvâz b. İsa

Tarihi: 994/1586

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 208x140mm

Yazı Ölçüsü: 154x75mm

Varak Sayısı: 202

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eserde yer yer soyulmalar görülse de oldukça iyi durumdadır. Mikleb mevcuttur ve mikleb içi yeşil kumaşla kaplanmıştır. Cildin sırt kısmı başka bir deriyle kaplanmıştır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 0,5 cm kalınlığında düz cetvelle çevrenmiş olup köşebent uygulaması görülmemektedir.

Kapak şemseleri 3,5 cm çapında gömme ve alttan ayırma dilimli oval tarzda yapılmış olup salbeklidir. Şemsenin dışı altınla tahrirlenmiş ve tığlarla çevrilmiştir. Şemselerin içi ise klasik saz üslubunda tezyin edilmiştir. Penç, hatayi ve hançeri yapraklardan çıkan goncagüller görülmektedir.

Salbekler, palmet şeklinde ve içi hatayi tarzı tek çiçekle tezyin dilmiş olup etrafı bir sıra altınla tahrirlenip 5 adet tığla çevrilmiştir. Salbekler, şemseye bir çiçek motifiyle bağlanmıştır.

Sertâb ve mikleb bölümünde herhangi bir süsleme görülmemektedir.

Değerlendirme: 994/1586 tarihli cilt, şemse kompozisyonları, kullanılan motifler ve Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 4623 ve 3702 nolu eserlere benzerliğiyle de 16. yüzyıla ait olduğunu düşündürmekte ve ketebe tarihini doğrulamaktadır⁸⁰.



⁸⁰ Şahin, B., **Konya Bölge Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Halil Hamid Paşa Koleksiyonuna Ait Osmanlı Cildleri'nden Bazı Örnekler**, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2013.

Eser No: 7

Fotoğraf No: 16-17-18-19-20

Çizim No : 2-3

Eser Adı: et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh

Envanter No: 676

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: ----

Tarihi: 997/1588

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 249x176mm

Yazı Ölçüsü: 165x94mm

Varak Sayısı: 192

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser motif tahlili yapılacak kadar iyi fakat ön kapakta bulunan sol alt kısımdaki köşebent neredeyse tamamen soyulmuş durumdadır. Kapak köşelerinde soyulmalar görülmektedir. Eserde mikleb kısmı mevcuttur.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar, ikişer sıra düz cetvel arasında ince sarmal zencirekle çevrilmiştir.

Kapak köşebentleri, klasik tarzda yapılmış ve saz üslubuyla tezyin edilmiştir. Hançeri yapraklar ve bu yaprakların tepelerinde yer alan penç motifleri, farklı boyutlarda hatayi süslemeleri ve şakayıklarla bezenmiş olan köşebentlerin etrafında bir sıra altın tahrir yer almaktadır.

Şemseler gömme tekniğiyle yapılmış, 7 cm çapında alttan ayırma dilimdi oval ve salbektir. Şemse içleri, köşebentlerde olduğu gibi klasik saz üslubuyla sık bir şekilde tezyin edilmiştir. Yay şeklinde dönen kıvrım dallar üzerinde farklı boyutlarda hatayiler, hançeri yaprakların üzerinde yer alan pençler bulunmaktadır. Şemsenin etrafı çift sıra altınla tahrirlenmiştir.

Salbekler, 2,5 cm çapında palmet formunda yapılmış olup ortada bir adet gülçe etrafında hançeri yapraklar ve kıvrım dallarla tezyin edilmiştir. Salbeklerin dışı bir sıra altınla tahrirlenmiştir.

Sertâbta herhangi bir süsleme görülmemektedir ve mikleb kısmına oranla geniş tutulmasından dolayı sonradan eklendiği düşünebilir. Miklepte sadece etrafı tığlarla ve çift sıra altınla tahrirlenmiş klasik dilimli oval bir şemse yer almaktadır. Şemse içi kapak şemselerinde de olduğu gibi klasik saz üslubunda tezyin edilmiştir.

Kapak içleri ise kahverengi deri ile kaplanmıştır. Klasik tarzda olup herhangi bir süsleme görülmezken sadece şemsenin iç kısmında uçları iki sıra tığ ile uzatılmış, altınla yapılmış kare formulu ızgara şeklinde geometrik bir süsleme hakimdir.

Değerlendirme: 997/1588 tarihli cilt, kompozisyon ve motiflerin muntazam şekilde incelikle işlenmesi açısından ketebe kayıtlarındaki tarihiyle örtüşmekte ve Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 4015 nolu eserle benzerlik göstermektedir⁸¹.

⁸¹ Şahin, B., **Konya Bölge Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Halil Hamid Paşa Koleksiyonuna Ait Osmanlı Cildleri'nden Bazı Örnekler**, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2013.

Eser No: 8

Fotoğraf No: 21-22-23

Çizim No : ----

Eser Adı: Şerhu'l-Kasideti'l-Bürde

Envanter No: 11

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 211x148mm

Yazı Ölçüsü: 130x81mm

Varak Sayısı: 127

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Hâkî sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser baştan eksik olup tamir görmüştür. Aynı zamanda yaprakları etkilenmeyecek şekilde rutubete maruz kalmıştır. Üzeri kalın muşamba tarzı bir nesneyle kaplanmıştır.

Ön ve arka kapak farklı tarzda yapılmıştır.

Kapak kenarları, 0,5 cm kalınlığında düz cetvelle çevrelenmiştir.

Ön kapak şemsesi, 6,5 cm uzunluğunda kalıp baskı, alttan ayırma, dilimli oval ve salbeklidir.

Şemse içi, kıvrım dalların taşıdığı klasik saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklardan ve bu yaprakların arasında bulunan goncagüller, 5-6 yapraklı çiçeklerden müteşekkildir. Şemsenin etrafı bir sıra altınla tahrirlenmiş ve tığlanmıştır.

Salbekler, 5 dilimli palmet formunda olup bir adet küçük palmet tarzında bir motifle şemseye bağlanmıştır. Salbeklerin dışı bir sıra altınla tahrirlenip tığlanmıştır. İçleri, bir adet çiçekle tezyin edilmiştir.

Arka kapak merkezinde 9,5 cm uzunluğunda barok rokoko üslubunda 19. yüzyılda görülen ters şekilde kapağa yerleştirilmiş natüralist büyük bir çiçek hâkimdir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirlenmeyen cildin ön kapağının şemse formu, şemse iç tezyini ve yazı tarzına bakıldığında cildi, 16. yüzyıla tarihlendirebiliriz.



Eser No: 9

Fotoğraf No: 24-25-26

Çizim No : ----

Eser Adı: Haşiye Alâ'r-Risaleti'l-Hanefiye

Envanter No: 162

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Muhammed b. Emîn el-Erdebîlî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 203x120mm

Yazı Ölçüsü: 160x68mm

Varak Sayısı: 74

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser üzerinde lekeler görülmektedir. Sırt ve sertâb kısmı soyulmuş olup, sertâb kısmının üzerinde üzeri yazılı yapışkan bir kâğıt bulunmaktadır. Kapak içleri, ebrulu kâğıt kaplıdır. İple bağlı şekilde saklanmaktadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmış olup mikleb mevcuttur.

Kapaklar düz cetvelle çevrilmiştir.

Salbeksiz olan soğuk şemseler,yuvarlağa yakın 4,5 cm çapında dilimli oval tarzda kalıp baskı olarak yapılmıştır.

Şemse bezemesinde, şemsenin alt ucunda bulunan hançeri yapraklardan çıkan kıvrım dallar ve bu kıvrım dalların taşıdığı şakayıklarla bu şakayıkların uçlarından çıkan hatayi tarzı çiçekler, uçları kıvrık hançeri saz yaprakları bulunmaktadır.

Mikleb tek sıra cetvelle çevrelenmiş olup palmet tarzında şemse yerleştirilmiş ve şemsenin içi tek bir şakayıkla süslenmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cilt, şemse içlerinde kullanılan saz üslubundan ve şemse formu bakımından değerlendirildiğinde 16. yüzyıla tarihlendirilebilir. Cilt, Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 2609 nolu örnekle benzerlik gösterir⁸².



⁸² Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Eser No: 10

Fotoğraf No: 27-28-29-30

Çizim No : 4

Eser Adı: Mültekâ'l-Ebhur

Envanter No: 210

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: İbrâhîm b. Muhammed el-Halebî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 198x130mm

Yazı Ölçüsü: 137x64mm

Varak Sayısı: 103

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser baş kısmından eksiktir. Kapaklar oldukça iyi durumdadır. Kapak içleri ebrulu kağıtla kaplanmıştır. Miklebi mevcuttur.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 4 sıra altın cetvelle çevrelenmiş, arada ise kalın sarmal zencirek bulunmaktadır.

Köşebentler klasik üslupta yapılmış, dıştan altınla tahrirlenmiş ve dilimler arasına tığlar çekilmiştir. Üstten ayırma tekniğinde yapılmış olan köşebentlerin içleri, kıvrım dallar, rumi ve penç motifleriyle tezyin edilmiştir.

Gömme şemseler, dilimli oval üstten ayırma tekniğiyle yapılmış ve salbeklidir. Şemseler ve salbekler altınla tahrirlenmiş ve tığlarla çevrilmiştir.

Şemse içleri, simetrik bir kompozisyon dâhilinde, rumi ve hatayi motifleriyle tezyin edilmiştir.

Palmet şeklinde oluşturulmuş olan salbekler bir ortabağ ile şemseye bağlanmış ve içlerinde ise iri birer hatayi motifi yer almaktadır.

Mikleb, kapaklarda bulunan köşebent, cetvel ve zencirekle birebir uyum göstermektedir. Mikleb şemsesi, üstten ayırma tekniğiyle oluşturulmuş olup dilimli yuvarlak tarzda ve etrafı tığlarla çevrilmiştir. Şemse zemini ise, rumi, palmet ve hatayi motifleriyle kabartmalı şekilde süslenmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cilt, 16. yüzyılın başlarında rumi motifinin oldukça yaygın kullanıldığı düşünüldüğünde ve muntazam şekilde yerleştirilmiş dilimli oval salbekli şemseleri, klasik tarzda köşebent uygulamalarıyla 16. yüzyıla tarihlendirilebilir. Ayrıca cilt, Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 247 nolu esere benzerlik göstermektedir⁸³.

⁸³ Maraşlı, S., **Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki XV. ve XVI. yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2005.

Eser No: 11

Fotoğraf No: 31-32-33

Çizim No : ----

Eser Adı: Haşiye Ala Envâri't-Tenzîl ve Esrârî't-Te'vîl

Envanter No: 792

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 305x198mm

Yazı Ölçüsü: 224x125mm

Varak Sayısı: 446

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Hâkî rengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumdadır üzerinde kurt yenikleri görülmektedir. Sırt kısmından ikiye ayrılmış ve kapaklar üzerinde yapışkan beyaz bir kâğıt mevcuttur.Üzerine başka bir renkten deri kaplanmış. Kapak içleri mavi tonlarında ebrulu kâğıt kaplıdır. Mikleb mevcut değildir ve eser ipe bağlı şekilde saklanmaktadır. Fakat tüm bunlara rağmen motif tahlili yapılabilir durumdadır.

Kapak kenarların iki sıra düz cetvelle çevrelenmiştir. Köşebent detayı mevcut değildir.

Kapak şemseleri, soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmış olup, salbeksiz ve yuvarlağa yakın 7,5 cm çapında dilimli ovaldir.

Şemsenin alt ucunda bulunan saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar ve hatayi tarzında işlenmiş bir adet goncagülden türeyen kıvrım dallar ve bu dallar üzerinde bulunan şakayıklar, goncagüller, hançeri yapraklar şemsenin iç tezyinini oluşturmaktadır. Tam merkezde ise hatayi motifi yer almaktadır.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cilt, şemse tezyini ve formu açısından değerlendirildiğinde 16. yüzyıl özellikleri göstermektedir. Aynı zamanda kataloğumuzda bulunan 162 nolu eserle benzerliğinden dolayı da 16. yüzyıla tarihlendirilebilir.



Eser No: 12

Fotoğraf No: 34-35-36-37

Çizim No : 5-6

Eser Adı: Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik

Envanter No: 825

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Mahmûd b. Ahmed el-Aynî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 290x200mm

Yazı Ölçüsü: 203x125mm

Varak Sayısı: 250

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumda olup iple bağlı şekilde saklanmaktadır. Sırt kısmı neredeyse tamamen soyulmuştur. Eser üzerinde yapışkan beyaz bir kâğıt görülmektedir. Fakat motif tahlili yapılabilecek durumdadır. Eserin son kısmı eksiktir ve tamir görmüştür.

Ön ve arka kapaklar aynı tarzda yapılmıştır.

Kapak kenarları, başka bir deriyle kaplandığı için herhangi bir süsleme görülmemekte ve köşebent detayı bulunmamaktadır.

Şemeler 5,5 cm çapında dilimli oval tarzda kalıp baskı ve alttan ayırma tekniğinde yapılmış olup, salbektir.

Şemse motifleri zarar görmüştür. Şemse içi, yapraklı bir kökten çıkan kıvrım dallar hatayı tarzı çiçekleri, goncaları, şakayıkları taşımaktadır. Merkezde hatayı motifi görülmektedir. Şemselerin ana kompozisyonu belirli bir düzen içinde kıvrım dallarla oluşturulmuştur.

Şemseden bağımsız şekilde 3,5 cm uzunluğunda palmet tarzında yapılan salbeklerin içi hatayi tarzı tek bir çiçek ve bu çiçeğin kökünden çıkıp etrafını saran iki adet yaprakla bezenmiştir.

Mikleb bölümü bulunmayan cildin kapak içlerine, fırça ile altın sürülerek kare formlu ızgara şeklinde bir motif işlenmiştir. Bu motifin uçları ise iki sıra altın çizgiyle uzatılmış, kenarları küçük altın noktalarla süslenmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cilt, kompozisyon açısından ve Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 4802 nolu esere benzerliğiyle 16. yüzyıla tarihlendirilebilir⁸⁴.

⁸⁴ Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Eser No: 13

Fotoğraf No: 38-39-40

Çizim No : ----

Eser Adı: Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn

Envanter No: 854

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: es- Seyyid alâ eş-Şerîf Alî b. Muhammed b. Alî el-Cürcânî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 200x145mm

Yazı Ölçüsü: 135x60mm

Varak Sayısı: 167

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eserde yer yer lekeler ve soyulmalar görülse de eser iyi durumdadır. Eserin sonu eksiktir.

Ön ve arka kapaklar aynı tarzda yapılmıştır. Mikleb mevcuttur.

Kapak kenarları düz cetvelle çevrelenmiş olup, köşebent detayı bulunmamaktadır. Cetvel üzerinde köşelerde ve orta kısımlarda üçer adet gülçe görülmektedir.

Kapak şemseleri, 4 cm çapında dilimli oval tarzda salbeksiz olarak yapılmış olup soğuk kalıp baskı tekniği uygulanmıştır. Şemsenin etrafını bir sıra altın dilimli cetvel çevrelemiştir. Şemse içleri, alt uçta bulunan saz üslubunda yapılmış bir grup hançeri yapraktan çıkan kıvrım dallar ve bu kıvrım dalların taşıdığı hatayi tarzı güller, 5-6 yapraklı çiçekler, şakayıklar ve hançeri yapraklarla bezenmiştir.

Sertâb kısmında herhangi bir uygulama görülmezken mikleb kenarları bir sıra düz altın cetvelle çevrelenmiş, şemse formu olarak kapaklarda uygulanan şemselerin minilimize edilmiş hâli uygulanmıştır. 2,6 cm çapında yuvarlağa yakın dilimli oval şekilde yapılan şemsenin çevresi bir sıra altınla çevrelenmiş. İçi ise şemsenin alt

ucunda bulunan iki adet hançeri yapraktan çıkan beş adet dalın taşıdığı çiçekler, goncagüller ve şakayıklarla bezenmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cilt, şemse ve bezeme kompozisyonları açısından, sık bir şekilde işlenen hatayi grubu motifleri ve tek bir kökten çıkan motifler göz önüne alındığında 16. Yüzyıl sonlarına tarihlenebilmektedir. Aynı zamanda Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 2609 nolu eser⁸⁵ ve Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 117 nolu⁸⁶ eserlere benzerlik göstermektedir.



⁸⁵ Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

⁸⁶ Maraşlı, S., **Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki XV. ve XVI. yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2005.

Eser No: 14

Fotoğraf No: 41-42-43

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Kibritü'l-Ahmer fî Ulûmi's-Şeyhi'l-Ekber

Envanter No: 875

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 212x145mm

Yazı Ölçüsü: 158x90mm

Varak Sayısı: 200

Cildin Tarihi: 16.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eserde ciddi yıpranmalar görülmektedir. Arka kapağın neredeyse yarısı soyulmuş durumda olup ön kapakta da cetvel kısmında soyulmalar mevcuttur. Eser tamir geçirmiştir. Arka kapağın soyulduğu kısımların altından gözükken motif izlerinden dolayı arka kapağın muhdes olduğu düşünülmektedir.

Ön ve arka kapak farklı tarzda yapılmıştır.

Arka kapakta zencirek ve köşebent detayı bulunmazken, ön kapak ince altın sarmal zencirekle çevrelenmiştir.

Ön kapak köşebentleri, klasik tarzda yapılmış olup saz üslubunda bezenmiştir. Kıvrım dallar üzerinde yer alan hançeri yapraklar, goncalar, hatayi motifleri görülmektedir. Çevresi altınla tahrirlenmiş ve dilimler arası tığlanmıştır.

Ön kapak şemsesi, 4,5 cm çapında dilimli oval tarzda üstten ayırma kalıp baskı tekniğinde yapılmıştır ve salbeklidir. Etrafı bir sıra altınla tahrirlenip aralarına tığlar yerleştirilmiştir. Şemse içi, klasik saz üslubunda bezenmiştir. Kıvrım dallardan çıkan yapraklar, goncalar ve çiçeklerle süslenmiştir. Salbekler palmet tarzında olup

içlerinde, stilize edilmiş tek bir hatayi mevcuttur. Etrafları altınla tahrirlenmiş ve tığlanmıştır.

Arka kapak şemsesi, 4 cm çapında dilimli oval tarzda olup alttan ayırma gömme tekniğinde yapılmıştır. Şemse içi, üst uçta bulunan saz üslubunda yapılmış bir grup hançeri yapraktan çıkan kıvrım dallar ve bu kıvrım dalların taşıdığı hatayi tarzı güller, 5-6 yapraklı çiçekler, şakayıklar ve hançeri yapraklarla bezenmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildin arka kapağının şemsesinin ters olmasından dolayı sonradan eklenmiş olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple cildi ön kapak kompozisyonu açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'nde bulunan 1182 nolu esere benzerliğiyle 16. yüzyıla tarihlendirilebilir⁸⁷.

⁸⁷ Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Eser No: 15

Fotoğraf No: 44-45-46

Çizim No : ----

Eser Adı: Ehadis

Envanter No: 520

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: İbn Mace Ebû Abdullah Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî

Müstensih: ----

Tarihi: 921/1514

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 179x149mm

Yazı Ölçüsü: 139x106mm

Varak Sayısı: 74

Cildin Tarihi: 16-17.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser motif tahlili yapılacak kadar iyi durumda olsa da sertâb kısmı kopmak üzeredir. Mikleb bölümü bulunmaktadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 3 sıra soğuk cetvelle geniş bir bordür şeklinde çevrenmiştir. Köşebent bulunmamaktadır.

Kapak şemseleri 5 cm çapında dilimli oval tarzda soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmış olup salbeklidir. Şemse içleri, saz üslubunda ince dallardan çıkan yapraklar ve hatayi grubu motiflerle, goncagüllerden çıkan dalların birbirini kesmesiyle sarmal düzende oluşturulmuştur.

Salbekler, şemselerden bağımsız palmet tarzında olup içlerinde birer adet stilize edilmiş iri hatayi motifi yer almaktadır.

Mikleb, uç noktada birbirini kesen çift sıra cetvelle çevrenmiştir. Köşebent bulunmamaktadır. Mikleb şemsesi de tepelik tarzında düzenlenmiş içinde ise stilize edilmiş iri bir hatayi motifi yer almaktadır. Kapak içleri kâğıt kaplıdır.

Değerlendirme: 921/1514 tarihli cildin şemse tezyininde motiflerin kaba işlendiği görülmektedir. Bu sebeple cildin 16. yüzyıl sonlarına doğru yapıldığı düşünülmekte olup 16-17. yüzyıla tarihlenebilir. Aynı zamanda Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde yer alan 05 Ba 1048 nolu eserle benzerlik gösterir⁸⁸.



⁸⁸ Maraşlı, S., **Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki XV. ve XVI. yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2005.

Eser No: 16

Fotoğraf No: 47-48

Çizim No : 7-8

Eser Adı: Gunyeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî

Envanter No: 82

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: İbrâhîm b. Muhammed el-Halebî

Müstensih: ----

Tarihi: 1164/1750

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 206x142mm

Yazı Ölçüsü: 140x71mm

Varak Sayısı: 165

Cildin Tarihi: 16-17.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser üzerinde soyulmalar görülür fakat motif tahlili açısından iyi durumdadır.

Ön ve arka kapaklar aynı tarzda yapılmıştır. Sertâb ve mikleb kısmı bulunmamaktadır.

Kapaklar 0,5 cm kalınlığında sarmal zencirekle çevrilmiştir. Klasik üslupta alttan ayırma tekniğinde yapılmış köşebentler mevcuttur. Saz üslubuyla tezyin edilen köşebentlerde bir köşeden çıkan kıvrım dalın üzerine yerleştirilen hançeri yaprakların aralarında hatayi ve penç motifleri mevcuttur. Köşebentlerin etrafı tığlarla süslenmiştir.

Ön ve arka kapak şemseleri, 6,7 cm çapında kalıp baskı tekniğinde, alttan ayırma dilimli oval tarzda ve salbeklidir. Şemselerin ve salbeklerin çevresi tığlarla süslenmiştir. Ön ve arka kapak şemseleri aynı olmasına rağmen kapak şemselerinin iç tezyini bir kapakta düz diğer kapakta ters olarak görülmektedir.

Ön kapak şemse merkezinde düz olarak, arka kapak şemsesinde ise ters olarak yerleştirilen büyük bir şakayık motifi bulunmaktadır. Bu motifin çevresi hançeri yapraklar ve aralarında bulunan hatayi tarzı beş yapraklı çiçekler, goncagüllerle çevrilmiştir.

Salbekler, şemseye ince bir ortabağ ile bağlanmış olup 5 dilimli palmet tarzında yapılmıştır. Salbeklerin içleri birer stilize çiçekle tezyin edilmiştir. Salbek çevreleri de tığlarla süslenmiştir.

Kapak içlerinde altın düz çerçeve ortada ise altınla tezyin edilmiş küçük kare formulu ızgara motifi yer almaktadır.

Değerlendirme: 1164/1750 tarihli cildin kapak şemsesinin ters yönde yerleştirilmesi bir onarım geçirdiğini belki de cildin sonradan takıldığını gösterir. Cilt üzerinde kullanılan teknik, şemse tezyini değerlendirildiğinde ketebe kaydında bulunan tarihi yansıtmayıp 16-17. yy özelliklerini göstermektedir. Aynı zamanda Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 176 nolu⁸⁹ eserle ve Mevlana Müzesi Müzelik Eserler bölümünde bulunan 98 nolu⁹⁰ eser ile olan benzerlik göz önüne alındığında cildi 16-17. yüzyıla tarihlendirmemiz mümkündür.

⁸⁹ Maraşlı, S., **Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki XV. ve XVI. yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2005.

⁹⁰ Kara, H., **Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler Bölümünde Bulunan Osmanlı Dönemi Ciltleri**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2015.

Eser No: 17

Fotoğraf No: 49-50-51-52

Çizim No : ----

Eser Adı: İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim

Envanter No: 822

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Muhammed b. Halîfe el-Ubbî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 272x175mm

Yazı Ölçüsü: 195x110mm

Varak Sayısı: 455

Cildin Tarihi: 16-17.yy

Malzeme: Siyaha yakın koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eserin ön kapağı kopmuş, bu sebeple iple bağlı şekilde tutulmaktadır. Kapak kenarları yırtılmış, sırt kısmında soyulmalar mevcuttur. Mikleb bulunmamaktadır.

Kapak kenarları, 0,6 cm genişliğinde sarmal zencirekle çevrilmiştir.

Köşebentler, klasik üslupta yapılmış olup içleri, serbest düzende kıvrım dallar üzerinde beş yapraklı çiçekler, goncagüller ve yapraklarla bezenmiştir.

Gömme, alttan ayırma ve mülevven tekniği uygulanan şemseler, 5 cm çapında dilimli oval ve salbeklidir.

Şemse içleri, serbest düzende bulunan kıvrım dallar, saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar ve şakayıklarla bezenmiş olup şakayıkların aralarında goncagüller ve pençer yerleştirilmiştir.

Salbekler şemseden bağımsız şekilde yapılmış olup 2 cm uzunluğunda 5 dilimli palmet şeklindedir. Salbeklerin içinde bir adet büyük hatayi görülmektedir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildin, şemse formuna ve kompozisyonuna bakıldığında, şemse ve salbekler arasında bulunan tersine orantı, köşebentlerin boyutları göz önüne alındığında cildi 16-17. yüzyıla tarihlendirmek mümkündür. Cilt, kataloğumuzda bulunan 371 nolu eserle de benzerlik göstermektedir.



Eser No: 18

Fotoğraf No: 53-54

Çizim No : ----

Eser Adı: Mebârikü'l-Ezhâr fî Şerhi Meşâriki'l-Envâr

Envanter No: 1194

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Feriştahoğlu Abd el-Latîf b. Abd Azîz Tîrevî

Müstensih: Halil b. Musa

Tarihi: 1043/1634

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 252x165mm

Yazı Ölçüsü: 194x104mm

Varak Sayısı: 305

Cildin Tarihi: 17.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Cildin sırt kısmı tamamen soyulmuş fakat ön ve arka kapak oldukça iyi durumdadır. Motiflerde herhangi bir bozulma görülmemektedir. Mikleb kısmı mevcut değildir.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklarda 0,5 cm kalındığında iki sıra cetvel sonrasında bir sıra altın cetvel mevcut olmakla birlikte köşelerde oluşan üçgen boşlukların üzerine 3 adet nokta yapılmıştır.

Köşebent uygulaması görülmemektedir.

Kapak şemseleri 5,5 cm çapında klasik dilimli oval olup soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmıştır. Şemseler içten ve dıştan iki sıra altınla tahrirlenmiştir.

Şemse içleri, dikey ekseninde yerleştirilmiş dolantı bulutlarla ve bu dolantı bulutların aralarında bulunan hatayi, goncagül motifleriyle tezyin edilmiştir. Bulutun başlangıç ve bitiş noktaları şemsenin iki ucuna gelecek şekilde yerleştirilmiştir.

Değerlendirme: 1043/1634 tarihli cilt, şemse kompozisyonu açısından Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 1353 nolu eserle benzerlik göstermekte olup ketebe kaydıyla örtüşmektedir⁹¹.



⁹¹ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 19

Fotoğraf No: 55-56-57

Çizim No : ----

Eser Adı: Gunyetu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî

Envanter No: 269

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: İbrâhîm b. Muhammed el-Halebî

Müstensih: Ali b. Mehmed Üsküdari

Tarihi: 1045/1635

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 206x136mm

Yazı Ölçüsü: 159x84mm

Varak Sayısı: 429

Cildin Tarihi: 17.yy

Malzeme: Siyaha yakın koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumda olup ön kapak ciltten tamamen ayrılmıştır. Sırt bölümü ve kapakların yarısı yapışkan bir kâğıtla kaplanmıştır. Tüm bu yıpranmalara rağmen eser motif tahlili yapılabilecek kadar iyi durumdadır. Kapak içleri sarı kâğıt kaplıdır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmış olup mikleb bölümü bulunmamaktadır.

Kapakları, kalın sarmal zencirekle çevrelenmiş ve zencirekten hemen sonra altın cetvel çevrelemiştir. Köşebent bulunmamaktadır. Kapakların alt ve üst kısımlarının tam ortasına gelecek şekilde 3 adet gülçe ve bu gülçelerin üzerine 1 adet tığ işlenmiştir.

Kapak şemseleri, gömme dilimli oval tarzda mülevven ve alttan ayırma tekniğinde yapılmış olup salbeklidir. Şemse dilimlerinin arasında tığlar mevcuttur.

Şemse içleri, klasik saz üslubuyla tezyin edilmiştir. Tek bir kökten türemiş kıvrım dallar üzerinde hançeri yapraklar, pençler, goncagül motifleri ve hatayiler yer almaktadır.

Salbekler, palmet şeklindedir ve şemseye 2 adet gülçeyle bağlanmıştır. Salbeklerin çevresi altınla tahrirlenmiş ve 7 adet çift sıra tığ olup içlerinde birer adet hatayi motifi bulunmaktadır.

Değerlendirme: 1045/1635 tarihli cilt, şemse kompozisyonları açısından 16. yüzyılı anımsatsa da kapaklarda köşebent uygulamasının görülmemesi ve motiflerin işleniş tarzı bizi 17.yüzyıla yönlendirmektedir. Eser aynı zamanda Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 3709 nolu esere benzerliğiyle de ketebe kaydını yansıtmaktadır⁹².

⁹² Şahin, B., **Konya Bölge Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Halil Hamid Paşa Koleksiyonuna Ait Osmanlı Cildleri'nden Bazı Örnekler**, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2013.

Eser No: 20

Fotoğraf No: 58-59-60

Çizim No : ----

Eser Adı: Ehadis

Envanter No: 382

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: Ahmed b. Ali

Tarihi: 1049/1638

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 206x128mm

Yazı Ölçüsü: 149x75mm

Varak Sayısı: 135

Cildin Tarihi: 17.yy

Malzeme: Siyaha yakın koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser tamir görmüş olup muhtemelen cilt kapakları aynı kalıp sırt ve sertâb kısmından değişiklik yapılmıştır. Üzerinde herhangi bir yıpranma söz konusu olmadığı gibi mikleb kısmı mevcuttur.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar, çift sıra altın cetvel arasında sarmal zencirekle çevrenmiş olup köşebent uygulaması görülmemektedir.

Kalıp baskıyla yapılmış kapak şemseleri 4 cm çapında dilimli oval ve alttan ayırma tarzında yapılmış, salbeksizdir. Şemseler dıştan altınla tahrirlenmiş dilimlerin araları tıglanmışdır. Şemse içleri, simetrik bir kompozisyonda rumi ve goncagül motifleri ile süslenmiş olup, kıvrım dalların birbirine geçmesiyle tezyin edilmiştir.

Mikleb, çift sıra altın cetvelle çevrenmiştir. Mikleb şemsesi teknik bakımından kapak şemseleriyle aynı olup, şemsenin etrafı altınla tahrirlenmiş ve dilim araları yine tıglanmışdır. Şemse içi ise büyük tek bir şakayıkla tezyin edilmiştir.

Kapak içi, 2 sıra altın cetvelle çevrelenmiş ve kapağın tam ortasına ise altın boyayla, birbirine geçmeli küçük geometrik bir desenle süslenmiştir. Motifin 4 yanına da tığ yerleştirilmiştir.

Değerlendirme: 1049/1638 tarihli cilt,Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde ki 05 Ba 247 nolu eserin şemse içi tezyiniyle benzerlik gstermektedir⁹³. Cilt üzerinde köşebent uygulamasının görülmemesi ve cetvelle bu işlemin uygulanması bize bu eserin ketebe tarihini yansıttığını gösterir.



⁹³ Maraşlı, S., **Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki XV. ve XVI. yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2005.

Eser No: 21

Fotoğraf No: 61-62-63

Çizim No : ----

Eser Adı: İmtihânü'l-Ezkiyâ

Envanter No: 978

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Birgili Mehmed Efendî b. Pîr Alî

Müstensih: Ömer b. Receb

Tarihi: 1089/1677

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 209x140mm

Yazı Ölçüsü: 138x65mm

Varak Sayısı: 145

Cildin Tarihi: 17.yy

Malzeme: Kızıl kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser üzerinde soyulmalar, sertâb bölümünde yırtılma gözükmektedir. Fakat motif tahlili yapılacak kadar iyi durumda olup miklebi mevcuttur.

Ön ve arka kapak aynı tarzda soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmıştır.

Kapak kenarları çerçeve ile belirtilmiştir. Köşebentler klasik tarzda yapılmış, süslemelerinde bir kökten çıkan sarmal olarak birbirine dolanan iki kıvrım dal, yapraklı çiçeklerle tamamlanmış şekilde tezyin edilmiştir.

Kapak şemseleri 5 cm çapında dilimli oval tarzda yapılmıştır. Şemse içleri,şemsenin üst ucundaki hançer yaprağından çıkan kıvrım dallar ana kompozisyonu oluşturmuştur.Kıvrım dalların taşıdığı goncagüller ve hatayi formundaki motifler iç içe geçerek şemse tezyin edilmiştir.

Sertâbta herhangi bir süsleme görülmezken mikleb kısmı 3 adet cetvelle çevrelenmiş ve köşebent detayı bulunmaktadır. Köşebent süslemeleri de kapakta

bulunan süslemelerle aynı olup, klasik tarzda yapılmış ve kıvrım dalların taşıdığı goncagüller ve hançeri yapraklarla bezenmiştir.

Mikleb şemsesi 3 cm çapında olup, dilimli dairesel tarzda yapılmıştır. Şemse içi, dilimli bir cetvelle çevrenmiş ve motiflerle simetri oluşturulmuştur. Mikleb içinde bulunan tek bir kökten çıkan iki kıvrım dal kavisli bir şekilde birbirinin uç noktalarında birleşmiştir. Aynı zamanda bu dalların orta noktasında bulunan bir hatayı motifinden çıkan ve iki ayrı yöne uzanan iki ayrı kıvrım dal da kavislenerek bir uçlarına palmet diğer uçlarına ise hançeri yaprak yerleştirilmiştir.

Değerlendirme: 1089/1677 tarihli cilt, Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 66 ve 05 Ba 765 nolu eserlere benzerliğiyle ve şemse kompozisyonu açısından değerlendirildiğinde ketebe kaydını yansıtmaktadır⁹⁴.

⁹⁴ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 22

Fotoğraf No: 64-65

Çizim No : ----

Eser Adı: Teysîrû'l-Makasid

Envanter No: 976

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Ebû'l-İhlas Hasan b. Ammâr eş-Şurunbulâlî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 197x130mm

Yazı Ölçüsü: 147x71mm

Varak Sayısı: 252

Cildin Tarihi: 17.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumdadır. Sırt kısmı neredeyse tamamen soyulmuş, mikleb tamamen kopmuş ve bulunmamaktadır. Ön kapakta ise büyük bir yırtılma oluşmuştur fakat tüm bunlara rağmen motif tahlili yapılabilir durumdadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapak kenarları iki sıra altın cetvel arasında sarmal zencirekle oluşturulmuştur.

Kapak şemseleri, 7,5 cm boyunda ortaları kavisli dikdörtgendir. Soğuk şemseler kalıp baskı tekniğinde yapılmış olup, çevresi tek sıra altın tahrirlenmiş ve dilimli kısımları tığlanmıştır.

Şemse içleri, ¼ simetri oluşturacak şekilde tam merkezde bulunan baklava diliminin dört köşesinden çıkan hatayi tarzı çiçekler ve şakayıkların tepesinde bulunan s kıvrımı oluşturmuş serbest dolantı bulutlar ve bu bulutları çevreleyen kıvrımdallar, goncagüller, pençerle tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cilt, kataloğumuzda bulunan 230 nolu eserle benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda eserin içindeki H.1057 tarihli yazıdan ve dikdörtgen şemsesinden dolayı cildi 17. yüzyıla tarihlendirebiliriz.



Eser No: 23

Fotoğraf No: 66

Çizim No : ----

Eser Adı: Envarü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl

Envanter No: 1060

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Beyzâvî, Ebu Said (Ebu Muhammed) Nasırüddin el-Kadı Abdullah

b. Ömer b. Muhammed eş-Şieazi eş-Şafii

Müstensih: Şaban b. Mehmed Rumi

Tarihi: 1074/1663

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 210x153mm

Yazı Ölçüsü: 159x87mm

Varak Sayısı: 621

Cildin Tarihi: 17.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumda olup sırt kısmı ve köşeleri başka bir deriyle kaplanmıştır. Eserin ön kapağında soyulmalar görülmektedir. Motifler belli belirsiz duruma gelmişse de tahlil edilebilecek durumdadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır. Mikleb mevcut değildir.

Kapaklarda başka bir deriyle kaplamadan dolayı kenarlar tam olarak görülme de çift sıra cetvel çekildiği düşünülmektedir. Köşebent detayı bulunmamaktadır.

Kapak şemseleri, 4,5 cm çapında dilimli oval ve 2 cm uzunluğunda salbektir. Şemseler kalıp ile soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmıştır. Şemsenin çevresi çift sıra altınla tahrirlenmiş ve dilimler arasına tığlar yerleştirilmiştir. Şemsenin içinde yer alan penç motifinin iki yanından çıkan kıvrım dallar iç içe geçerek tüm şemse içini dolanmaktadır. Kıvrım dallar üzerinde rumiler, hatayi tarzında goncagüller, pençler ve hançeri yapraklar görülmektedir.

Salbekler, 5 dilimli palmet şeklinde olup dışları çift sıra altınla tahrirlenmiş ve tığlarla süslenmiştir. Salbeklerin iç düzeninde ise hatayi tarzında tek çiçek görülmektedir.

Değerlendirme: 1074/1663 tarihli cilt, şemse kompozisyonu ve kullanılan motifler ile Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 1555 nolu eserle benzerlik göstermekte olup ketebe kaydını yansıtmaktadır⁹⁵.

⁹⁵ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 24

Fotoğraf No: 67-68

Çizim No : ----

Eser Adı: Ferâ'iz Ceridesi

Envanter No: 383

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 207x147mm

Yazı Ölçüsü: 160x112mm

Varak Sayısı: 100

Cildin Tarihi: 17.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser motif tahlili yapılabilecek kadar iyi durumda olup sırt bölgesinde kapakların yanlarına da denk gelecek şekilde beyaz bir kâğıt yapıştırılmıştır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır. Kapakların üzerine keskin bir aletle çentikler atılmıştır.

Kapak kenarlarında iki sıra cetvel arasında kalın sarmal zencirek bulunmaktadır. Köşebent detayı yoktur.

Şemseler, ortaları kavisli dikdörtgen tarzda 6 cm uzunluğunda kalıp baskı tekniğinde mülemma şekilde yapılmıştır.

Şemsenin dışı çift sıra altınla tahrirlenmiş ve dilimler tığlanmıştır. Şemsenin alt ve üst iki uç kısmına ikişer adet gülçe yerleştirilmiştir.

Şemse içleri, merkezde bulunan baklava dilimi motifin uçlarından çıkan hatayı grubu çiçekler, kıvrım dallarla şemsenin iki uç noktasında bulunan hatayilere

bağlanmıştır. Hatayilerin iki yanından çıkan kıvrım dallar üzerinde bulunan saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar bulunmaktadır.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildin, şemse formu ve kapaklarda köşebent uygulamasının görülmemesi dikkat çekmektedir. Aynı zamanda eser Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 970 nolu esere benzerliğiyle de 17. yüzyıl sonlarına tarihlendirilebilir⁹⁶.

⁹⁶ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 25

Fotoğraf No: 69-70-71

Çizim No : ----

Eser Adı: et-Telvîh fî Keşf Hakâ'iki't-Tenkîh

Envanter No: 614

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: et-Teftâzânî, Sadeddin Mesud b. Ömer b. Abdillâh

Müstensih: Abdurrahim b. Mustafa

Tarihi: 1117/1704

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 226x136mm

Yazı Ölçüsü: 166x81mm

Varak Sayısı: 256

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Bordo sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser motif tahlili yapılabilecek kadar iyi durumda olmasına rağmen sertâb bölümü tamamen kopmuştur. Ön kapak, arka kapağa göre daha fazla yıpranmış durumdadır.

Ön ve arka kapaklar aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar, 7 cm kalınlığında düz cetvelle çevrelenmiştir. Köşebent detayı bulunmamaktadır.

Şemseler, 4,5 cm çapında kalıp ile soğuk baskı tekniğinde dilimli oval tarzda yapılmıştır. Şemselerin iki uç noktasından kapağın çerçeve kısmının tam ortasına gelecek şekilde çizgi çekilmiştir.

Şemse içleri belirli bir kompozisyon dâhilinde serbest düzende dolaşan kıvrım dallardan müteşekkildir. Bu kıvrım dallar arasında yapraklar, birkaç küçük yapraklı çiçek ve yine bu yapraklardan türeyen kıvrım dallar ve hatayiler yer almaktadır.

Sertâb bölümü iki sıra cetvelle çevrenmiş olup herhangi bir süsleme görülmemektedir.

Mikleb, iki sıra cetvelle çevrenmiş olup dilimli oval tarzda kalıp baskı tekniğiyle yapılmıştır. Mikleb içi belirli bir düzende oluşturulmuş ve saz üslubunda yapılmış hançeri yapraktan çıkan kıvrım dallar üzerinde bulunan yapraklı çiçekler, goncagüller ve yine bu motiflerden türeyen kıvrım dallarla tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: 1117/1704 tarihli cilt, şemse tezyini açısından ketebe kaydını yansıtmaktadır. Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 1055 nolu eserle de benzerlik göstermektedir⁹⁷.



⁹⁷ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 26

Fotoğraf No: 72-73

Çizim No : ----

Eser Adı: Haşiye Alâ'l-Fevâ'idi'z-Ziyâ'iyе

Envanter No: 1048

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: İbrâhîm b. Muhammed el-Esfarâyînî

Müstensih: Mustafa b. Albulkadir

Tarihi: 1118/1705

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 215x126mm

Yazı Ölçüsü: 150x66mm

Varak Sayısı: 256

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Siyaha yakın koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser oldukça iyi durumdadır. Sırt kısmı farklı bir deriyle kaplandığı için zencerek kısımlarının bir bölümü kaplanan deri altında kalmıştır fakat açıkta kalan kısımlardan tahlil edilebilmektedir. Şemse motifleri de oldukça iyi durumda olup motif tahlili yapılabilir.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar altınla sarmal zencirek şeklinde çevrelenmiştir.Kapak çerçevelerinin ortalarına denk gelecek şekilde 4 adet altın gülçe yerleştirilmiştir.

Kapak şemseleri, ortaları kavisli dikdörtgendir. Kalıp baskı tekniğinde, alttan ayırma tarzında yapılmıştır.

Şemse içleri, belirli bir simetri dâhilinde tezyin edilmiştir. Kıvrım dalların birbiri içine geçmesi ve kavisli köşelerde bulunan süslemelerin iki ucuna yerleştirilen goncagüller ve buradan türeyen yapraklar etrafında oluşan rumilerden müteşekkildir.

Şemsenin etrafı altın tığlarla çevrilmiştir. Şemsenin iki sivri uç kısmındaki tığlar uzatılmıştır.

Değerlendirme: 1118/1705 tarihli cilt, kullanılan teknik ve kompozisyon açısından ketebe kaydını yansıtmakta olup, Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 676 nolu eserin kapak içiyle benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda yine aynı kütüphanede bulunan 05 Ba 765 nolu eserin şemse kompozisyonuyla da benzerlik göstermektedir⁹⁸.

⁹⁸ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 27

Fotoğraf No: 74-75-76

Çizim No : ----

Eser Adı: Meşariku'l-Envaru'n-Nebeviyye Minsihahi'l-Ahbari'l
Mustafaviyye

Envanter No: 1027

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Radîeddin el-Hasan b. Muhammed es-Sâgânî

Müstensih: Bekir b. Mustafa

Tarihi: 1126/1714

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 215x140mm

Yazı Ölçüsü: 153x68mm

Varak Sayısı: 126

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme : Kahverengi Sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış olup sertâb kısmında kopmalar görülmüştür. Aynı zamanda üzerinde de soyulmalar mevcuttur fakat motif tahlili yapılacak durumdadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 0,5 cm kalınlığında çift sıra altınla çevrelenmiştir.

Kapak şemseleri, 7,5 cm boyunda ortaları kavisli dikdörtgendir. Şemse soğuk kalıp baskı tekniğinde çevresine çift sıra altın tahrir geçilmiş ve dört köşesi tığlanarak yapılmıştır.

Şemse içleri, simetri oluşturacak şekilde tam merkezde bulunan baklava diliminin dört köşesinden çıkan hatayi tarzı çiçeklerin tepesinden bulunan kıvrım dallar ve o dallardan türeyen çiçeklerle bezenmiştir. Çiçeklerin arasında goncagüller ve saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar yer almaktadır.

Sertâb bölümü altın cetvelle çevrenmiş olup herhangi bir süsleme görülmemektedir.

Mikleb köşeleri çift sıra altın cetvelle çevrenmiştir.

Mikleb şemsesi 2,9 cm çapında dilimli oval soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmış çevresi çift sıra altınla tahrirlenmiş ve iki ucu tığlanmıştır. Şemse içi, tek bir kökten türeyen 3 adet kıvrım dalın kavislenerek birbiri içine geçmesiyle ve bu dalların üzerinde bulunan saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar, goncagül ve 5 yapraklı çiçek motifleriyle tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: 1126/1714 tarihli cilt, kullanılan motifler ve teknikler açısından değerlendirdiğinde ketebe kaydını yansıtmakta olup, şemse formu bakımından Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 676 nolu eserle benzerlik göstermektedir⁹⁹.

⁹⁹ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 28

Fotoğraf No: 77-78-79

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Kurâdatü'l-Fıkhîye ve'l-Fukâhetü'r-Rıfkîye

Envanter No: 449

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: Müellif Hattı

Tarihi: 1136/1722

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 215x140mm

Yazı Ölçüsü: 173x82mm

Varak Sayısı: 220

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumda olup kapaklarda soyulmalar görülmektedir. Mikleb bölümü ciltten tamamen kopmuş, sertâb bölümü ise bulunmamaktadır. Kapak içleri desenli yeşil bir kâğıtla kaplanmıştır. Eser iple bağlı şekilde saklanmaktadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 0,5 cm kalınlığında sarmal zencirekle çevrilmiştir. Köşebent detayı bulunmamaktadır.

Kapak şemseleri, 5 cm çapında kalıp baskı tekniğinde, alttan ayırma olarak yapılmıştır. Şemselerin çevresi bir sıra altınla tahrirlenmiş uç kısımları uzatılmıştır.

Şemse içleri,tam merkezde bulunan baklava dilimi motifinin dört köşesinden çıkan şakayıklardan ve bu şakayıklardan türeyen kıvrım dalların kavislenerek uçlarına yerleştirilen pençer ve goncagüllerle tezyin edilmiştir. Şemse tezyininde bir simetri hakimdir.

Mikleb, kapaklarda olduğu gibi bir sarmal zencirekle çevrelenmiş olup, mikleb şemsesi alttan ayırma kalıp baskı tekniğinde yapılmıştır. Şemse içi, tam merkezde bulunan büyük bir goncagülden türeyen kıvrım dallar ve saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklardan tezyin edilmiştir. Mikleb şemsenin dışı bir sıra altınla tahrirlenmiştir.

Değerlendirme: 1136/1722 tarihli cilt,kullanılan teknikler, şemse tezyini ve bu motiflerin işleniş biçimi değerlendirildiğinde cildin 18. yüzyıla ait olduğu söylenebilir. Aynı zamanda şemseler kompozisyon bakımından Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 125 nolu esere benzerlik göstermektedir¹⁰⁰.



¹⁰⁰ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Eser No: 29

Fotoğraf No: 80-81-82

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Hevadî fi Şerhi'l-Mesâlik

Envanter No: 230

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Hamza b. Turgud Aydınî

Müstensih: ----

Tarihi: 1137/1724

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 215x140mm

Yazı Ölçüsü: 156x61mm

Varak Sayısı: 195

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Kahverengi Sahtiyan

Bugünkü Durumu : Cilt üzerinde soyulmalar, sertâb kısmında kopmalar görülmüştür. Eser kırmızı bir deriyle tamir geçirmiştir. Fakat motif tahlili yapılacak durumdadır. Eserin ilk sayfaları tezhiplidir.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 0,7 cm kalınlığında çift sıra altın cetvel arasında sarmal zencirekle çevrelenmiştir.

Kapak şemseleri, 8 cm boyunda ortaları kavisli dikdörtgendir. Şemse soğuk kalıp baskı tekniğiyle çevresine çift sıra altın tahrir geçilmiş ve dört köşesi tığlanarak yapılmıştır.

Şemse içleri,tam merkezde bulunan baklava dilimi motifin dört köşesinden çıkan şakayıklardan ve bu şakayıklardan türeyen kıvrım dallar ve bu dalların kavislenerek uçlarına yerleştirilen hatayiler ve goncagüllerle oluşturulmuştur. Şemse tezyininde bir düzen hakimdir.

Mikleb, kapaklarda olduğu gibi bir sarmal zencirekle çevrelenmiş olup, mikleb şemsesi soğuk kalıp baskı olarak yapılmıştır. Şemse içi, tam merkezde bulunan büyük bir goncagülden türeyen kıvrım dallar, dolantı bulut ve penç motifleriyle tezyin edilmiştir. Mikleb şemsenin dışı bir sıra altınla tahrirlenmiştir.

Değerlendirme: 1137/1724 tarihli cilt, kullanılan motifler ve teknik açısından değerlendirdiğimizde ketebe kaydını yansıtmakta olup, kataloğumuzda bulunan 1027 nolu eserle birebir örtüşmektedir bu sebeple de 18. yüzyıla tarihlendirilebilir.



Eser No: 30

Fotoğraf No: 83-84

Çizim No : ----

Eser Adı: Zübdetü'ş-Şuruh

Envanter No: 395

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Mustafâ b. Ahmed Bosnavî

Müstensih: Abdurrahman b. Yusuf

Tarihi: 1138/1724

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 205x150mm

Yazı Ölçüsü: 140x87mm

Varak Sayısı: 121

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Koyu kestane rengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumdadır. Sırt kısmı alttan ve üstten kopmuş olup, mikleb ve sertâb bölümünün tamamen koptuğu düşünülmektedir. Ön ve arka kapaklarda ki motif tahlilleri yapılabilir durumdadır. İple bağlı şekilde saklanmaktadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapak köşeleri, 0,8 cm kalınlığında düz cetvellerle çevrilmiş olup, cetvellerin kesiştiği noktalarda oluşan üçgenlerin içine birer adet ve dış iki köşesine de ikişer adet gülçe yerleştirilmiştir. Aynı zamanda kapakların üst ve alt kısmının tam orta noktasına denk gelecek şekilde birer adet daha gülçe yerleştirilmiştir.

Kapak şemseleri, 4,3 cm çapında dilimli oval tarzda soğuk kalıp baskı tekniğinde salbekli olarak yapılmıştır.

Şemse içleri, şemsenin alt ucunda bulunan 5 yapraklı çiçeğin sol tarafından türeyen saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar kıvrılarak şemsenin üst uç kısmındaki çiçekle birleşmiştir. Çiçeğin sağ tarafından türeyen kıvrım dallar hançeri

yapraklarla ve palmet formunda bir motifle birleşip üst uç noktaya ulaşmaktadır. Şemsenin merkezini ise 5 yapraklı başka bir çiçek ve bu çiçekten çıkan kıvrım dallar oluşturmaktadır. Şemse, hatayi grubu çiçekler, saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar ve kıvrım dallardan tezyin edilmiştir.

Salbekler, 1,5 cm çapında palmet formunda olup şemseye 5 adet gülçeyle bağlanmıştır. Salbeklerin tepesine de birer adet gülçe yerleştirilmiştir. Salbeklerin iç tezyini ise net olarak görülmemekle birlikte içinde bir adet büyük şakayık olduğu düşünülmektedir.

Değerlendirme: 1138/1724 tarihli cilt,şemse formu ve kompozisyonu açısından ketebe kaydıyla uyum göstermektedir. Aynı zamanda Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 1952 nolu eserle şemse tezyini açısından benzerdir¹⁰¹.

¹⁰¹ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki...**, s.44.

Eser No: 31

Fotoğraf No: 85-86

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Mutavvel

Envanter No: 177

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: et-Teftâzânî, Sadeddin Mesud b. Ömer b. Abdillâh

Müstensih: ----

Tarihi: 1172/1758

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 215x160mm

Yazı Ölçüsü: 150x87mm

Varak Sayısı: 305

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser üzerinde lekeler, sırt kısmında soyulmalar ve kapak kenarlarında yırtılmalar mevcuttur fakat eser motif tahlili açısından iyi durumdadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır. Mikleb bölümü bulunmamaktadır.

Kapak kenarları 1 cm kalınlığında 3 sıra düz cetvelle çevrelenmiştir. Kenarlarda oluşturulan üçgenler boş bırakılmış sadece üçgen kısmın yatay kenarının üzerine bir adet gülçe bırakılmıştır. Cetvellerin tam orta kısımlarına ise üçer adet gülçe yerleştirilmiştir.

Kapak şemseleri, ortaları kavisli dikdörtgen tarzda gömme tekniğinde yapılmıştır.

Şemse süslemeleri, merkezde ki baklava dilimi motifin köşelerinde bulunan çiçeklerin tekrarlanmasıyla ve simetrik olarak yerleştirilen kıvrımdallardan çıkan bulut motifi ile sonuçlanır. Diğer kıvrımdalların ve yaprakların ucundan çıkan dolantı bulutlarla tezyin edilmiştir. Bu motiflerin aralarına ise hatayı tarzında çiçeklerden çıkan kıvrım dallar ve bu dallarla bağlanan goncagüller yerleştirilmiştir. Şemsenin

üst ve alt ucunda üçer adet gülçe bulunurken diğer dışa doğru bombe yapan kısımlarında ise birer adet gülçe bulunmaktadır.

Değerlendirme: 1172/1758 tarihli cilt, Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan 05 Ba 1761 nolu eserle benzerlik göstermektedir¹⁰². Kapak şemselerinde kullanılan bulut ve hatayi motifleri değerlendirildiğinde cildin ketebe kaydını yansıttığını söyleyebiliriz.



Eser No: 32

¹⁰² Kahraman, G., *Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki...*, s.68

Fotoğraf No: 87-88-89

Çizim No : ----

Eser Adı: Şerhü'l-Îsâgôcî

Envanter No: 827

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Hüsâm ed-dîn Hasan el-Kâtî

Müstensih: ----

Tarihi: 1193/1779

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 267x168mm

Yazı Ölçüsü: 267x168mm

Varak Sayısı: 245

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eserin ön kapağında lekelenmeler mevcuttur. Mikleb kısmı tamamen kopmuş, sırt kısmında ise yırtılmalar görülmektedir.

Kapak kenarları, iki sıra cetvel arasında bulunan ince sarmal zencirekle çevrilmiş olup 0,6 cm kalınlığındadır. Köşebent detayı görülmemektedir.

Kapak şemseleri, üstten ayırma, gömme tekniğinde yapılmış olup 5 cm çapında dilimli oval ve salbeksizdir. Şemselerin çevresi bir sıra altınla tahrirlenmiştir.

Şemse içlerine, yatay şekilde karşılıklı olarak yerleştirilmiş iki adet hatayinin kökünden çıkan ikişer adet kıvrım dal üzerinde bulunan ve klasik saz üslubunu yansıtan hançeri yapraklar yerleştirilmiştir. Dalların s ve c kıvrımları çizerek birbiri içine geçmesiyle bir simetri oluşturulmuş olup bu kıvrım dallar arasına goncagüller, hatayiler ve pençler eklenerek şemse tezyini meydana getirilmiştir.

Sertâb kısmı kopmuştur. Çift sıra cetvelle çevrenmiş fakat onun dışında herhangi bir süsleme görülmemektedir.

Mikleb ciltten tamamen ayrılmış olup, iki sıra düz cetvel arasında bulunan 0,6 cm kalınlığında ince sarmal zencirekle çevrelenmiş ve gömme, üstten ayırma tekniğiyle yapılmış 4 cm çapında dilimli dairesel şemsesi mevcuttur.

Mikleb şemsesi, tam merkezde bulunan hatayi motifinden sağa ve sola doğru ikişer adet kıvrım dalın c şeklinde kavislenmesi ve bu dalların üzerinde bulunan yapraklarla tezyin edilmiştir. Şemsenin alt ve üst olmak üzere uç kısımlarında bulunan birer adet küçük çiçekten türeyen iki kıvrım dal bombeleşerek hatayi tarzındaki çiçeğe çerçeve oluşturmuştur.

Değerlendirme: 1193/1779 tarihli cildin, son sayfasında yazılmış olan yazıya bakıldığında H.981 yılına ait olduğu ve katalogda adı geçen yazarın dışında Mehmet Cemalettin Halveti tarafından Kudüs'te yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple cildin sonradan eklendiği düşünülür. Aynı zamanda motiflerin işlenişi bakımından ketebe kaydıyla uyum sağlayıp 18. yüzyıl özelliklerini yansıttığı düşünülmektedir.

Eser No: 33

Fotoğraf No: 90-91-92

Çizim No : ----

Eser Adı: Şerhu'l-İzzi fi't-Tasrif

Envanter No: 915

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: et-Teftâzânî, Sadeddin Mesud b. Ömer b. Abdillah

Müstensih: ----

Tarihi: ----

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 171x105mm

Yazı Ölçüsü: 100x59mm

Varak Sayısı: 144

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser yıpranmış durumdadır iple bağlı şekilde saklanmaktadır. Arka kapakta ciddi soyulmalar görülürken ön kapak daha düzgün kalabilmiştir. Kapak içleri ebrulu kağıtla kaplanmıştır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır. Mikleb bulunmamaktadır.

Kapaklar tek sıra düz cetvelle çevrenmiştir.

Soğuk şemseler, 4 cm çapında dilimli oval tarzda kalıp baskı olarak yapılmıştır. Salbek detayı bulunmamaktadır. Şemse içleri, ½ simetrikli s kıvrımları yapan dolantı bulut motifleriyle tezyin edilmiş olup, içlerine iki uca denk gelecek şekilde şakayıklar yer almaktadır. Etrafına ise kıvrım dallar, goncagüller, penç ve hatayiler yerleştirilmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cilt, şemse bezemeleri, kullanılan motifler göz önüne alındığında ve Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde yer alan 05 Ba 479 / 05 Ba 190 nolu eserlere benzerliğiyle 18. yüzyıla tarihlendirilebilir¹⁰³.

¹⁰³ Kahraman, G., *Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki...*, s.89-162.

Eser No: 34

Fotoğraf No: 93-94

Çizim No : ----

Eser Adı: Şerhü Risâle fî İsbâti'l-Vâcib

Envanter No: 1130

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: ----

Müstensih: ----

Tarihi: ----

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 195x120mm

Yazı Ölçüsü: 135x60mm

Varak Sayısı: 305

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eserde lekeler oluşmuştur. Sırt kısmında kopmuş ve tamir geçirmiştir. Fakat motif tahlili açısından iyi durumdadır. Miklebi mevcuttur. Eserin ilk sayfaları tezhipli olup yazı çerçeveleri de altınlanmıştır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapak kenarları, bir sıra ince sarmal zencirek sonrasında bir sıra altın cetvelle çevrenmiştir. Köşebent detayı bulunmamaktadır. Köşelerde küçük içi boş üçgen bir form oluşturulmuştur.

Kapak şemseleri, 6,5 cm çapında dilimli oval tarzda, alttan ayırma tekniğinde gömme olarak yapılmıştır. Şemse içleri, tam merkezde bulunan baklava dilimi motifin uçları palmet tarzında bir motifle bağlanarak, bunların ucundan çıkan s kıvrımlı serbest dolantı bulutlar mevcuttur. Bulutların araları goncagüller, pençler ve küçük yapraklarla bezenmiştir.

Mikleb iki sıra düz cetvel arasında bulunan sarmal zencirekle çevrenmiş olup şemsesi, 2,5 cm çapında dilimli oval tarzda yapılmıştır. İçi, kapak şemseleriyle benzer şekilde tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildin içinde bulunan envanter kaydı bilgileri arasında H.1200'lü yıllarda yazıldığı anlaşılmaktadır. Müellif, Mehmet bin Sagdüt Düvvani-yüs-Setki olarak belirtilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda cildi 18. yüzyıla tarihlendirmek daha doğru olacaktır. Aynı zamanda Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'nde yer alan 05 Ba 479 nolu esere benzerlik göstermektedir¹⁰⁴.

¹⁰⁴ Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki...**, s.89

Eser No: 35

Fotoğraf No: 95-96-97-98

Çizim No : 9

Eser Adı: Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fi Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar

Envanter No: 194

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Cezûlî, Ebu Abdillâh Muhammed b. Süleyman b. Abdîrrahman es-Simlali eş-Şazeli

Müstensih: ----

Tarihi: ----

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 189x124mm

Yazı Ölçüsü: 136x67mm

Varak Sayısı: 53

Cildin Tarihi: 18.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumda ve tamir görmüştür. Cilt üzerinde yırtılmalar görülmekle birlikte ön kapak, arka kapak ve miklepten tamamen ayrılmış bantla tutturulmuş durumdadır. Kapaklar üzerine beyaz bir kâğıt yapıştırılmıştır. Sayfaların içinde tükenmez kalemle yapılmış karalamalar vardır. Kapak içleri desenli kağıtla kaplanmış, mikleb kısmı ise yeşil renk kumaşla kaplanmıştır. Eserin ilk ve son sayfalarında tezhipler mevcuttur.

Ön kapak ve arka kapak aynı tarzda yapılmış mikleb mevcuttur.

Kapaklarda ince geniş sarmallı zencirek iki sıra cetvel arasına yerleştirilmiştir.

Köşebentler klasik formdadır. Saz üslubunda tezyin edilmiş köşebentlerin içinde bir köşeden kıvrılarak çıkan hançeri yapraklar, hatayi ve penç motifleri yerleştirilmiştir. Köşebentler bir sıra altınla tahrirlenmiş dilim araları tığlarla

çevrilmiştir. Köşebentlerin kısa kenarları arasına üçer adet gülçe motifi yerleştirilmiştir.

Kapak şemseleri gömme olup 6,3 cm çapında, mülevven alttan ayırma tekniğiyle dilimli oval tarzda yapılmıştır.

Şemse içleri, klasik saz üslubuyla bezenmiş olup, kıvrım dallar ve aralarına serbest halde yerleştirilen hançeri yapraklar yerleştirilmiştir. Hançeri yaprakların etrafında goncagüller, hatayiler yer almaktadır. Şemsenin etrafı bir sıra altınla tahrirlenmiş olup dilim aralarına gülçeler yerleştirilmiştir.

Salbekler, 5 dilimli palmet formundadır. Salbeklerin çevresi bir sıra altınla tahrirlenip aralara tığlar yerleştirilmiştir. İçi ise, iki adet yaprak üzerine yerleştirilen stilize bir çiçekle süslenmiştir.

Mikleb tamir gördüğünden dolayı sadece kısa kenarlarındaki zencirek görülmektedir. Sarmal zencirek mevcuttur. Mikleb köşebentleri kapakta kullanılan köşebent formuyla birebir aynı olup, klasik saz üslubunda kıvrım dallar, hançeri yapraklar ve çiçeklerle tezyin edilmiştir. Çevresi bir adet altınla tahrirlenmiş ve dilim üzerlerine gülçeler yerleştirilmiştir.

Mikleb şemsesi salbekli olarak yapılmış fakat salbekler şemsenin iki uç noktasında değil bombeli kısmına denk gelecek şekilde yatay biçimde yerleştirilmiştir. Miklebe bulunan şemse ve salbek kapaklardaki motif ve tekniklerle birebir örtüşmektedir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildi, klasik üslupta tezyin edilmiş şemsesi, salbek ve köşebentlerinin etrafında bulunan noktalardan ve muntazam şekilde yerleştirilmiş olan tığlardan dolayı geç döneme tarihlendirmek mümkündür. Cilt aynı zamanda Mevlana Müzesi Müzelik Eserler bölümünde bulunan 1398 nolu eserle benzerliğiyle de 18. yüzyıla tarihlenebilir¹⁰⁵.

¹⁰⁵ Kara, H., **Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler...**, s.328.

Eser No: 36

Fotoğraf No: 99-100

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Avâmilü'l-Mi'e

Envanter No: 1085

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Abd el-Kâhir b. Abd er-Rahmân el-Cürcânî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 193x120mm

Yazı Ölçüsü: 140x61mm

Varak Sayısı: 44

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Siyaha yakın koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser tamir geçirmiş olup kenarları başka bir deriyle, sertâb kısmı ise bezle kaplanmıştır. Soyulmalar mevcuttur. Arka kapak daha fazla hasar görmüştür. Tüm bunlara rağmen motif tahlili yapılabilir durumdadır.

Kapak kenarları, iki sıra düz cetvel arasında bir sıra sarmal zencirekle çevrilmiştir. Köşebent detayları bulunmamaktadır. Kapakları çevreleyen cetvel üzerinde gülçeler yer almaktadır.

Kapak şemseleri, 4 cm çapında soğuk kalıp baskı tekniğinde dilimli ovaldir. Bulutlu şemsenin iki ucuna noktalarla yapılmış salbekler yerleştirilmiştir. Şemse içten ve dıştan altınla tahrirlenmiş olup dilim araları tığlanmıştır. Şemse içleri, simetrik şekilde yerleştirilmiş bulut motifleriyle bezenmiştir. Bulutların arasında hatayi tarzı çiçekler ve goncagüller yer alır. Bulut motifinin dış kısmına ise yine gonca motifleri yerleştirilmiştir.

Miklebin dudak kısmında sarmal zencirek yer alırken, uç kısımları çift sıra cetvelle çevrelenmiş olup aralara gülçe yerleştirilmiştir. Mikleb şemsesi, kapak

şemseleriyle benzerlik göstermektedir. Şemse 2,5 cm çapında dilimli oval tarzda yapılmış olup, çift sıra altınla tahrirlenmiş ve dilim araları tığlanmıştır. İçi, simetrik şekilde yerleştirilmiş bulut motifleriyle bezenmiştir. Bulutların arasında hatayi tarzı çiçekler ve goncagüller yer alır.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildin içinde bulunan envanter kaydı bilgilerinde H.1200'lü yıllara tarihlendirildiği ve müellif olarak Eşşeyh-ül-İmam-ül Alim Cemalettin ibni Hişşam belirtilmektedir. Arapça ve talik yazıyla yazılmış bu eserin cilt kapakları üzerinde kullanılan teknikler ve bulutlu şemsesinin ucuna yerleştirilen noktalarla yapılmış salbekler, cetvel üzerinde bulunan noktalı süslemeler cildi 18-19. yüzyıllara tarihlendirmemizi sağlar.

Eser No: 37

Fotoğraf No: 101-102-103-104

Çizim No : 10

Eser Adı: Envarü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl

Envanter No: 330

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Beyzâvî, Edu Said(Ebu Muhammed) Nasırüddin el-Kadı Abdullah
b. Ömer b. Muhammed eş-Şirazi eş-Şafii

Müstensih: ----

Tarihi: 841/1437

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 204x148mm

Yazı Ölçüsü: 137x106mm

Varak Sayısı: 155

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Kızıl kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Cilt, sırt kısmından tamamen ayrılmıştır. Fakat üzerindeki motifler tahlil yapılabilecek kadar iyi durumdadır.

Ön ve arka kapaklar aynı tarzda yapılmıştır.

İki sıra cetvel ardından sarmal zencirek ve sonrasında yeniden iki sıra daha cetvelle çevrelenen ciltte, cetvellerin kesiştiği köşe noktalarda birer adet gülce motifi bulunmaktadır.

5,5 cm çapında dilimli, oval tarzda olan şemseler gömme tekniğinde olup mülemma tarzda bezenmiştir. Şemselerin tam ortasına yerleştirilin penç motifinin etrafı sekizgen bir motifle iki sıra çevrelenmiş ve dört köşesine birer adet küçük yığma bulut yerleştirilmiş bu küçük bulutlar bir palmet motifiyle birleşerek simetriyi oluşturmuştur. Bulutların arasında hançeri yapraklar, hatayiler ve penç motifleri bulunmaktadır. Şemse ve salbeklerin etrafı tığlarla çevrelenmiştir. Dilimli

dikdörtgene yakın bir formda olan salbeklerin içinde hançeri yapraklar ve goncagül motifleri bulunmaktadır. Kapak içleri sarı renkte kâğıt kaplıdır.

Değerlendirme: 841/1437 tarihli eserin cildi, şemse tarzı ve kullanılan teknik bakımından Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler Bölümünde bulunan 124 nolu¹⁰⁶ cildin şemsesiyle benzerlik göstermektedir. Şemselerdeki motiflerin muntazam şekilde yerleştirilmiş olması ve kenarlarında bulunan altın noktalardan dolayı cildin ketebe kaydını yansıtmayıp sonradan eklendiği düşünülür ve cilt, 18-19. yüzyıllara tarihlendirilebilir.



¹⁰⁶ Kara, H., **Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler....**, s.298.

Eser No: 38

Fotoğraf No: 105-106-107

Çizim No : 11

Eser Adı: el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'îye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye

Envanter No: 90

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Nûreddin Abdurrahman b. Ahmed el-Câmî

Müstensih: ----

Tarihi: 897/1491

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 230x140mm

Yazı Ölçüsü: 184x120mm

Varak Sayısı: 209

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Koyu kestane rengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser oldukça iyi durumda olup miklebi mevcuttur. Sertap kısmı farklı bir deriyle kaplanmıştır. Kapak içleri ise ebrulu kâğıt kaplıdır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapak zencirekleri 0,5 cm kalınlığında sarmaldır. Zencirekten hemen sonra cetvelle çevrelenen cildin dört köşesine de bir adet altın kakma yerleştirilmiş ve kakmaların çevresi 5 adet tıgla süslenmiştir. Köşelerden hariç kapağın iki yanına da üçer adet kakma yerleştirilmiş ve tıglarla süslenmiştir.

Kapak şemseleri kalıp baskı tekniğinde alttan ayırma tarzda ve dilimli ovaldır. Şemse içi klasik saz üslubunda tezyin edilmiş, enine gelişen bir kompozisyon görülmektedir. Şemse içinde bulunan hançeri yapraklar, penç ve goncagüllerin çevresi içten dilimlerin çevresini kuşatacak şekilde sade bir cetvelle çevrelenmiş olup şemsenin dış kısmı ise tıglarla süslenmiştir.

Şemsenin alt ve üst kısmında altın noktalarla oluşturulmuş salbekler mevcuttur.

Sertâb boş bırakılmış ve mikleb, kapaklarda görüldüğü gibi 0,5 cm genişliğinde sarmal zencirekle çevrenmiştir. Köşeleri ise yine birer adet kakma ve 5 adet tığla süslenmiştir. Mikleb şemsesi 2,4 cm çapında palmet tarzında olup etrafı 11 adet tığla çevrenmiştir. Şemse içine bir adet hatayi motifi yerleştirilmiş ve etrafı bir sıra altınla tahrirlenmiştir.

Değerlendirme: 897/1491 tarihli eserin cildinin, kompozisyon özellikleri ve şemse uçlarına yerleştirilen altın noktalardan oluşan salbekleri değerlendirildiğinde 18-19. yüzyıl özelliklerini yansıttığı düşünülür. Aynı zamanda cilt, şemse tezyini açısından Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 4623 nolu esere benzerlik göstermektedir¹⁰⁷.

¹⁰⁷ Şahin, B., **Konya Bölge Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Halil Hamid Paşa...**, s.76.

Eser No: 39

Fotoğraf No: 108-109-110

Çizim No : 12

Eser Adı: el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ie fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye

Envanter No: 522

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Nûreddin Abdurrahman b. Ahmed el-Câmî

Müstensih: Veliyaddin b. Ferhad ez-Ziyarav

Tarihi: 977/1569

Ölçüsü Cilt ve Kağıt: 168x104mm

Yazı Ölçüsü: 126x65mm

Varak Sayısı: 204

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser yıpranmış durumda olup köşeleri kırmızı bir deriyle kaplanmıştır. Cildin mikleb bölümü tamamen kopmuş durumda ve sertâb kısmına yapıştırılan kırmızı deri sertâb kısmındaki motifi neredeyse tamamen kapatmıştır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar, iki sıra altın cetvel arasında 0,5 cm kalınlığında kalın sarmal zencirekle çevrelenmiştir.

Köşebent bulunmamaktadır. Fakat iç kısımda ki altın cetvelin orta kenarlarında üçer tane altın kakma ve bu kakmaların üzerine birer tane tığ yerleştirilmiştir.

Kapak şemseleri, boyama tekniğinde yekşah, üstten ayırma tarzında yapılmış olup dilimli yanlardan şişkin dikdörtgendir. Şemseler dıştan iki sıra altınla tahrirlenmiştir. Dilimlerin üzerleri altın kakmalarla çevrelenmiş olup, her kakmanın üzerine ve aralarına tığ yerleştirilmiştir.

Şemse içeri, $\frac{1}{4}$ rûmilidir. Ortada bir ayırma rûmi etrafında simetri noktalarında bulunan palmetlerden türeyen sade rûmilerin arasına yerleştirilen kakmalar mevcuttur. Salbekler, şemse içinde kullanılan altın kakmalardan oluşturulmuş bir nokta etrafına yerleştirilen 6 adet kakmayla birlikte çiçek görünümü şeklinde olup etrafı yine tığlarla çevrelenmiştir.

Sertâb arka kapaktan tamamen ayrılmış üzerine yerleştirilen kırmızı deriden motif tam olarak anlaşılmasa da tahminen iki sıra altın cetvelle çevrelenmiş ve yine tam ortadan iki sıra cetvelle ayrılmış, iki bordür oluşturulmuştur. Bu bordürlerin içinde ise 6 adet altın kakma ile çiçek motifi verilmiş ve tığlarla çevrilmiştir.

Mikleb zencereği kapaklarda görüldüğü gibi iki sıra altın cetvel arasında 0,5 cm kalınlığında kalın sarmal zencirekle çevrelenmiştir.

Mikleb şemsesi ise üstten ayırma şeklinde çift sıra altınla tahrirlenmiş etrafı altın kakmalarla ve tığlarla çevrilmiş dilimli oval tarzdadır. Şemse içi kapaklarla aynı tarzda bezenmiş olup, rûmilidir.

Değerlendirme: 977/1569 tarihli cildin dikdörtgen şemsesi 17. yüzyıl özelliğini yansıtırsa da şemse uçlarına ve tığ aralarına yerleştirilen altın noktalar daha geç döneme tarihlendirmemizi sağlamaktadır. Aynı zamanda Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 3997- 4101 nolu eserlerle gösterdiği benzerlikle de cilt 18-19. yüzyıla tarihlendirilebilir¹⁰⁸.

¹⁰⁸ Şahin, B., **Konya Bölge Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Halil Hamid Paşa...**, s.84-92.

Eser No: 40

Fotoğraf No: 111-112-113-114-115

Çizim No : 13

Eser Adı: ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ

Envanter No: 1106

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Muhammed b. Alî el-Haskefî

Müstensih: Hüseyin b. Mahmud Bodrumi

Tarihi: 1312/1797

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 274x165mm

Yazı Ölçüsü: 197x104mm

Varak Sayısı: 523

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Siyaha yakın koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eser baştan eksiktir. Yıpranmış durumdadır. Sertâb kısmı içten yeşil bir bezle tamir görmüştür. Sırt ve mikleb kısmında kopmalarla birlikte mikleb kısmının içi beyaz kağıtla yer yer kaplanmıştır. Tüm bunlara rağmen motif tahlili yapılabilir durumdadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda mülemma olarak yapılmış olup miklebi mevcuttur.

Kapak kenarları bir sıra cetvel sonrasında bir sıra kalın sarmal zencirek ve iki sıra daha cetvelle 1cm kalınlığında çevrelenmiştir.

Klasik üslupta yapılmış olan köşebentlerde simetri ayırma bulutlar bulunmaktadır. Bulutların arasında hatayi, penç ve goncagül motifleri yer almaktadır. Köşebentlerin etrafını bir sıra dilimli tahrir ve dilimler arasında gülçeler ve bu gülçelerin üzerinde ise tığlar bulunmaktadır. Köşebentlerin uçlarına ise yarım formda yapılmış palmetler yerleştirilmiştir. Bu palmetler arasında, kenarların tam ortasına denk gelecek şekilde yapılmış üçer adet gülçe motifi görülmektedir.

Kapak şemseleri, yapıştırma tekniğinde 5 cm çapında klasik, dilimli oval formda mülemma tarzda olup, $\frac{1}{4}$ simetridir. Serpme bulutlar bir palmetle birleşerek bu simetriyi oluşturmuştur ve enine gelişen başka bir bulutun kendinden hariç farklı bir bulutla bağlanması sonucu ayırma bulutlar meydana gelmiştir. Oluşan bu formda bulutlar arasına yapraklar, hatayi, penç ve goncagül motifleri yerleştirilerek şemse tezyini oluşturulmuştur. Şemsenin dışı bir sıra altınla tahrirlenmiş ve dilimler üzerine gülçeler, gülçeler üzerine ise tığlar yerleştirilmiştir.

Salbekler, şemseye bir ortabağ ile bağlanmış 3 cm uzunluğunda palmet formunda olup, içlerinde şakayık tarzında tek çiçek görülmektedir. Salbeklerin etrafı tek sıra altınla tahrirlenmiş ve sonrasında gülçeler yerleştirilmiştir. gülçeler üzerinde tığlar mevcuttur.

Sertâb kısmı, altın düz cetvellerle yatak ekseninde dört parçaya bölünmüş ve her bir parçanın içinde bulunan güçlelerle 6 yapraklı çiçek görüntüsü verilmiştir. Aynı zamanda bölünen bu 4 parçanın dış kısımları da gülçelerle süslenmiştir.

Mikleb, altın cetveller arasında kalan sarmal zencirekle 1 cm kalınlığında çevrilmiş olup, klasik üslupta köşebentleri mevcuttur. Köşebentler kapakta bulunanlarla birebir örtüşüp simetri ayırma bulutlar bulunmaktadır. Bulutların arasında hatayi, penç ve goncagül motifleri yer almaktadır. Köşebentlerin etrafını bir sıra dilimli tahrir ve dilimler arasında gülçeler ve bu gülçelerin üzerinde ise tığlar bulunmaktadır. Kapak köşebentlerinden farklı olarak sadece uzun kısmında yarım formda palmet görülmektedir ve yine cetvelin tam orta kısmına gelecek şekilde köşebentlerin uzun kısmında bulunan iki palmetin tam ortasında üç adet gülçe motifi yer almaktadır.

Mikleb şemsesi, 2,4 cm çapında klasik, dilimli oval formda gömme tekniğinde mülemma olarak yapılmış tek sıra altınla tahrirlenmiş ve dilimlerin üzerinde gülçelerle tığlar yer almaktadır. Şemse içi, yıpranmadan dolayı net olarak görülmemekle birlikte iri hançeri bir yaprak üzerinde simetrik olarak işlenen ince kıvrım dalların taşıdığı hatayi tarzı çiçeklerin olduğu düşünülmektedir.

Değerlendirme: 1312/1797 tarihli cilt, genel kompozisyon, kullanılan süslemeler ve kapak üzerindeki bölümlerin aralarına yerleştirilen altın noktalarla 18-19.yüzyıl özelliği yansıtır. Aynı zamanda Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Halil Hamid Paşa Koleksiyonu'nda bulunan 3761 nolu eserle benzerlik gösterir¹⁰⁹.



¹⁰⁹ Şahin, B., **Konya Bölge Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Halil Hamid Paşa...**, s.44.

Eser No: 41

Fotoğraf No: 116-117-118

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Barîkatü'l-Mahmûdîye fi Şerhi't-Tarîkati'l-Muhammedîye

Envanter No: 371

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Mehmed b. Mustafâ Hâdimî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 213x155mm

Yazı Ölçüsü: 167x94mm

Varak Sayısı: 263

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu : Eser oldukça iyi durumdadır. İlk sayfada bordo tonlarında desenli kâğıt bulunurken kapak içleri düz sarı kâğıtla kaplanmıştır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapaklar 0,5 cm kalınlığında 2 sıra düz cetvel arasında kalın sarmal zencirekle çevrelenmiştir. Köşebentler klasik üslupta yapılmış olup köşebent köşelerinin aralarında kalan kısımlara (cetvel üzerine)üçer adet gülçe yerleştirilmiştir.

Köşebent içleri, serbest düzende kıvrım dallar üzerinde büyük bir gonca ve hatayi tarzında çiçekler, hançeri yapraklarla bezenmiştir.

Yapıştırma tekniği kullanılan şemseler 3,5 cm çapında dilimli oval ve salbeklidir. Aynı zamanda alttan ayırma mülemma tarzında yapılmıştır.

Şemse içleri, serbest düzende bulunan kıvrım dallar, saz üslubunda yapılmış hançeri yapraklar ve şakayıklarla tezyin edilmiş olup şakayıkların aralarında goncagüller ve pençler yerleştirilmiştir.

Salbekler, şemseden bağımsız şekilde yapılmış olup palmet tarzındadır. Salbeklerin içinde bir adet büyük stilize edilmiş çiçek görülmektedir.

Sertâb kısmında altışar adet gülçelerle oluşturulmuş 6 ayrı çiçek motifi mevcuttur.

Mikleb kenarları, kapaklarda bulunan zencerek ve cetvel formuyla birebir aynıdır. Cetvel üzerinde köşelerde birer adet tam ortada ise 3 adet gülçe bulunmaktadır.

Mikleb şemsesi dilimli oval tarzda mülemma olup etrafı soğuk cetvelle çevrelenmiş ve tığlanmıştır. Tığlar iki uçtan uzatılmıştır. Şemse içi, bir adet kıvrımdalın kavislenmesi ve üzerinde bulunan gonca, hatayi tarzı 5 yapraklı çiçek motifiyle tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildin, klasik üslupta oluşturulmuş tezyini, eserin 16. yy olabileceğini düşündürse de cetvel üzerinde, köşebentlerin ortalarında ve sertapta bulunan süslemeler daha geç döneme (18-19.yy) tarihlendirmemizi sağlamaktadır.

Eser No: 42

Fotoğraf No: 119-120

Çizim No : ----

Eser Adı: Şerhu'ş-Şâfiye

Envanter No: 925

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: Cemâleddin Abdullah b. Muhammed Nokrakâr

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 210x145mm

Yazı Ölçüsü: 145x75mm

Varak Sayısı: 165

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Koyu kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Eserin sırt kısmı başka bir deriyle kaplanmıştır. Eser üzerinde lekelenmeler mevcut olmasına rağmen oldukça iyi durumdadır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmıştır.

Kapak kenarları 4 sıra altın cetvelle çevrelenmiştir. Köşebent detayı bulunmamaktadır.

Çevrelenmiş cetvel üzerinde köşe kısımlarda ve ortalarda üçer adet gülçe ve bu gülçelerin aralarında da küçük motifler mevcuttur.

Kapak şemseleri, 5cm çapında dilimli oval tarzda kalıp baskı tekniğiyle yapılmıştır. Şemselerin çevresi bir sıra altınla tahrirlenmiş olup dilimlerin üzerine gülçeler ve gülçelerin arasına tığlar yerleştirilmiştir. Şemse içleri, tamamen yapraklar ve kıvrım dallarla tezyin edilmiş olup yer yer hançeri yapraklarda göze çarpmaktadır. Dallar üzerinde bulunan üçerli yaprakların bazıları altınla süslenmiştir. Şemsenin iç kısmında da motiflerin etrafı dilimli cetvelle çevrelenmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildin içinde bulunan envanter kaydı bilgilerinde 17 satırdan oluştuğu ve H.1200'lü yıllara tarihlendirildiği görülmektedir. Aynı zamanda kapak üzerinde bulunan altın noktalarla oluşturulmuş süslemeleri, şemse içi tezyini cildi, 18-19. yüzyıla tarihlendirmemizi sağlar.



Eser No: 43

Fotoğraf No: 121-122-123

Çizim No : ----

Eser Adı: el-Makâmât

Envanter No: 692

Bulunduğu Yer: Balıkesir YEK

Müellif: el-Kâsım b. Alî el-Harîfî

Müstensih: ----

Tarihi: ----

ÖlçüsüCilt ve Kağıt: 266x170mm

Yazı Ölçüsü: 215x123mm

Varak Sayısı: 164

Cildin Tarihi: 18-19.yy

Malzeme: Kahverengi sahtiyan

Bugünkü Durumu: Cildin bazı bölümleri kırmızı renkte deriyle tamir edilmiştir. Cilt üzerinde yer yer küf lekeleri mevcuttur. Mikleb ebrulu kağıtla kaplanmıştır.

Ön ve arka kapak aynı tarzda yapılmış ve miklebi mevcuttur.

Kapak kenarları başka bir deriyle tamir görmüştür. Zencirek bulunmaz bordür uygulaması görülmektedir.

Köşebent detayı bulunmamaktadır.

Kapak şemseleri, dilimli oval tarzda 5 cm çapında soğuk kalıp baskı tekniğinde yapılmıştır. Şemse içlerinde, dilimlerin her birinin içine denk gelecek şekilde goncagüller yerleştirilmiştir. Goncagül motiflerinin araları kıvrım dallarla tezyin edilmiştir. Şemsenin iki ucunda bulunan hatayi motifinin uçlarından çıkan dilimli iki sıra cetvel goncagülleri iç kısımdan çevirmiş olup bu çift sıra dilimli cetvelin iç kısmına ise şemse formuna göre şekillendirilen ve aynı merkez noktada birleşen hatayi grubu süslemeler birleşerek kapalı bir form elde edilmiştir.

Salbekler, 5 dilimli palmet formunda olup sap kısımları uzatılarak şemseye bağlanmıştır. İçleri, büyük iki adet yaprak, goncagüller ve kıvrım dallarla tezyin edilmiştir.

Mikleb şemsesi, yarım dilimli daire şeklinde olup üç sıra dilimli cetvelle çevrelenmiştir. İçi, kıvrım dallarla tezyin edilmiştir.

Değerlendirme: Kütüphane tarafından ketebe kaydı belirtilmeyen cildi, kapak kenarlarında bulunan cetvel tarzı, şemse formu ve tezyin özellikleriyle 18-19. yüzyıla tarihlendirebiliriz.



BEŞİNCİ BÖLÜM

5. DEĞERLENDİRME

Bugüne kadar var olmuş tüm toplumların erişebildikleri medeniyet seviyesini en iyi yansıtan şey ortaya çıkarttıkları sanat eserleridir.

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi'nde bulunan Osmanlı dönemi yazma eserlerin cilt tezyinatı açısından incelenmesi olarak belirlenen tez çalışmasında 43 adet yazma eser bu bölümde; malzeme ve renk, teknik, cildin bölümleri, süslemeleri, başlıkları altında ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Başta cilt özellikleri olmak üzere sıra no, envanter no, eserin adı, bulunduğu yer, yazarı, istinsah yeri/ tarihi, eserin ebadı, başlıkları altında kataloglaması yapılmıştır.

Kütüphane eser bakımından zengindir. İncelenen yazma eserler 16. yüzyıl ile 19. yüzyıl tarihleri arasında yer aldığı gibi genellikle dini konulardan oluşmaktadır. Eserlerin arasında Arapça Türkçe dualar, Farsça beyitler, bazı bibliyografik bilgiler, ayetler ve açıklamaları, harfler ve hece, hadisi şerifler ve açıklamaları, dua risaleleri aynı zamanda duaların hangi günlerde yapılacağını açıklayan tablolar, evlilik, nikâh ve abdestle ilgili açıklamalar, Arapça gramer konuları, şiirler, hikayeler gibi farklı konular yer almaktadır.

Eserler genel olarak uygun olmayan yerlerde saklanması ve doğa şartlarından dolayı olumsuz etkilenerek yıpranmış, nem ve küf lekeleri oluşmuş aynı zamanda eserlerde mantarlanmaların da olduğu görülmektedir. Gerekli koruma önlemlerinin alınmamasından kaynaklı kurtlanmalar ve kurt yenikleri de vardır. Kitapların korunması ve onarılması konusunda bir çalışma yapılmamaktadır. Bu eserlerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi ve kaynak olarak gösterilebilmesi açısından onarım ve restorasyonu yapılmalıdır.

Eserler, İstanbul Bölge Müdürlüğünden gelen tasnif ve kataloglama ekibinin yapmış olduğu ilk çalışma yani eserlerin numaralandırılmasıyla birlikte muhafaza edilmektedir. Genel itibariyle, kütüphanenin yakın zamanlarda açılmasından dolayı kütüphanede yazma eserlerden sorumlu herhangi bir çalışan uzman

bulunmamaktadır. Bu da yazma eserlerle ilgili detaylı bir çalışma yapılmadığını göstermektedir. Kütüphanede toplam 2750 adet yazma eser yer almaktadır. Bu eserler daha önce de bahsedildiği gibi farklı dönemlere aittir. Yazma eserler incelendiğinde ortalama olarak 170*230 mm ölçülerinde ve yaklaşık 150 yapraktan oluşmaktadır. Ciltler; kahverengi ve tonlarının yanı sıra kestane rengi, bordo, siyaha yakın kahverengi gibi tonlarda sahtiyan deri ciltle kaplanmıştır. Yazma eserler sayfa tezyinatı açısından çok özellikli değildir fakat bazı eserlerin içinde tezhip görülmektedir. Tez konusu olarak da ele aldığımız eserler, cilt tezyinatı açısından özellikli yazmalardır.

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan yazmaların ciltleri deri, kapak içleri ise kumaş, ebrû ve kâğıt kullanılarak hazırlanmıştır. Temel olarak soğuk baskı tekniği ile uygulanan cilt tezyinatları alttan ayırma, üstten ayırma, mülemma, mülevven, yekşah olmak üzere farklı tekniklerle yapılmıştır. Şemseler salbekli ve salbeksiz olarak kullanılmıştır. Hazırlanan şemselerin içerisinde çoğu zaman klasik tarzda hatayi grubu motifler, tek bir noktadan çıkan sarmal dallar üzerinde hançeri yapraklar, rumiler, bulut motifleri serbest kompozisyon özelliklerine uygun olarak tezyin edilmiştir.

Bu çalışmada yazma eserlerin cilt özelliklerine ayrıntılı bir şekilde değinilmiş, fotoğraflarla yazmaların cilt ve tezyinat özellikleri açıklanmıştır.

5.1. Malzeme ve Renk

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan ciltler deri, kumaş ve kâğıt kullanılarak yapılmıştır. Kapak içlerinde ise kumaş, düz kâğıt ve ebrulu kâğıt kullanılmıştır. Ciltlerin iç kapak kaplamalarının ayrıntılarına değinilmeden sadece dış kapakların malzemesi üzerinde durulmuştur.

Çalışma kapsamında ele alınan toplam 43 adet cildin tamamı sahtiyandan yapılmıştır. Ciltlerde kahverenginin tonları, bordo, haki ve kestane olmak üzere toplamda 4 adet farklı renk tercih edilmiştir. Ciltlerin bir kısmında mikleb bölümünün tonlarının daha canlı kaldığı görülmektedir. İncelenen ciltlerin dış kapaklarının 33'ü kahverenginin tonları, 3'ü bordo, 2'si haki, 5 tanesi de kestane

rengi deriyle kaplanmıştır. İç kapakların 7'si ebrulu kağıt, 1'i yeşil bez, 20'si düz kağıt, 15'i dış kapakla aynı formda kaplanmıştır.

İncelediğimiz 16. yüzyıl ciltlerinin dış kapaklarının 14 tanesi kahverengi ve tonları (Eser No: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17), 2'si haki (8, 11).

17. yüzyıl ciltlerinin dış kapaklarının ise tamamı kahverengi ve tonları ile kaplanmıştır. (Eser No: 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24).

18. yüzyıl ciltlerinin dış kapaklarının 1 tanesi bordo (Eser No: 25), 8 tanesi kahverengi ve tonları (Eser No: 26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 35) 1 tanesi koyu kestane (Eser No: 30) ile kaplanmıştır.

18-19. yüzyıl olarak değerlendirdiğimiz 8 adet ciltten ise 7 tanesi kahverengi ve tonları (Eser No: 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43) 1 tanesi (Eser No: 38) kestane rengi ile kaplanmıştır.

5.2. Teknik

Çalışmada incelenen ciltler motiflerin uygulanış yöntemi ve süsleme teknikleri bakımından iki başlık altında ele alınmıştır. Kataloğumuzda bulunan tüm ciltler bu bölümde ayrı ayrı açıklanmıştır.

5.2.1. Motiflerin Uygulanış Yöntemi Bakımından Teknikler

Çalışmada incelenen 43 adet ciltten 42'si baskı, 1'i yekşah tekniğinde yapılmıştır.

5.2.1.1. Baskı Tekniği

Uygulanış yöntemi bakımından soğuk kalıp baskı, gömme ve yapıştırma olmak üzere üçe ayrılır.

Soğuk Kalıp Baskı Tekniği

Cilt üzerinde herhangi bir oyma işlemi yapılmadan, kalıp ile kabartma yapılan, altın ile boyama işlemi gerçekleştirilmeyen şemseler “Soğuk Kalıp Baskı”

olarak adlandırılır¹¹⁰. Bu tekniğin görüldüğü 27 adet cilt tespit edilmiştir. (Eser No: 1, 3, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 33, 36, 38, 42, 43). 27 adet eserden 8 tanesi 16. yüzyıla ait (Eser No: 1, 3, 8, 9, 11, 12, 13, 14), 2 tanesi 16-17. yüzyıla ait (Eser No: 15, 16), 6 tanesi 17. yüzyıla ait (Eser No: 18, 20, 21, 22, 23, 24), 7 tanesi 18. yüzyıla ait, (Eser No: 25, 26, 27, 28, 29, 30, 33) ve 4 tanesi de 18-19. yüzyıla aittir (Eser No: 36, 38, 42, 43).

Motiflerin yüksekte kalmasından dolayı daha hızlı yıpranma söz konusudur bu sebeple soğuk kalıp baskı tekniği daha az tercih edilir.

Gömme Tekniği

İlk olarak mukavva üzerinde süslemenin yapılacağı yer tespit edilir ve sonrasında süsleme yapılacak kısımlar oyularak çıkarılır. Çıkarılan kısımlara daha ince bir mukavva yerleştirilir. Mukavvanın üzeri deri ile kaplandıktan sonra süsleme yapılacak yerlere kalıp ile baskı yapılır. Motifler cilt yüzeyinden daha derinde kaldığı için aşınma daha az olur ve bu sebeple daha çok tercih edilir.

Gömme tekniği uygulanmış toplamda 13 adet eser mevcuttur. (Eser No: 2, 4, 5, 6, 7, 10, 17, 19, 31, 32, 34, 35, 37). 13 eserden 6 adet cilt 16. yüzyıla (Eser No: 2, 4, 5, 6, 7, 10), 1 adet cilt 16-17. yüzyıla (Eser No: 17), 1 adeti 17. yüzyıla (Eser No: 19), 4 adeti 18. yüzyıla (Eser No: 31, 32, 34, 35) ve 1 adeti ise 18-19. yüzyıla (Eser No: 37) aittir.

Yapıştırma Tekniği

Kapaklar deriyle kaplanıp, şemse, salbek, köşebentler farklı bir deride baskı uygulanacak diğer deriyle aynı oranlarda kesilir ve kapağın üzerine motifleri denk getirerek yapıştırılır. En son ise parçaların üzerine kalıp basılır.

Çok fazla tercih edilmeyen bu teknikle hazırlanmış katalogumuz kapsamında 3 adet cilt mevcuttur. (Eser No:39, 40, 41).

¹¹⁰ Yılmaz Özcan a.g.e., s.3.

5.2.1.2. Boyama Tekniği

Altının ezilmesiyle yapılan bu teknikte süslemeler direk derinin üzerine fırçayla sürülerek oluşturulur. Farklı isimleri vardır. Örneğin; zilbahar, yazma, yekşah, lake cilt gibi.

Kataloğumuzda yekşah tekniğiyle yapılmış 1 adet cilt mevcuttur. (Eser No: 39)

5.2.2. Süsleme Teknikleri

Kataloğumuzda bulunan 43 adet ciltten 22'si soğuk cilt, 12'si alttan ayırma, 2'si üstten ayırma, 4'ü mülemma, 2'si mülevven, 1'i de yekşah tekniğinde süslenmiştir.

5.2.2.1. Soğuk Cilt Tekniği

Kataloğumuzda soğuk cilt tekniğinin kullanıldığı 21 adet cilt tespit edilmiştir. (Eser No: 1, 2, 3, 5, 9, 11, 13, 14, 15, 18, 21, 22, 23, 25, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 43). Bunlardan 9 tanesi 16. yy (Eser No: 1, 2, 3, 5, 9, 11, 13, 14) , 4 tanesi 17. yy (Eser No: 18, 21, 22, 23), 8 tanesi 18.yy (Eser No: 25, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 43)

5.2.2.2. Alttan Ayırma Tekniği

Alttan ayırma tekniğinde 10 adet tespit edilmiştir. (Eser No: 6, 7, 8, 12, 16, 20, 26, 28, 35, 38). Bunlardan 5 tanesi 16.yy (Eser No: 6, 7, 8, 12, 16), 1 tanesi 17.yy (Eser No: 20), 4 tanesi 18.yy (26, 28, 35, 38).

5.2.2.3. Üstten Ayırma Tekniği

Üstten ayırma tekniğinin uygulandığı 5 adet cilt tespit edilmiştir. (Eser No: 4, 10, 32, 39, 42). Bu ciltlerden 2 tanesi 16.yy(Eser No: 4, 10), 3 tanesi 18.yy(Eser No: 32, 39, 42).

5.2.2.4. Mülemma Tekniği

Kataloğumuzda bu teknikle süslenmiş 4 adet cilt mevcuttur. (Eser No: 24, 37, 40, 41). 1 tanesi 17.yy (Eser No:24), 3 tanesi 18.yy (Eser No: 37, 40, 41).

5.2.2.5. Mülevven Tekniği

İncelenen eserler arasında mülevven tekniğiyle süslenen 3 adet cilt mevcuttur. (Eser No: 17, 19, 35).

5.2.2.6. Yekşah Tekniği

Yekşah olarak süslenmiş bir adet cilt bulunmaktadır. (Eser No: 39).

5.3. Cildin Bölümleri

5.3.1. Kapaklar

16-19. yüzyıllar arasına tarihlenen 43 adet cildin ön ve arka kapağından bahsedilmiştir. Aynı kütüphane bünyesinde seminer çalışmamız kapsamında incelenen Selçuklu ve Beylikler dönemi ciltleri ve konumuz olan Osmanlı dönemi ciltleri karşılaştırıldığında Osmanlı dönemi ciltlerinin ön kapak ve arka kapak düzenlemesinin genelde aynı olduğu fakat Selçuklu döneminde bunun tam tersi şekilde işlenmiş ve kapakların genelde farklı olduğu gözlemlenmiştir. Fakat sık gözlemlenmeyen bir durum olarak kataloğumuzda yer alan 16. yüzyıla ait olan 2 adet ciltte kapaklar farklı tasarımlarda yapılmıştır. (Eser No: 8, 14). Kataloğumuzda incelediğimiz eserler arasında iç kapak süslemelerine çok sık rastlanmamış olup toplamda 3 adet cildin altınla yapılmış kapak içi süslemesi mevcuttur. (Eser No: 7, 17, 20) Aynı zamanda 5 adet cildin kapak içleri ebrulu (Eser No: 9, 10, 11, 33, 38), 1 adet cildin içi yeşil bez (Eser No: 6), 5 adet cildin ise kağıt kaplanmıştır. (Eser No: 15, 19, 35, 37, 41)

5.3.1.1. Cetveller, Zencerekler

Ciltlerin kapakları, cetvel ve zencereklerle çevrilir. Mikleb ve sertap kısmında da bu şekilde süslemelerin görüldüğu örnekler vardır. En yaygın olarak görüleni cetvellerdir. Cetvel ve zencerekler bazen altınlı bazense soğuk şekilde uygulanmaktadır. Çeşitli zencerek şekilleri mevcuttur fakat Osmanlı dönemi ciltlerinde en yaygın olarak görüleni sarmal zencereklerdir. Sarmal zencereklerinde değişik kalınlılarda uygulandığı gözlemlenir. Katalogda bulunan eserler arasında hem soğuk hem de altın cetvellerin bir arada kullanıldığı örneklerde mevcuttur.

Katalogumuzda yer alan 43 adet ciltten 16. yy'a tarihlenen 10 tanesi sarmal zencerekli (Eser No: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 14, 16, 17), 7 tanesi düz cetvel (Eser No: 4, 8, 9, 11, 12, 13, 15)

17. yy'a tarihlenen ciltlerden 5 tanesi sarmal zencerek (Eser No: 19, 20, 22, 23, 24), 2 tanesi düz cetvel (Eser No: 18, 21).

18-19. yy'a tarihlenen 11 adet cilt sarmal zencerekli (Eser No: 26, 28, 29, 32, 34, 35, 38, 39, 40, 41), 8 tanesi düz cetvelle oluşturulmuştur. (Eser No: 25, 27, 30, 31, 33, 36, 42, 43).

5.3.1.2. Köşebentler

Katalogumuzda incelenen ciltler klasik köşebentli ve köşebentsiz olarak ayrılabilir. Köşebent uygulaması görülmeyen bazı örneklerin kapaklarının köşelerine noktalarla süslemeler yapılmış bazılarında ise zencerek veya cetvellerin kesiştiği nokralara yatay bir cetvel çekilecek üçgen form verilmiştir.

16. yy ciltlerinde köşebent uygulaması görülen 5 adet cilt mevcuttur. (Eser No: 7, 10, 14, 16, 17), 12 tanesinde köşebent uygulaması görülmez (Eser No: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13,15).

17. yy ciltlerinde sadece 1 örnekte köşebent uygulaması görülür. (Eser No: 21), 6 tanesinde ise mevcut değildir. (Eser No: 18, 19, 20, 22, 23, 24)

18-19.yy ciltlerinden 3 tanesinde köşebent mevcuttur. (Eser No: 35, 40, 41), 16 tanesinde ise köşebent görülmemektedir. (Eser No: 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 42, 43).

5.3.1.3. Salbekler

Araştırmamız kapsamında ele alınan 43 adet eserin hepsi şemseli olarak yapılmıştır. Fakat salbek tarzları değişiklik göstermektedir. Yoğun olarak 3 ve 5 dilimli palmet şeklinde salbekler mevcuttur. Bunlar dışında noktalarla oluşturulmuş salbeklerde görülmektedir. 16. yy' a ait olan 17 adet cilt bulunmaktadır. Bunlardan 14 tanesi salbekli (Eser No: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17), 3 tanesi

salbeksizdir (Eser No:9, 10, 13). 17. yüzyıla ait olan 7 adet ciltten 3 tanesi salbekli (Eser No: 19, 21, 23) 4 tanesi salbeksizdir (Eser No: 18, 20, 22, 24). 18.-19. yy'a ait olan 19 adet ciltten 11 tanesi salbekli (Eser No: 25, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43). Bu 11 adet salbekli olan şemselerden 5 tanesi noktalarla oluşturulmuştur. (Eser No: 31, 36, 38, 39, 42).

5.3.1.4. Şemseler

Çalışma kapsamında yer alan 43 adet cildin tamamı şemseli olarak tasarlanmıştır. Örneklerimizin büyük bir kısmı dilimli oval tarzında tasarlanmış olup onlardan farklı olarak dikdörtgen şemseler de mevcuttur.

Şemseler ilk dönemlerde çoğunlukla dilimli oval tarzda yapılıp süsleme tekniği açısından ise soğuk kalıp baskı ve gömme tekniğiyle yapılırken ilerleyen dönemlerde dikdörtgen ve barok rokoko tarzında da yapılmaya başlanmış ve süsleme programı olarak ilk dönemlerde saz üslubu, rumi ve bulut görülürken daha geç dönemlerde yekşah tarzında süslemelerde yaygınlaşmıştır.

16. yüzyıl şemselerinin tümü dilimli oval tarzda yapılmıştır. (Eser No: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17), yine 16. yüzyıla ait olan fakat arka kapağının sonradan eklendiği düşünülen 11 envanter numaralı (Eser No:8) cildin arka kapağı ise barok-rokoko üslubunda tasarlanmıştır. 17 yüzyıl şemseleri ise hem dikdörtgen ve yanlardan bombeli dikdörtgen tarzında yapılmıştır. (22, 24), hem de dilimli oval tarzda yapılmıştır. (Eser No: 18, 19, 20, 21, 23), 18-19. yüzyıl ciltlerinin 5 tanesi dikdörtgen (Eser No: 26, 27, 29, 31, 39), 15 tanesi dilimli oval tarzda yapılmıştır. (Eser No: 25, 28, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43).

5.3.2. Sırt

İslami kitapların sırt bölümü genelde düz olarak tasarlanmıştır. Kataloğumuzda bulunan toplamda 43 adet cilt içinde sırt bölümü süslü olan bir esere rastlanmamıştır.

5.3.3. Sertap

Katalogumuzda bulunan 43 adet ciltten 22 tanesinde sertap mevcuttur. Bunlardan 16. yüzyıla tarihlenenler (Eser No: 1, 3, 6, 7, 10, 13, 15), 17. yüzyıla tarihlenenler (Eser No: 18, 19, 22, 23, 24), 18. yüzyıla tarihlenenler (Eser No: 25, 27, 28, 29, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 43) olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda sertap bölümünde süsleme bulunan 16. yüzyıla ait olan 1 eser (Eser No: 3), 18. yüzyıla tarihlenen 2 eser mevcuttur. (Eser No: 40, 41).

5.3.4. Miklep

Cildin bölümleri arasında en iyi şekilde günümüze ulaşmış olan mikleplerdir. Bunun sebebi kapakların iç kısmında kalmalarıdır. Bu sebeple hem süslemeler daha az zarar görmektedir hem de deri rengi yıllar geçmesine rağmen hemen hemen aynı tonunu koruyabilmektedir.

Mikleplerin süslemeleri genellikle kapaktakilerle örtüşmekte ve kapak süslemelerinin minilimize edilmiş şeklidir.

Çalışma kapsamında 16. yüzyıla tarihlenen 17 adet cilt arasından 8 tanesi miklepli (Eser No: 1, 3, 6, 7, 9, 10, 13, 15), 9 tanesi miklepsiz olarak yapılmıştır. (Eser No: 2, 4, 5, 8, 11, 12, 14, 16, 17)

17. yüzyıl kapsamında bulunan 7 adet cildin 2 tanesi miklepli (Eser No: 20, 21), 5 tanesi miklepsiz yapılmıştır. (Eser No: 18, 19, 22, 23, 24).

18. yüzyıl kapsamında bulunan 19 adet ciltten 13 tanesi miklepli (Eser No: 25, 27, 28, 29, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 43), 6 tanesi miklepsizdir. (Eser No:26, 30, 31, 33, 37, 42).

5.4. Süsleme Programı

Araştırmamız kapsamında incelenen 43 adet cildin tümü bitkisel süsleme ile oluşturulmuştur. Katalogumuzda bulunan ciltlerde kullanılan bitkisel süsleme saz üslubu, rumi ve bulut olmak üzere 3 ana başlık altında toplanabilir.

16. yüzyılda yaygın olarak saz üslubu ve rumiler kullanılırken 17. yüzyıla gelindiğinde saz üslubuyla birlikte, bulut motiflerinin de kullanıldığını görüyoruz.

Bulut motifi ise özellikle 17. ve 18. yüzyıl ciltlerinde geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Ayırma bulutlar ve serbest dolantı bulutlar genellikle bu dönem bulut motifleriyle tezyin edilmiş ciltlerin başlıca iki farklı desen kurgusunu meydana getirmişlerdir¹¹¹.

Rumi motifi bazen çatallanarak iki parçaya ayrılır, bazen de damarlar halinde dilimlenmiş gövdesiyle bilinen formunun dışına çıkar, uzar, kısalır ve iç içe geçmiş zengin, karmaşık biçimlere dönüşür¹¹². Rumi motifi genelde şemse içinde görülmektedir. Her ne kadar tek başına kullanım alanı yaygın olsa da hatayı, penç, hançer yaprakları ile birlikte bir kompozisyon oluşturmuşlardır¹¹³.

16. yüzyıla tarihlenen 17 adet cilt içinden 14 tanesi saz üslubunda (Eser No: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17), 2 tanesi bulut (Eser No: 3, 5), 1 tanesi rumilidir. (Eser No: 4).

17. yy'a tarihlenen 7 adet ciltten 5 tanesi saz üslubunda (Eser No: 19, 20, 21, 23, 24), 2 tanesi bulutludur. (Eser No: 18, 22).

18. yy'a tarihlenen 19 adet ciltten 10 tanesi saz üslubunda (Eser No: 26, 27, 28, 29, 30, 32, 35, 36, 38, 41, 42, 43), 2 tanesi rumili (Eser No: 25, 39), 6 tanesi bulutludur. (Eser No: 31, 33, 34, 36, 37, 40). Bir örnekte ise süsleme yekşah tekniğinde yapılmıştır. (Eser No:39).

¹¹¹ Fatma Şeyma Boydak, “Osmanlı Kitap Kabı Şemselelerindeki Serbest Dolantı Bulut Motifi Örnekleri”, **İSTEM**, S.29, Konya 2017, s.130.

¹¹² Selçuk Mülayim, **Değişimin Tanıkları, Ortaçağ Türk Sanatında Süsleme ve İkonografi**, İstanbul,1999, s.168

¹¹³ Gülçin Karaman, **a.g.t.**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, s.233.

SONUÇ

Bugüne kadar var olmuş tüm toplumların erişebildikleri medeniyet seviyesini en iyi yansıtan şey ortaya çıkarttıkları sanat eserleridir.

16. yüzyılda Osmanlı Devleti her alanda muhteşem gelişmeler gösterip muntazam eserler verdiği gibi bunu cilt sanatında da uygulamıştır. 16. yüzyıl ciltlerinde dilimli oval şemseler, klasik üslupta hazırlanmış köşebentler ve kapak üzerinde bulunan tüm bölümlerin birbirine muntazam şekilde orantılı yerleştirilmesi dikkat çekmektedir. Kataloğumuzda bulunan 16. yüzyıl dönemi örneklerinin de incelikle işlenmiş olması ve sayıca fazlalığı bize bunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

17. ve 18. yüzyılda Osmanlı Devletinde başlayan değişim, sanat alanında da etkisini göstermiştir. 17. yüzyıl ciltlerinde yapım tekniği açısından bir değişiklik görülmezken motiflerin işleniş açısından gerileme olup dilimli oval şemselerin yerini daha çok dikdörtgen şemselere bıraktığı görülmektedir. 17. yüzyıl ciltlerinin bu şekilde tasarlanması 16. yüzyılda elde edilmiş mükemmeliyetten sonra bir yenilik arayışı olarak düşünülebilir. 18. yüzyıl ciltlerinde ise dilimli oval şemselerin boyutları büyümüş ve genelde kapak ortasına tek şekilde işlenmişlerdir ve önceki dönemlerde görülen ince tezyinlerin bu dönemde eskisi kadar önem görmediği gözlemlenmektedir.

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi'nde bulunan Osmanlı dönemi ciltlerinin incelenmesi olarak belirlenen tez çalışmasında başta cilt özellikleri olmak üzere sıra no, envanter no, eserin adı, bulunduğu yer, yazarı, hattat, istinsah yeri/ tarihi, dili, eserin ebadı, varak sayısı başlıkları altında seçilen ciltlerin kataloglaması yapılmıştır. Eserler, malzeme, teknik ve süsleme kompozisyonları açısından ayrıntılı olarak birebir yerinde incelenmiştir. Kütüphanede yer alan Osmanlı Dönemi ciltleri hakkında daha önce herhangi bir araştırma olmaması ve cilt sanatı terminolojisinin tam olarak oturmamış olmasından kaynaklanan sorunlar, karşılaştığımız engellerden bazıları olmuştur.

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Kütüphanesi'nde bulunan toplamda 2750 adet yazma eser arasından sadece 1450 adeti dijital ortama aktarılmıştır. Bu yazma eserlerin dijital ortamda taraması yapılmış ve motifsel tahlile olanak sağlayan eserler

arasından da farklı kompozisyonlardan oluşmuş 43 adet eser çalışmaya dahil edilmiştir. Eserler üzerinde daha önce herhangi bir araştırma olmamasından dolayı fotoğraflar ve ölçüler açısından sıkıntı yaşanmaması için seçilen ciltler birebir yerinde incelenerek fotoğrafları çekilmiş, ölçüleri alınmış ve her motif grubundan bir eserin çizimi yapılmıştır. Kataloğumuzda bulunan 43 adet yazma eserin 14 tanesi 16. yüzyıla, 3 tanesi 16-17. yüzyıla, 7 tanesi 17. yüzyıla, 11 tanesi 18. yüzyıla, 8 tanesi ise 18-19. yüzyıla tarihlenmektedir.

Araştırmamız esnasında eserlerin yazım tarihiyle ciltlerin yapım tarihleri arasında uyumsuzluklar gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra eserlerin bazılarının tamir sırasında kapaklarının değiştirildiğini de görmekteyiz. Bu sebeple ciltlerin tarihlendirilmesi hususunda zorluklar yaşanmış ve daha doğru sonuçlar elde etmek amacıyla diğer kütüphanelerde bulunan aynı dönem eserleriyle karşılaştırmaları yapılmıştır. Aynı zamanda cildin rengi, motiflerin tezyinleri ve formları dikkate alınmış böylelikle ciltler yaklaşık olarak tarihlendirilmiştir.

Kataloğumuzda bulunan 43 adet cildin hepsi sahtiyandır. En çok kullanılan renk kahverengi ve tonları olmakla birlikte, bordo, hâki, kestane renginin tonları da kullanılmıştır. Kapak içleri genellikle dış kapak rengiyle aynı şekilde kaplanmış fakat bazı örneklerde ise düz kağıt veya ebrulu kağıtla kaplananlarda mevcuttur.

Teknik olarak en çok soğuk cilt kullanılmakla birlikte çeşitli tekniklerde görülmektedir. Kapaklar genelde zencerek, köşebent, salbek ve şemselerle süslenmiş olup bazı örneklerde zencerek ve köşebent detayları bulunmamaktadır. Miklelerde genelde kapaklarla aynı şekilde işlenmiştir. Sırt kısmında süsleme görülmezken, kataloğumuzda bulunan bazı ciltlerde sertap bölümünde süslemeler görülmektedir.

Daha erken örneklerde saz üslubu yaygın olarak işlenirken ilerleyen dönemlerde bulut ve stilize çiçekler meydana çıkmıştır.

Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan Osmanlı dönemi ciltleri arasında onarımlar geçiren ciltler mevcut olsa da büyük birçoğu özgün şekilde günümüze ulaşmıştır.

Sonuç olarak; Osmanlı Dönemi ciltleri kapsamlı olarak incelenerek, eserler görselleri ile gnışiğına çıkarılmıştır. Söz konusu yazma eserlerin ölçüleri alınıp fotoğrafları çekilerek ve cilt tezyinatlarının kompozisyon özellikleri dikkate alınarak analizleri yapılmıştır. Daha önce bu yazma eserlerle ilgili herhangi bir çalışma yapılmamasından dolayı yapılan çalışma orijinal olup önem arz etmektedir. Böylece bin yıldan daha fazla bir geçmişe sahip olan bu yazma eserlerin, gelecek kuşaklara aktarılması konusunda bir köprü kuracak önemli bir netice elde edilmiştir.



BİBLİYOGRAFYA

Ana Britannica Ansiklopedisi, “Ciltçilik”, C.6, İstanbul, 1987, s.1.

Aritan, A. S., “Anadolu Selçuklu Cilt Sanatının Özellikleri”, **I-II. Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri**, Konya, 1993, s.181.

-----, **T.D.V.İ.A “Ciltçilik”, C. 7, İstanbul, 1993, s.151.**

Arseven, C. E., **Sanat Ansiklopedisi**, MEB Yayınları, C. 1-2, İstanbul,1998.

Ayan Birol, İ., & Derman, F. Ç., **Türk Tezyini San'atlarında Motifler**, İstanbul, 2008.

Balıkesir Valiliği (2018), 21/03/2019 tarihinde <http://www.balikesir.gov.tr/tarihce> adresinden alındı

Balkanal, Z., “Bilgi ve Sanatı Kapsayan Sanat: Ciltçilik”, **Türkler Ansiklopedis**, C. 12, Ankara, 2012, s. 341.

Binark, İ., **Eski Kitapçılık Sanatlarımız**. Ankara, 1975

Cunbur, M., “Türklerde Cild Sanatı”, **Türk Dünyası El Kitabı**, Ankara, 1992, s.452.

Çığ, K., “Türk Kitap Kapları”, **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, S.4, Ankara, 1953, s.8.

Çığ, K., “Türk Lake Müzehhipleri ve Eserleri”. **İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Yıllığı III**, İstanbul, 1970.

Çığ, K., **Türk Kitap Kapları**, İstanbul, 1971.

Derman, U., “Türk Sanatında Ebru”, **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, C. 1, İstanbul, 2008, s.8.

Doğanay, A., **Osmanlı Tezyinatı: Klasik Devir İstanbul Hanedan Türbeleri 1522-1604**, İstanbul, 2009.

Ersoy, A., **Türk Tezhip Sanatı**, İstanbul, 1988.

Keskiner, C., **Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler. Hatai**, İstanbul, 2011, s.8.

Mavili, G., **Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki 13. Ve 14. YY.lara Ait Cilt Sanatı Örnekleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002.

Özcan, Y., **Türk Kitap Sanatında Şemse Motifi**, Ankara, 1990.

Özcan, Y., "Türk Tezhip Sanatı", **Türkler Ansiklopedisi**, C.12, Ankara, 2007

Özen, M. E., **Türk Cilt Sanatı**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1998.

Özkeçeci, İ., & Özkeçeci, Ş. B., **Türk Sanatında Tezhip**, İstanbul, 2007.

Özönder, H., "Cild" **Ansiklopedik Hat ve Tezhip Sanatları Deneyimleri, Terimler Sözlüğü**, Konya, 2003.

"Cild", **Türk Ansiklopedisi**, C. 11, Ankara, 1963, s.2.

Tanırdı, Z., "Cilt", **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, C.1, İstanbul,1997, s. 347-349.

Taşkale, F., "Tezhip Sanatı", **Sanatsal Mozaik Dergisi**, İstanbul, 1996, C.6, s.53.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. (2018). Ömer Ali Bey Kütüphanesi Tarihçesi. 03 21, 2019 tarihinde <http://www.balikesir.gov.tr/tarihce> adresinden alındı

Yılmaz, A., **Türk Kitap Sanatları Tabir ve İstilahları**, İstanbul, 2004.

Şahin, B., **Konya Bölge Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Halil Hamid Paşa Koleksiyonuna Ait Osmanlı Cildleri'nden Bazı Örnekler**, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2013.

Kahraman, G., **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Budak, A., **Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi'ndeki XV-XVI. yüzyıl Kitap Kapakları**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Maraşlı, S., **Amasya II. Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki XV. ve XVI. yüzyıl Ciltleri**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2005.

BOYDAK, Fatma Şeyma, “Osmanlı Kitap Kabı Şemselerindeki Serbest Dolantı Bulut Motifi Örnekleri”, **İSTEM**, S.29, Konya 2017.

Kara, H., **Konya Mevlana Müzesi Müzelik Eserler Bölümünde Bulunan Osmanlı Dönemi Ciltleri**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2015.

Selçuk Mülayim, **Değişimin Tanıkları, Ortaçağ Türk Sanatında Süsleme ve İkonografi**, İstanbul, 1999, s.168

Gülçin Karaman, **Amasya Bayezid İl Halk Kütüphanesi'ndeki 17. ve 18. Yüzyıl Ciltleri**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, s.233.

RESİMLER LİSTESİ

Resim:1, Örnek:1. Keşfü'l-Esrâr fi Şerhi'l-Menâr, 732/1331, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1068, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:2, Örnek:1. Keşfü'l-Esrâr fi Şerhi'l-Menâr, 732/1331, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1068, Ön Kapak.

Resim:3, Örnek:1. Keşfü'l-Esrâr fi Şerhi'l-Menâr, 732/1331, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1068, Arka Kapak.

Resim:4, Örnek:2. Takribü't-Tefsir, 742/1341, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 638, Ön ve Arka Kapak.

Resim:5, Örnek:2. Takribü't-Tefsir, 742/1341, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 638, Şemse Detay.

Resim:6, Örnek:3. Zahîretü'l-Mulûk, 901/1495, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1447, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:7, Örnek:3. Zahîretü'l-Mulûk, 901/1495, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1447, Mikleb.

Resim:8, Örnek:3. Zahîretü'l-Mulûk, 901/1495, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1447, Sertab.

Resim:9, Örnek:4. el-Kevâkibü'd-Derarî fi Şerhi Sahihi'l-Buhârî, 955/1547, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:716, Ön ve Arka Kapak.

Resim:10, Örnek:4. el-Kevâkibü'd-Derarî fi Şerhi Sahihi'l-Buhârî, 955/1547, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:716, Şemse Detay.

Resim:11, Örnek:5. Durerü'l-Hukkâm fi Şerhi Gureri'l-Ahkâm, 971/1564, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:817, Ön ve Arka Kapak.

Resim:12, Örnek:5. Durerü'l-Hukkâm fi Şerhi Gureri'l-Ahkâm, 971/1564, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:817, Sırt.

Resim:13, Örnek:5. Durerü'l-Hukkâm fi Şerhi Gureri'l-Ahkâm, 971/1564, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:817, Şemse Detay.

Resim:14, Örnek:6. el-Muhtasar, 994/1586, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:287, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:15, Örnek:6. el-Muhtasar, 994/1586, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:287, Şemse Detay.

Resim:16, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Ön ve Arka Kapak.

Resim:17, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Köşebent Detay.

Resim:18, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Şemse Detay.

Resim:19, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Kapak İçi.

Resim:20, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Mikleb.

Resim:21, Örnek:8. Şerhu'l-Kasideti'l-Bürde, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter no: 11, Ön ve Arka Kapak.

Resim:22, Örnek:8. Şerhu'l-Kasideti'l-Bürde, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter no: 11, Ön Kapak Detay.

Resim:23, Örnek:8. Şerhu'l-Kasideti'l-Bürde, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter no: 11, Arka Kapak Detay.

Resim:24, Örnek:9. Haşiye Alâ'r-Risaleti'l-Hanefiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 162, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:25, Örnek:9. Haşiye Alâ'r-Risaleti'l-Hanefiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 162, Şemse Detay.

Resim:26, Örnek:9. Haşiye Alâ'r-Risaleti'l-Hanefiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 162, Mikleb.

Resim:27, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:28, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Salbek ve Köşebent Detay.

Resim:29, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Şemse Detay.

Resim:30, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Mikleb.

Resim:31, Örnek:11. Haşiye ala Envâri't-Tenzîl ve Esrâri't-Te'vîl, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 792, Ön Kapak.

Resim:32, Örnek:11. Haşiye ala Envâri't-Tenzîl ve Esrâri't-Te'vîl, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 792, Arka Kapak.

Resim:33, Örnek:11. Haşiye ala Envâri't-Tenzîl ve Esrâri't-Te'vîl, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 792, Sırt.

Resim:34, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Ön ve Arka Kapak.

Resim:35, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Şemse Detayı.

Resim:36, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Kapak İçi.

Resim:37, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Sırt.

Resim:38, Örnek:13. Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 854, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:39, Örnek:13. Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 854, Şemse Detay.

Resim:40, Örnek:13. Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 854, Mikleb.

Resim:41, Örnek:14. el-Kibritü'l-Ahmer fi Ulûmi'ş-şeyhi'l-ekber, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 875, Ön ve Arka Kapak.

Resim:42, Örnek:14. el-Kibritü'l-Ahmer fi Ulûmi'ş-şeyhi'l-ekber, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 875, Ön Kapak.

Resim:43, Örnek:14. el-Kibritü'l-Ahmer fi Ulûmi'ş-şeyhi'l-ekber, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 875, Arka Kapak.

Resim:44, Örnek:15. Ehadis, 921/1514, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:520, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:45, Örnek:15.Ehadis, 921/1514, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:520, Mikleb.

Resim:46, Örnek:15. Ehadis, 921/1514, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:520, Şemse Detay.

Resim:47, Örnek:16. Gunyeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Ön ve Arka Kapak.

Resim:48, Örnek:16. Gunyeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Şemse Detay.

Resim:49, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Ön ve Arka Kapak.

Resim:50, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Ön Kapak.

Resim:51, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Arka Kapak.

Resim:52, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Kapak İçi.

Resim:53, Örnek:18. Mebârikü'l-Ezhâr fi Şerhi Meşâriki'l-Envâr, 1043/1634, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1194, Ön ve Arka Kapak.

Resim:54, Örnek:18. Mebârikü'l-Ezhâr fi Şerhi Meşâriki'l-Envâr, 1043/1634, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1194, Şemse Detay.

Resim:55, Örnek:19. Gunyetu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1045/1635, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:269, Ön ve Arka Kapak.

Resim:56, Örnek:19. Gunyetu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1045/1635, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:269, Şemse Detay.

Resim:57, Örnek:19. Gunyetu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1045/1635, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:269, Sırt.

Resim:58, Örnek:20. Ehadis, 1049/1638, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:382, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:59, Örnek:20. Ehadis, 1049/1638, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:382, Mikleb.

Resim:60, Örnek:20. Ehadis, 1049/1638, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:382, Kapak İçi.

Resim:61, Örnek:21. İmtihânü'l-Ezkiyâ, 1089/1677, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:978, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:62, Örnek:21. İmtihânü'l-Ezkiyâ, 1089/1677, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:978, Şemse ve Köşebent Detay.

Resim:63, Örnek:21. İmtihânü'l-Ezkiyâ, 1089/1677, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:978, Mikleb.

Resim:64, Örnek:22. Teysîrü'l-Makasid, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 976, Ön ve Arka Kapak.

Resim:65, Örnek:22. Teysîrü'l-Makasid, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 976, Şemse Detay.

Resim:66, Örnek:23. Envarü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl, 1074/1663, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1060, Ön ve Arka Kapak.

Resim:67, Örnek:24. Ferâ'iz Ceridesi, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 383, Ön ve Arka Kapak.

Resim:68, Örnek:24. Ferâ'iz Ceridesi, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 383, Şemse Detay.

Resim:69, Örnek:25. et-Telvîh fi Keşf Hakâ'iki't-Tenkîh, 1117/1704, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:614, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:70, Örnek:25.et-Telvîh fi Keşf Hakâ'iki't-Tenkîh, 1117/1704, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:614, Şemse Detay.

Resim:71, Örnek:25. et-Telvîh fi Keşf Hakâ'iki't-Tenkîh, 1117/1704, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:614, Mikleb.

Resim:72, Örnek:26. Haşiye alâ'l-Fevâ'idi'z-Ziyâ'ie, 1117/1705, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1048, Ön ve Arka Kapak.

Resim:73, Örnek:26. Haşiye alâ'l-Fevâ'idi'z-Ziyâ'ie, 1117/1705, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1048, Şemse Detay.

Resim:74, Örnek:27.Meşariku'l-Envaru'n-Nebeviyye min Sıhahi'l-Ahbari'l-Mustafaviyye, 1126/1714, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1027, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:75, Örnek:27. Meşariku'l-Envaru'n-Nebeviyye min Sıhahi'l-Ahbari'l-Mustafaviyye, 1126/1714, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1027, Şemse Detay.

Resim:76, Örnek:27. Meşariku'l-Envaru'n-Nebeviyye min Sıhahi'l-Ahbari'l-Mustafaviyye, 1126/1714, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1027, Mikleb.

Resim:77, Örnek:28.el-Kurâdatü'l-Fıkhîye ve'l-Fukâhetü'r-Rıfkîye,1136/1722, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 449, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:78, Örnek:28. el-Kurâdatü'l-Fıkhîye ve'l-Fukâhetü'r-Rıfkîye,1136/1722, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 449, Şemse Detay.

Resim:79, Örnek:28. el-Kurâdatü'l-Fıkhîye ve'l-Fukâhetü'r-Rıfkîye,1136/1722, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 449, Mikleb.

Resim:80, Örnek:29. el-Hevadî fi Şerhi'l-Mesâlik, 1137/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 230, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:81, Örnek:29. el-Hevadî fi Şerhi'l-Mesâlik, 1137/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 230, Şemse Detay.

Resim:82, Örnek:29. el-Hevadî fi Şerhi'l-Mesâlik, 1137/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 230, Mikleb.

Resim:83, Örnek:30. Zübdetü's-Şuruh, 1138/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 395, Ön ve Arka Kapak.

Resim:84, Örnek:30. Zübdetü's-Şuruh, 1138/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 395, Şemse Detay.

Resim:85, Örnek:31. el-Mutavvel, 1172/1758, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:177, Ön ve Arka Kapak.

Resim:86, Örnek:31. el-Mutavvel, 1172/1758, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:177, Şemse Detay.

Resim:87, Örnek:32. Şerhü'l-Îsâgôcî, 1193/1779, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 827, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:88, Örnek:32. Şerhü'l-Îsâgôcî, 1193/1779, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 827, Şemse Detay.

Resim:89, Örnek:32. Şerhü'l-Îsâgôcî, 1193/1779, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 827, Mikleb.

Resim:90, Örnek:33. Şerhu'l-İzzi fi't-Tasrif, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 915, Ön ve Arka Kapak.

Resim:91, Örnek:33. Şerhu'l-İzzi fi't-Tasrif, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 915, Şemse Detay.

Resim:92, Örnek:33. Şerhu'l-İzzi fi't-Tasrif, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 915, Sırt.

Resim:93, Örnek:34. Şerhü Risâle fî İsbâti'l-Vâcib, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1130, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim: 94, Örnek:34. Şerhü Risâle fî İsbâti'l-Vâcib, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1130, Mikleb.

Resim:95, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fî Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:96, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fî Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Köşebent Detay.

Resim:97, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fî Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Şemse Detay.

Resim:98, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fî Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Mikleb.

Resim:99, Örnek:36. el-Avâmilü'l-Mi'e, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1085, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim: 100, Örnek:36. el-Avâmilü'l-Mi'e, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1085, Mikleb.

Resim:101, Örnek:37. Envarü't-Tenzıl ve Esrârü't-Te'vıl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Ön ve Arka Kapak.

Resim:102, Örnek:37. Envarü't-Tenzıl ve Esrârü't-Te'vıl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Ön Kapak.

Resim:103, Örnek:37. Envarü't-Tenzıl ve Esrârü't-Te'vıl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Arka Kapak.

Resim:104, Örnek:37. Envarü't-Tenzıl ve Esrârü't-Te'vıl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Şemse Detay.

Resim:105, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ıye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Ön ve Arka Kapak.

Resim:106, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ıye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Mikleb.

Resim:107, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ıye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Şemse Detay.

Resim:108, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ıye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Arka Kapak.

Resim:109, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ıye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Ön Kapak.

Resim:110, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ıye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Mikleb.

Resim:111, Örnek:40.ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:112, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Köşebent ve Zencirek Detayı.

Resim:113, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Şemse Detay.

Resim:114, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Sertâb Detay.

Resim:115, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Mikleb.

Resim:116, Örnek:41. el-Barîkatü'l-Mahmûdıye fi Şerhi't-Tarîkati'l-Muhammedîye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 371, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:117, Örnek:41. el-Barîkatü'l-Mahmûdıye fi Şerhi't-Tarîkati'l-Muhammedîye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 371, Şemse Detay.

Resim:118, Örnek:41. el-Barîkatü'l-Mahmûdıye fi Şerhi't-Tarîkati'l-Muhammedîye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 371, Sertâb ve Mikleb.

Resim: 119, Örnek:42. Şerhu'ş-Şâfiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 925, Ön ve Arka Kapak.

Resim:120, Örnek:42. Şerhu'ş-Şâfiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 925, Şemse Detay.

Resim:121, Örnek:43.el-Makâmât, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 692, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

Resim:122, Örnek:43. el-Makâmât, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 692, Şemse Detay.

Resim:123, Örnek:43. el-Makâmât, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 692, Mikleb.



ÇİZİM LİSTESİ

Çizim:1, Örnek:2. Takribü't-Tefsir, 742/1341, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 638, Dış Kapak.

Çizim:2, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Dış Kapak.

Çizim:3, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, İç Kapak.

Çizim:4,Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Dış Kapak.

Çizim:5, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Dış Kapak.

Çizim:6, Örnek:12. Remzu'l-hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, İç Kapak.

Çizim:7, Örnek:16. Gunyeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Ön Kapak.

Çizim:8, Örnek:16. Gunyeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Arka Kapak.

Çizim:9, Örnek:35.Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fi Zikriâ's-Salati aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Dış Kapak.

Çizim:10, Örnek:37. Envarü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Dış Kapak.

Çizim:11, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ie fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Dış Kapak, Mikleb.

Çizim:12, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'îye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Dış Kapak, Mikleb.

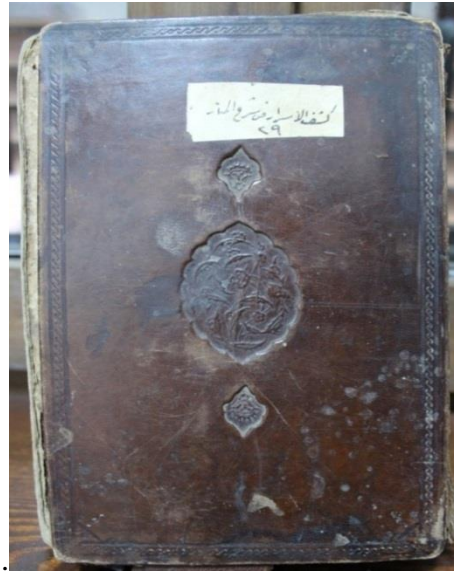
Çizim:13, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Dış Kapak.



RESİMLER



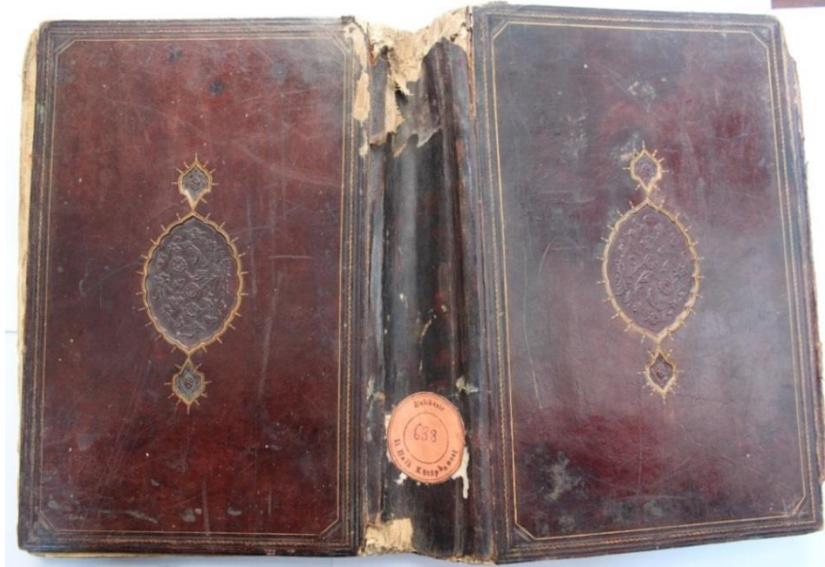
Resim:1, Örnek:1. Keşfü'l-Esrâr fi Şerhi'l-Menâr, 732/1331, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1068, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:2, Örnek:1. Keşfü'l-Esrâr fi Şerhi'l-Menâr, 732/1331, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1068, Ön Kapak.



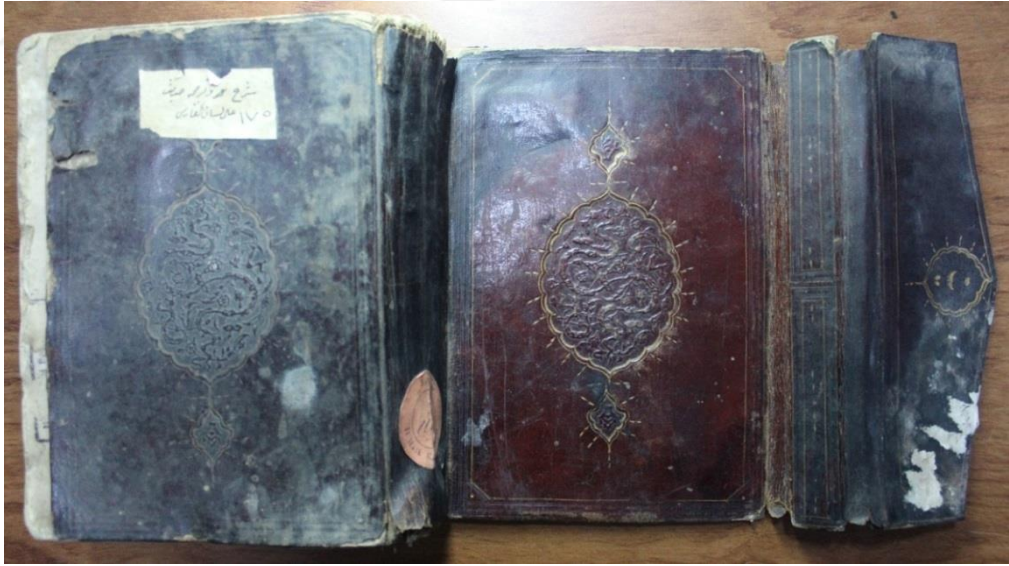
Resim:3, Örnek:1. Keşfü'l-Esrâr fi Şerhi'l-Menâr, 732/1331, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1068, Arka Kapak.



Resim:4, Örnek:2. Takribü't-Tefsir, 742/1341, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 638, Ön ve Arka Kapak.



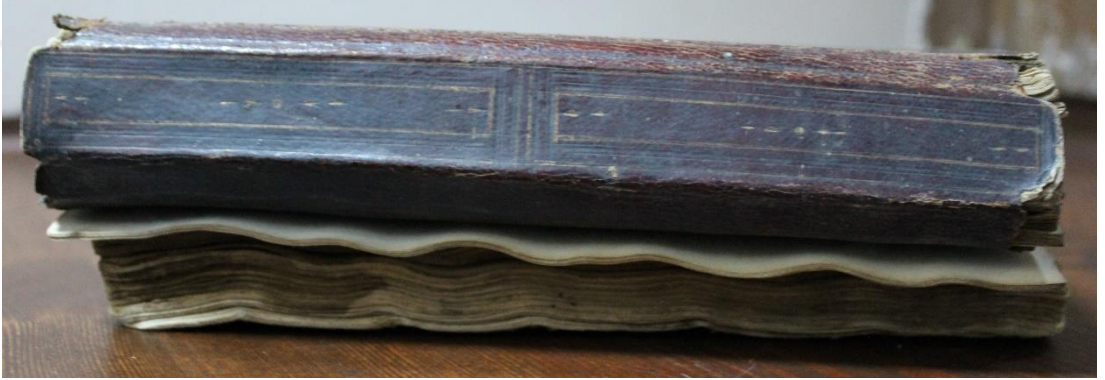
Resim:5, Örnek:2. Takribü't-Tefsir, 742/1341, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 638, Şemse Detay.



Resim:6, Örnek:3. Zahîretü'l-Mulûk, 901/1495, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1447, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:7, Örnek:3. Zahîretü'l-Mulûk, 901/1495, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1447, Mikleb.



Resim:8, Örnek:3. Zahîretü'l-Mulûk, 901/1495, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1447, Sertab.



Resim:9, Örnek:4. el-Kevâkibü'd-Derârî fi Şerhi Sahihi'l-Buhârî, 955/1547, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:716, Ön ve Arka Kapak.



Resim:10, Örnek:4. el-Kevâkibü'd-Derârî fi Şerhi Sahihi'l-Buhârî, 955/1547, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:716, Şemse Detay.



Resim:11, Örnek:5. Durerü'l-Hukkâm fi Şerhi Gureri'l-Ahkâm, 971/1564, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:817, Ön ve Arka Kapak.



Resim:12, Örnek:5. Durerü'l-Hukkâm fi Şerhi Gureri'l-Ahkâm, 971/1564, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:817, Sırt.



Resim:13, Örnek:5. Durerü'l-Hukkâm fi Şerhi Gureri'l-Ahkâm, 971/1564, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:817, Şemse Detay.



Resim:14, Örnek:6. el-Muhtasar, 994/1586, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:287, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:15, Örnek:6. el-Muhtasar, 994/1586, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:287, Şemse Detay.



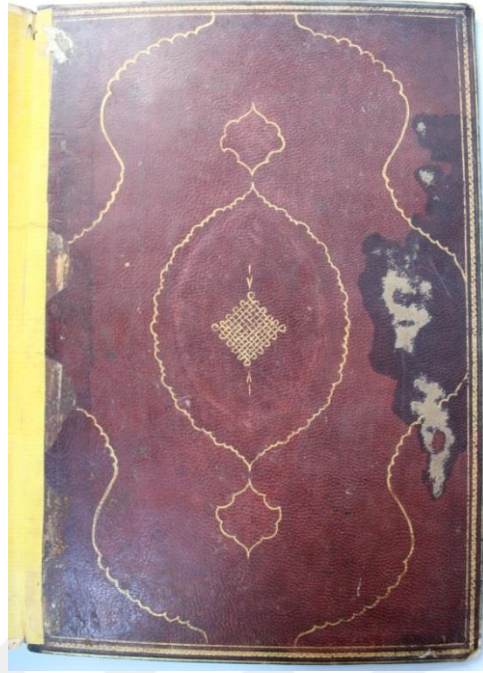
Resim:16, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Ön ve Arka Kapak.



Resim:17, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Köşebent Detay.



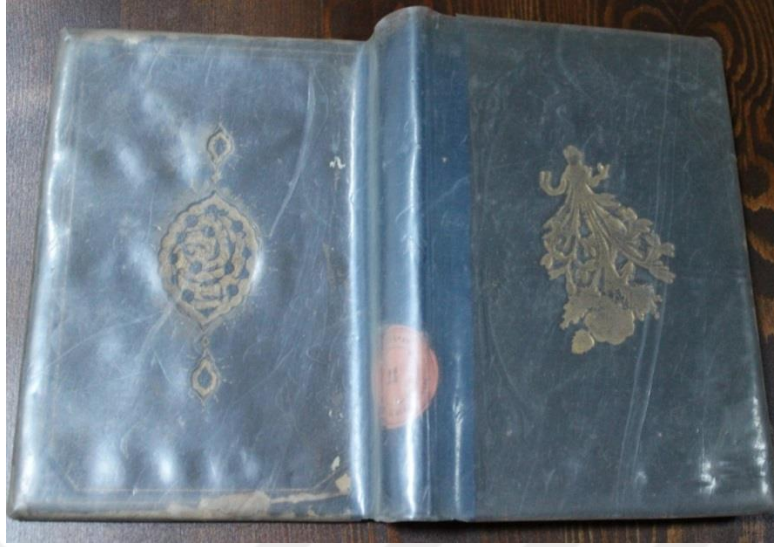
Resim:18, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Şemse Detay.



Resim:19, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Kapak İçi.



Resim:20, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Mikleb.



Resim:21, Örnek:8. Şerhu'l-Kasideti'l-Bürde, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter no: 11, Ön ve Arka Kapak.



Resim:22, Örnek:8. Şerhu'l-Kasideti'l-Bürde, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter no: 11, Ön Kapak Detay.



Resim:23, Örnek:8. Şerhu'l-Kasideti'l-Bürde, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter no: 11, Arka Kapak Detay.



Resim:24, Örnek:9. Haşiye Alâ'r-Risaleti'l-Hanefiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 162, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:25, Örnek:9. Haşiyе Alâ'r-Risaleti'l-Hanefiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 162, Şemse Detay.



Resim:26, Örnek:9. Haşiyе Alâ'r-Risaleti'l-Hanefiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 162, Mikleb.



Resim:27, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



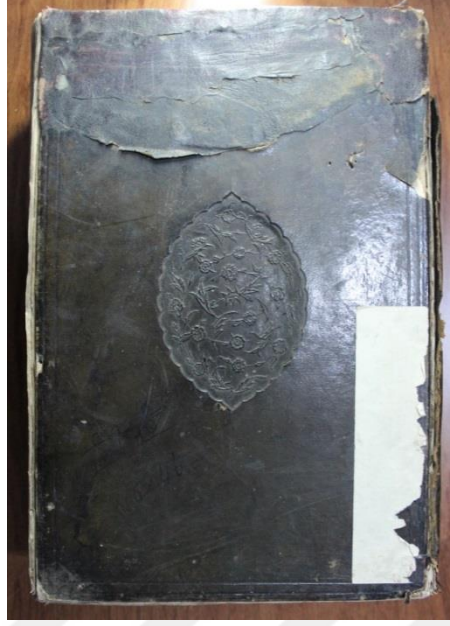
Resim:28, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Salbek ve Köşebent Detay.



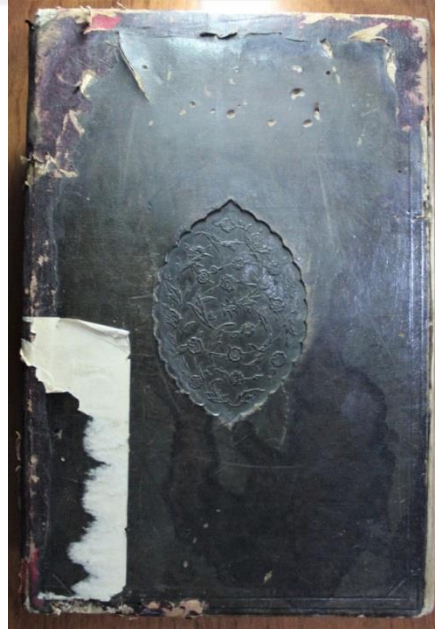
Resim:29, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Şemse Detay.



Resim:30, Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 210, Mikleb.



Resim:31, Örnek:11. Haşiyе ala Envâri't-Tenzîl ve Esrâri't-Te'vîl, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 792, Ön Kapak.



Resim:32, Örnek:11. Haşiyе ala Envâri't-Tenzîl ve Esrâri't-Te'vîl, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 792, Arka Kapak.



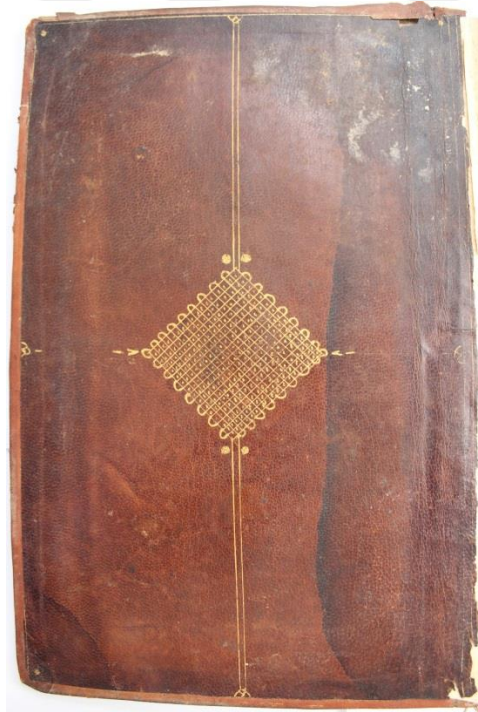
Resim:33, Örnek:11. Haşiye ala Envâri't-Tenzîl ve Esrâri't-Te'vîl, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 792, Sırt.



Resim:34, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Ön ve Arka Kapak.



Resim:35, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Şemse Detayı.



Resim:36, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Kapak İçi.



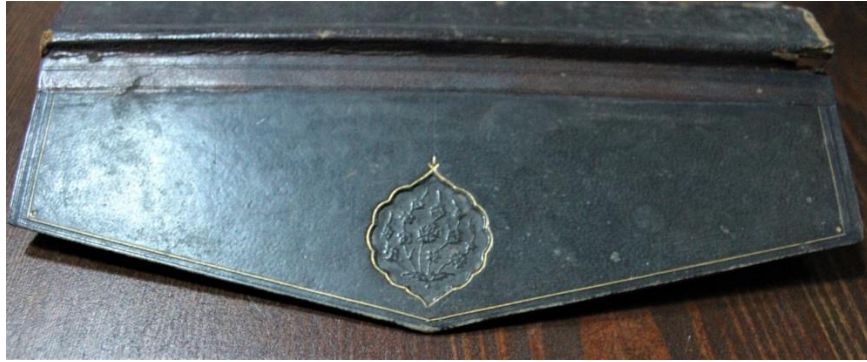
Resim:37, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Sırt.



Resim:38, Örnek:13. Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 854, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



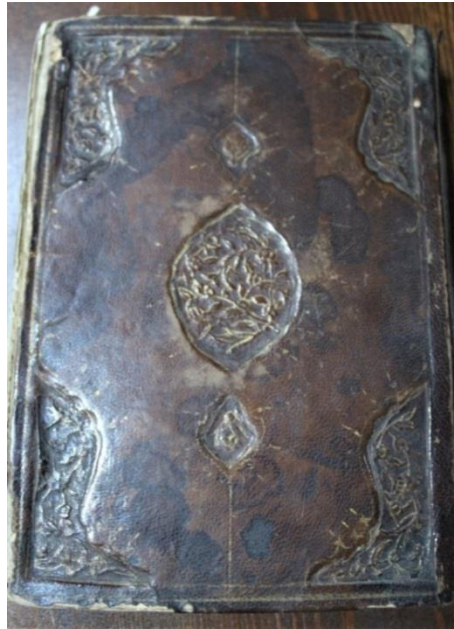
Resim:39, Örnek:13. Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 854, Şemse Detay.



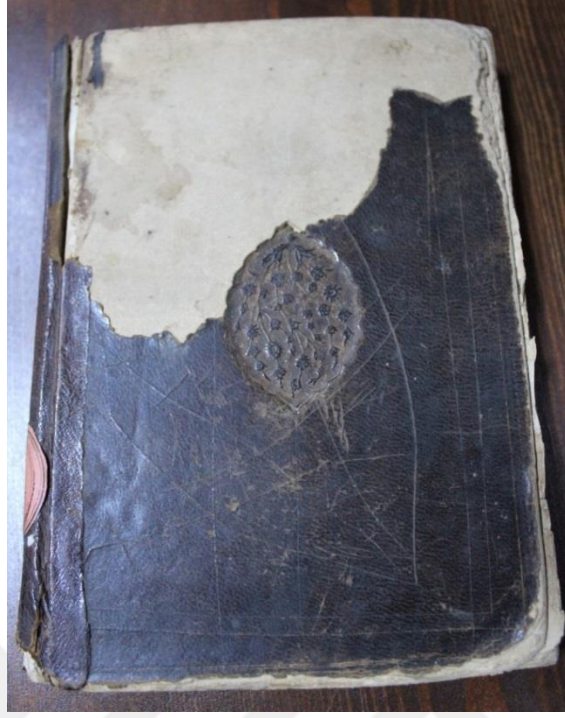
Resim:40, Örnek:13. Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 854, Mikleb.



Resim:41, Örnek:14. el-Kibritü'l-Ahmer fi Ulûmi'ş-şeyhi'l-ekber, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 875, Ön ve Arka Kapak.



Resim:42, Örnek:14. el-Kibritü'l-Ahmer fi Ulûmi'ş-şeyhi'l-ekber, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 875, Ön Kapak.



Resim:43, Örnek:14. el-Kibritü'l-Ahmer fi Ulûmi's-şeyhi'l-ekber, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 875, Arka Kapak.



Resim:44, Örnek:15. Ehadis, 921/1514, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:520, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:45, Örnek:15.Ehadis, 921/1514, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey
YEK, Envanter No:520, Mikleb.



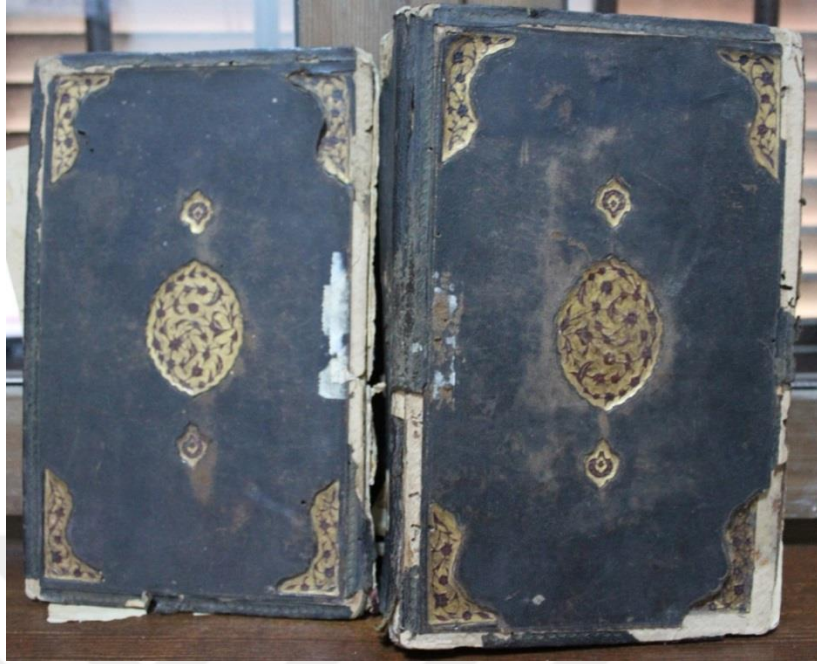
Resim:46, Örnek:15. Ehadis, 921/1514, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey
YEK, Envanter No:520, Şemse Detay.



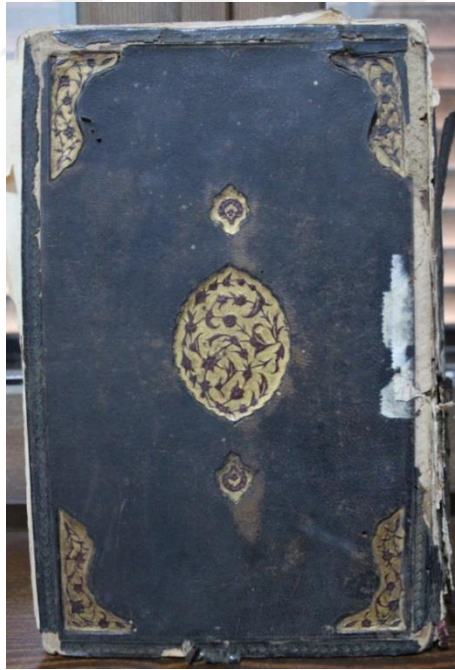
Resim:47, Örnek:16. Günüeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Ön ve Arka Kapak.



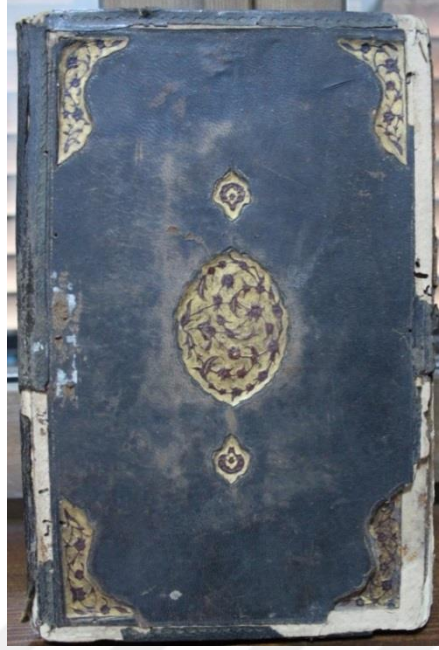
Resim:48, Örnek:16. Günüeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Şemse Detay.



Resim:49, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Ön ve Arka Kapak.



Resim:50, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Ön Kapak.



Resim:51, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Arka Kapak.



Resim:52, Örnek:17. İkmâlü İkmâli'l-Mulim fi Şerhi Müslim, .../... ,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 822, Kapak İçi.



Resim:53, Örnek:18. Mebârikü'l-Ezhâr fî Şerhi Meşâriki'l-Envâr, 1043/1634, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1194, Ön ve Arka Kapak.



Resim:54, Örnek:18. Mebârikü'l-Ezhâr fî Şerhi Meşâriki'l-Envâr, 1043/1634, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1194, Şemse Detay.



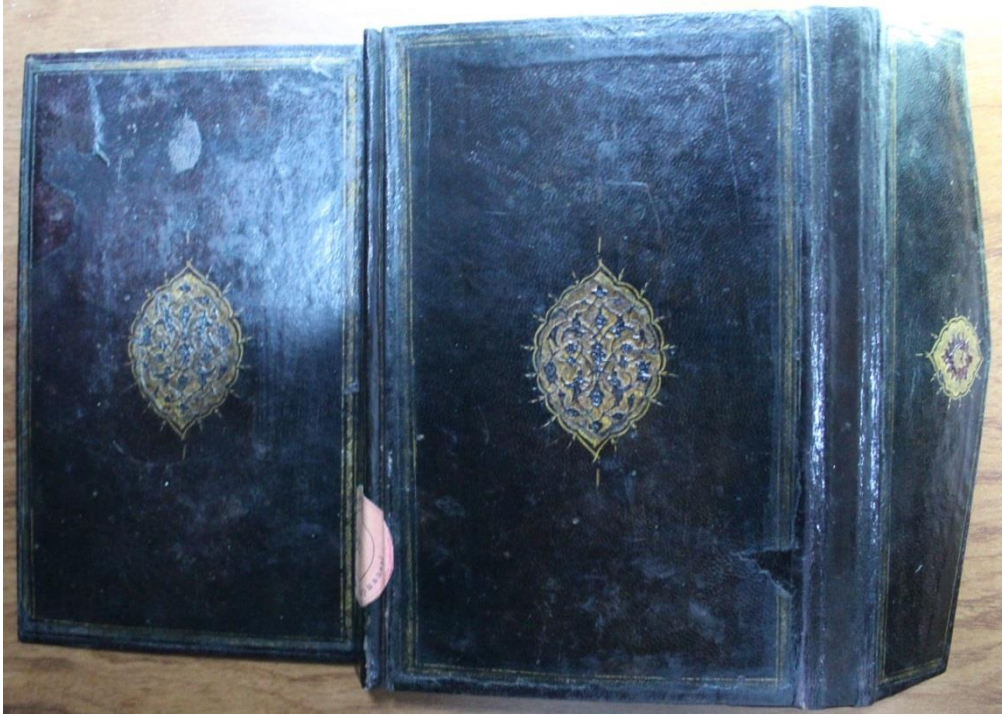
Resim:55, Örnek:19. Gınyetu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1045/1635, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:269, Ön ve Arka Kapak.



Resim:56, Örnek:19. Gınyetu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1045/1635, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:269, Şemse Detay.



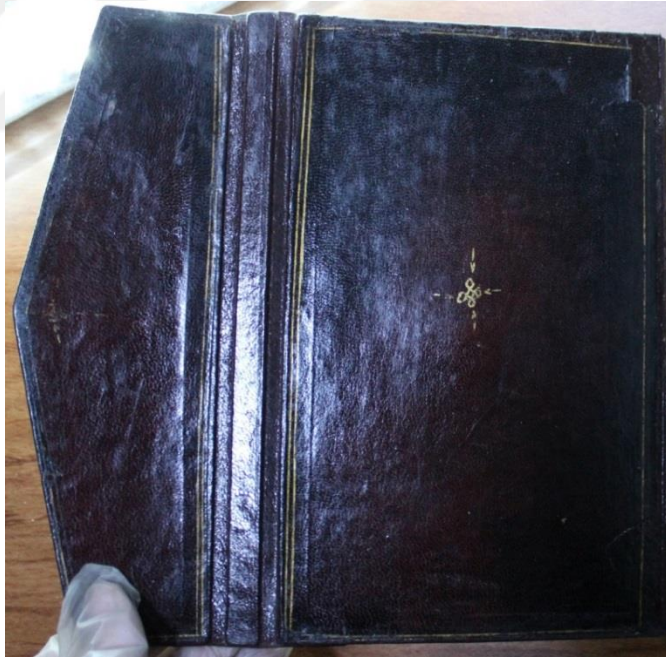
Resim:57, Örnek:19. Gunyetu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1045/1635, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:269, Sırt.



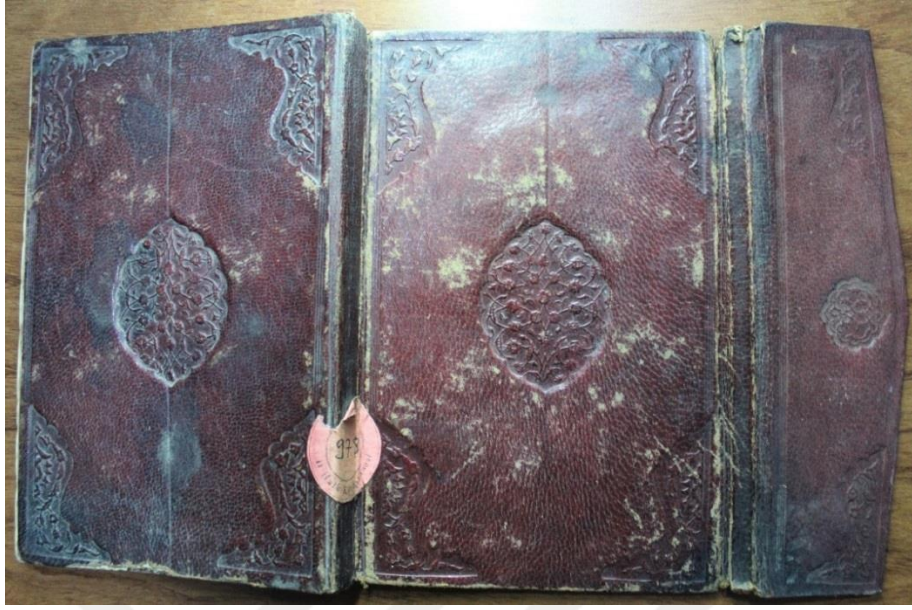
Resim:58, Örnek:20. Ehadis, 1049/1638, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:382, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:59, Örnek:20. Ehadis, 1049/1638, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:382, Mikleb.



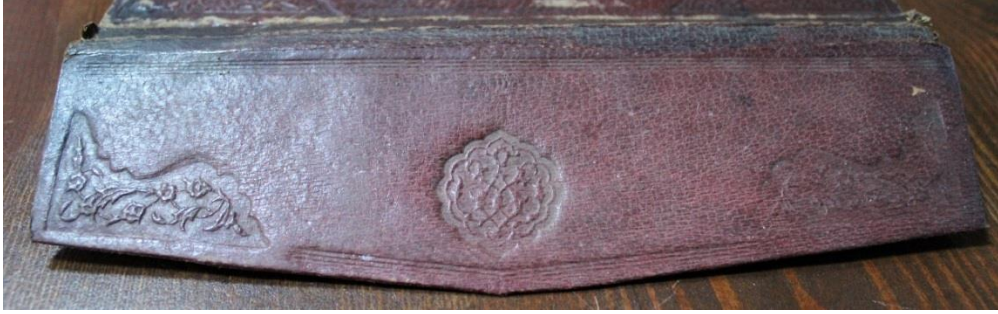
Resim:60, Örnek:20. Ehadis, 1049/1638, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:382, Kapak İçi.



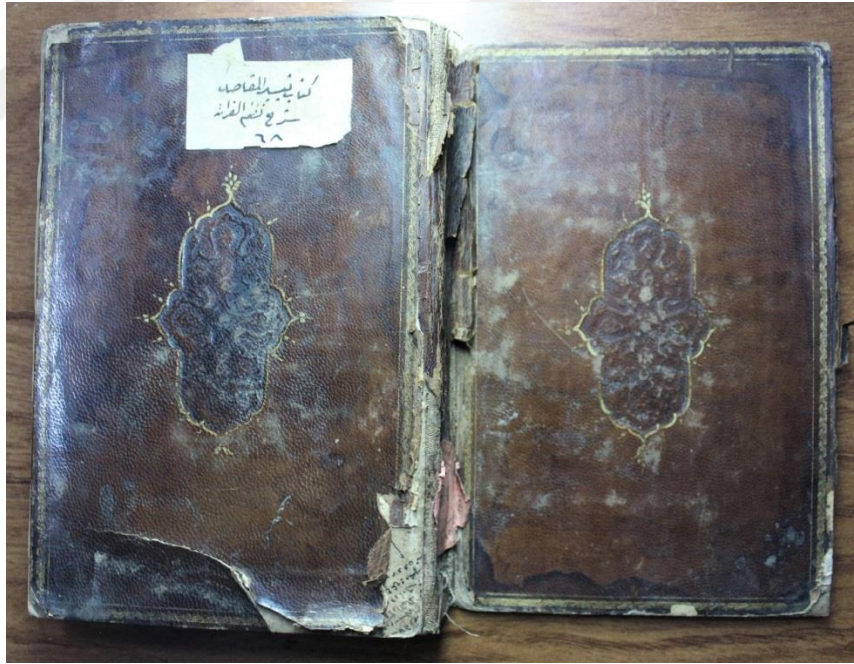
Resim:61, Örnek:21.İmtihânü'l-Ezkiyâ, 1089/1677, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:978, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



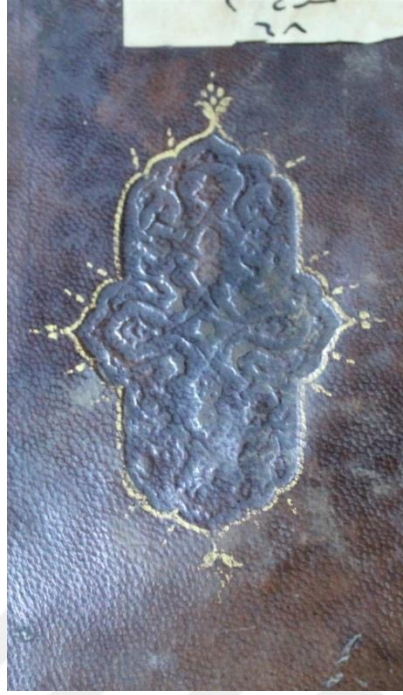
Resim:62, Örnek:21. İmtihânü'l-Ezkiyâ, 1089/1677, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:978, Şemse ve Köşebent Detay.



Resim:63, Örnek:21. İmtihânü'l-Ezkiyâ, 1089/1677, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:978, Mikleb.



Resim:64, Örnek:22. Teysîrü'l-Makasid, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 976, Ön ve Arka Kapak.



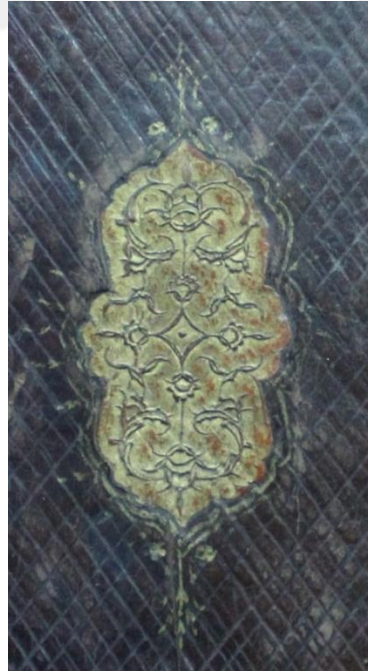
Resim:65, Örnek:22. Teysîrü'l-Makasid, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 976, Şemse Detay.



Resim:66, Örnek:23. Envarü't-Tenzil ve Esrârü't-Te'vîl, 1074/1663, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1060, Ön ve Arka Kapak.



Resim:67, Örnek:24. Ferâ'iz Ceridesi, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 383, Ön ve Arka Kapak.



Resim:68, Örnek:24. Ferâ'iz Ceridesi, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 383, Şemse Detay.



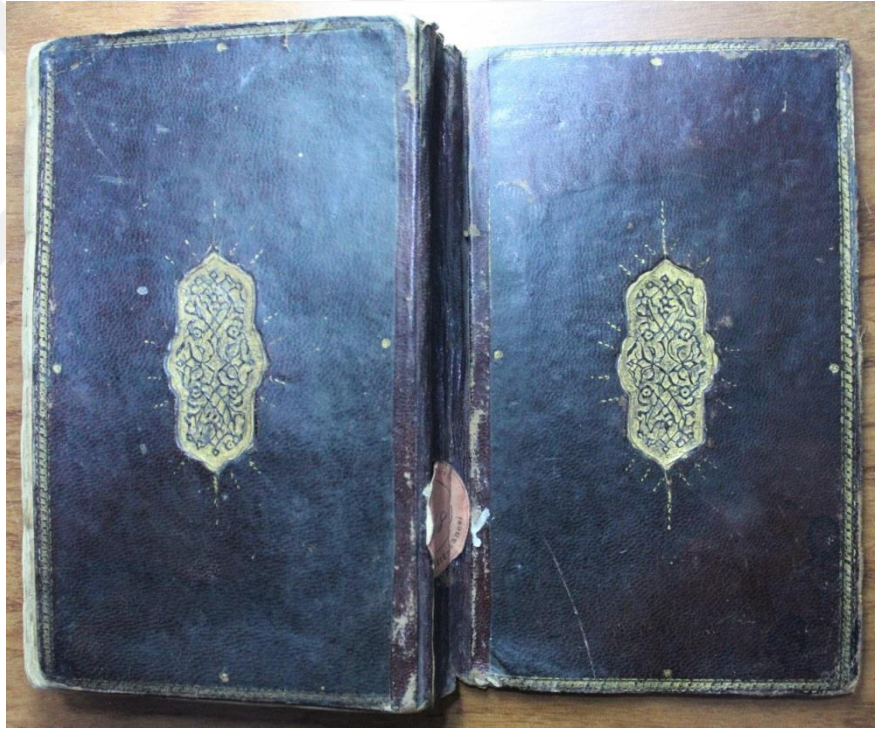
Resim:69, Örnek:25. et-Telvîh fi Keşf Hakâ'iki't-Tenkîh, 1117/1704, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:614, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:70, Örnek:25.et-Telvîh fi Keşf Hakâ'iki't-Tenkîh, 1117/1704, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:614, Şemse Detay.



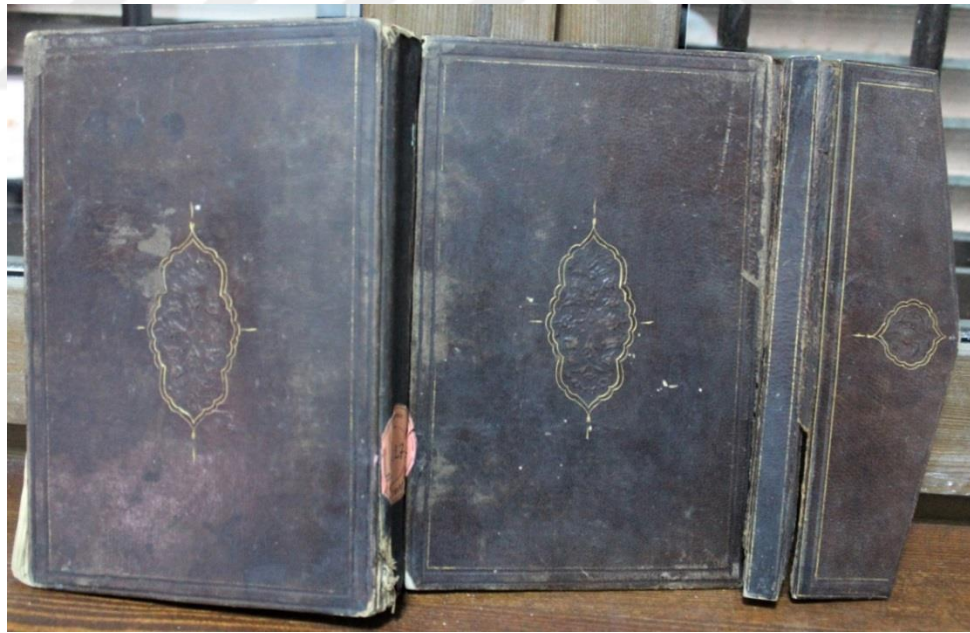
Resim:71, Örnek:25. et-Telvîh fi Keşf Hakâ'iki't-Tenkîh, 1117/1704, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:614, Mikleb.



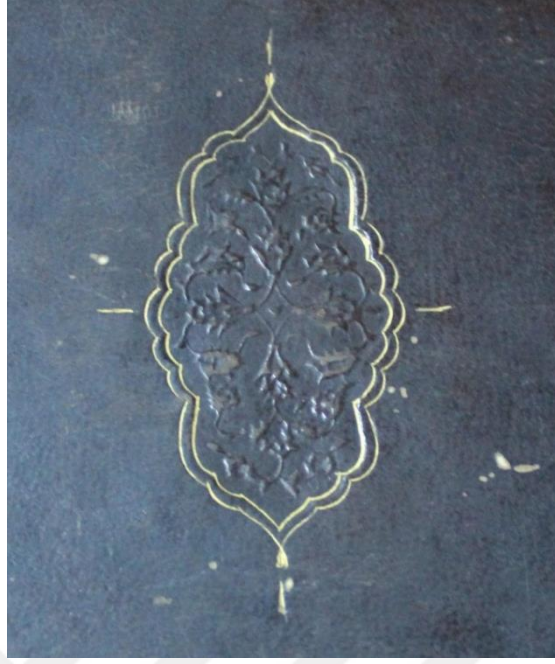
Resim:72, Örnek:26. Haşiye alâ'l-Fevâ'idi'z-Ziyâ'ie, 1117/1705, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1048, Ön ve Arka Kapak.



Resim:73, Örnek:26. Haşîye alâ'l-Fevâ'idi'z-Ziyâ'îye, 1117/1705, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:1048, Şemse Detay.



Resim:74, Örnek:27. Meşarîku'l-Envaru'n-Nebeviyye min Sıhahî'l-Ahbarî'l-Mustafaviyye, 1126/1714, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1027, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:75, Örnek:27. Meşariku'l-Envaru'n-Nebeviyye min Sıhahi'l-Ahbari'l-Mustafaviyye, 1126/1714, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1027, Şemse Detay.



Resim:76, Örnek:27. Meşariku'l-Envaru'n-Nebeviyye min Sıhahi'l-Ahbari'l-Mustafaviyye, 1126/1714, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1027, Mikleb.



Resim:77, **Örnek:28.** el-Kurâdatü'l-Fıkhîye ve'l-Fukâhetü'r-Rıfkîye,1136/1722, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 449, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:78, **Örnek:28.** el-Kurâdatü'l-Fıkhîye ve'l-Fukâhetü'r-Rıfkîye,1136/1722, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 449, Şemse Detay.



Resim:79, Örnek:28. el-Kurâdatü'l-Fıkhîye ve'l-Fukâhetü'r-Rıfkîye,1136/1722, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 449, Mikleb.



Resim:80, Örnek:29. el-Hevadî fi Şerhi'l-Mesâlik, 1137/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 230, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:81, Örnek:29. el-Hevadî fi Şerhi'l-Mesâlik, 1137/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 230, Şemse Detay.



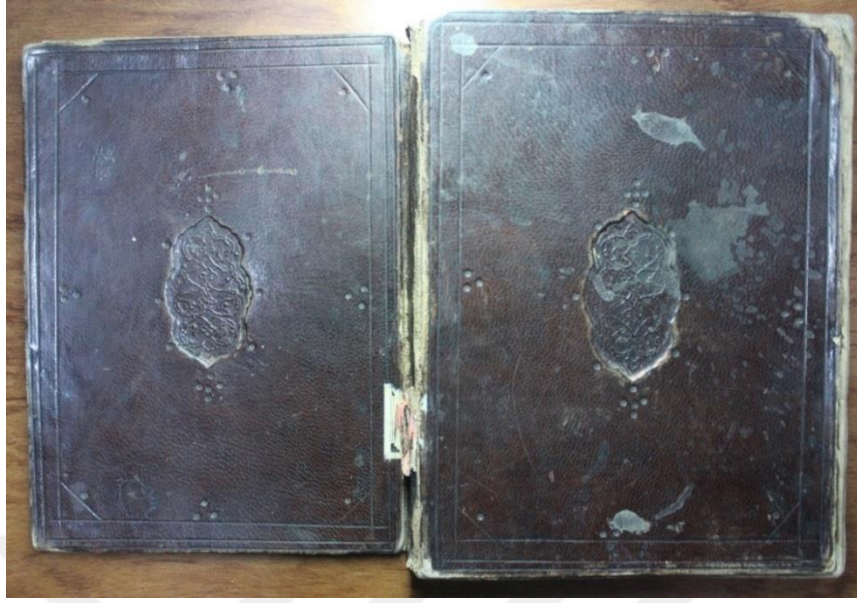
Resim:82, Örnek:29. el-Hevadî fi Şerhi'l-Mesâlik, 1137/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 230, Mikleb.



Resim:83, Örnek:30. Zübdetü'ş-Şuruh, 1138/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 395, Ön ve Arka Kapak.



Resim:84, Örnek:30. Zübdetü'ş-Şuruh, 1138/1724, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 395, Şemse Detay.



Resim:85, Örnek:31. el-Mutavvel, 1172/1758, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:177, Ön ve Arka Kapak.



Resim:86, Örnek:31. el-Mutavvel, 1172/1758, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:177, Şemse Detay.



Resim:87, Örnek:32. Şerhü'l-Îsâgôcî, 1193/1779, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 827, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:88, Örnek:32. Şerhü'l-Îsâgôcî, 1193/1779, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 827, Şemse Detay.



Resim:89, Örnek:32. Şerhü'l-Îsâgôcî, 1193/1779, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 827, Mikleb.



Resim:90, Örnek:33. Şerhu'l-İzzi fi't-Tasrif, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 915, Ön ve Arka Kapak.



Resim:91, Örnek:33. Şerhu'l-İzzi fi't-Tasrif, .../... , Balıkesir Mutasarrıf
Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 915, Şemse Detay.



Resim:92, Örnek:33. Şerhu'l-İzzi fi't-Tasrif, .../... , Balıkesir Mutasarrıf
Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 915, Sırt.



Resim:93, Örnek:34. Şerhü Risâle fî İsbâti'l-Vâcib, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1130, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim: 94, Örnek:34. Şerhü Risâle fî İsbâti'l-Vâcib, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1130, Mikleb.



Resim:95, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fi Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:96, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fi Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Köşebent Detay.



Resim:97, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fî Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Şemse Detay.



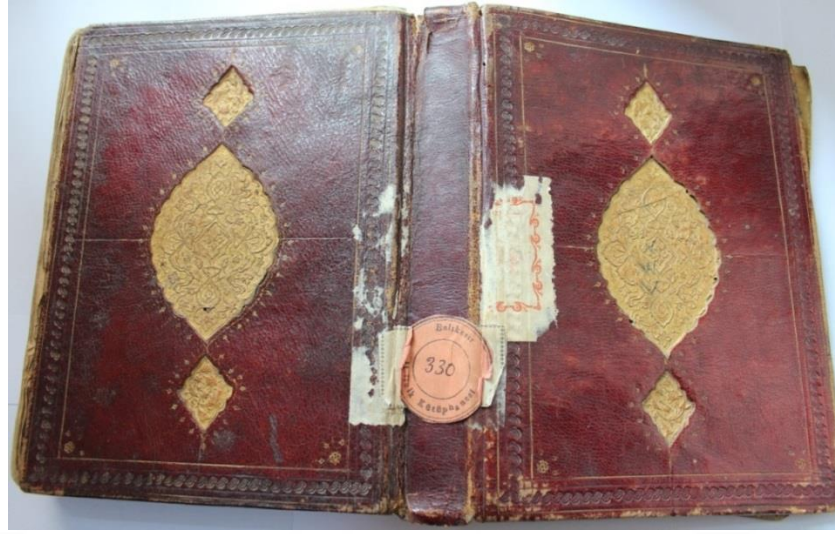
Resim:98, Örnek:35. Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fî Zikriâ's-Salati Aleâ'n-Nebiyiâl-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Mikleb.



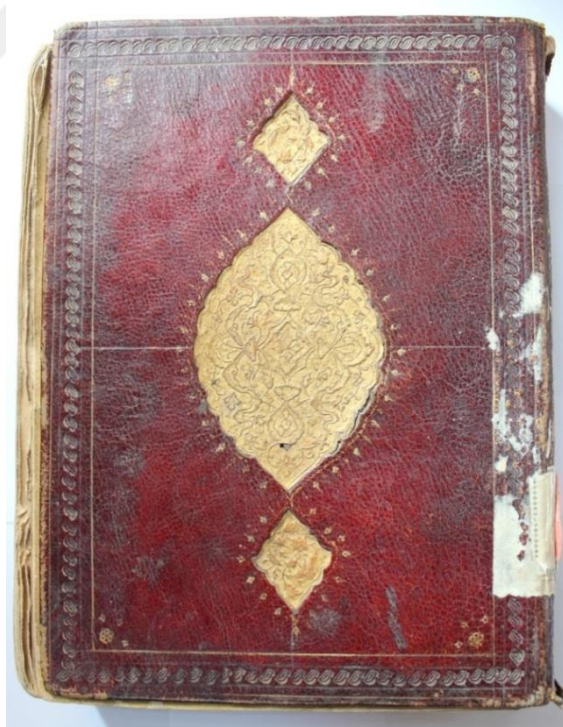
Resim:99, Örnek:36. el-Avâmilü'l-Mi'e, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1085, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



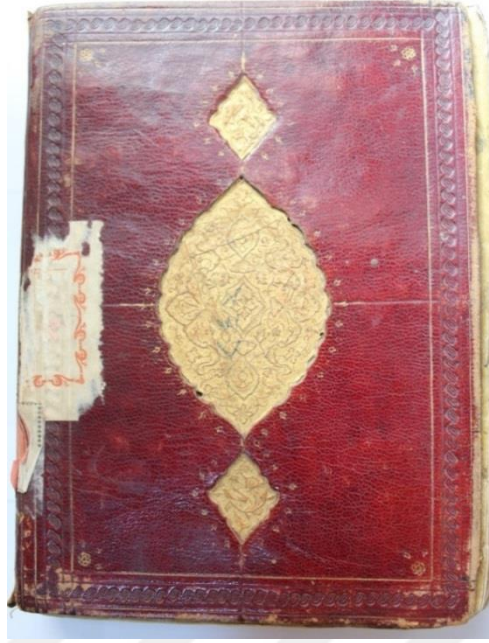
Resim: 100, Örnek:36. el-Avâmilü'l-Mi'e, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1085, Mikleb.



Resim:101, Örnek:37. Envarü't-Tenzil ve Esrârü't-Te'vîl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Ön ve Arka Kapak.



Resim:102, Örnek:37. Envarü't-Tenzil ve Esrârü't-Te'vîl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Ön Kapak.



Resim:103, Örnek:37. Envarü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Arka Kapak.



Resim:104, Örnek:37. Envarü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Şemse Detay.



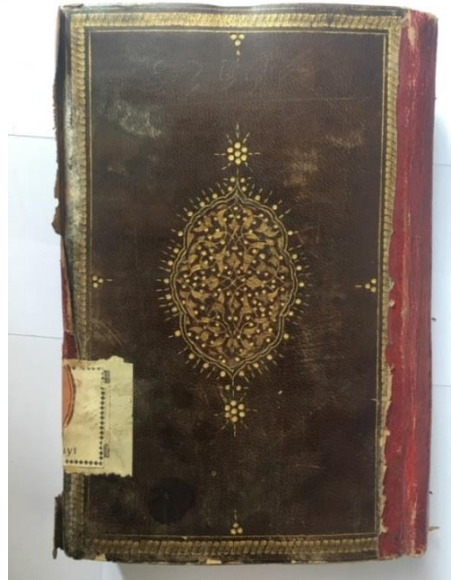
Resim:105, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'îye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Ön ve Arka Kapak.



Resim:106, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'îye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Mikleb.



Resim:107, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'îye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Şemse Detay.



Resim:108, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'îye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Arka Kapak.



Resim:109, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ie fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Ön Kapak.



Resim:110, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'ie fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Mikleb.



Resim:111, Örnek:40.ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:112, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Köşebent ve Zencirek Detayı.



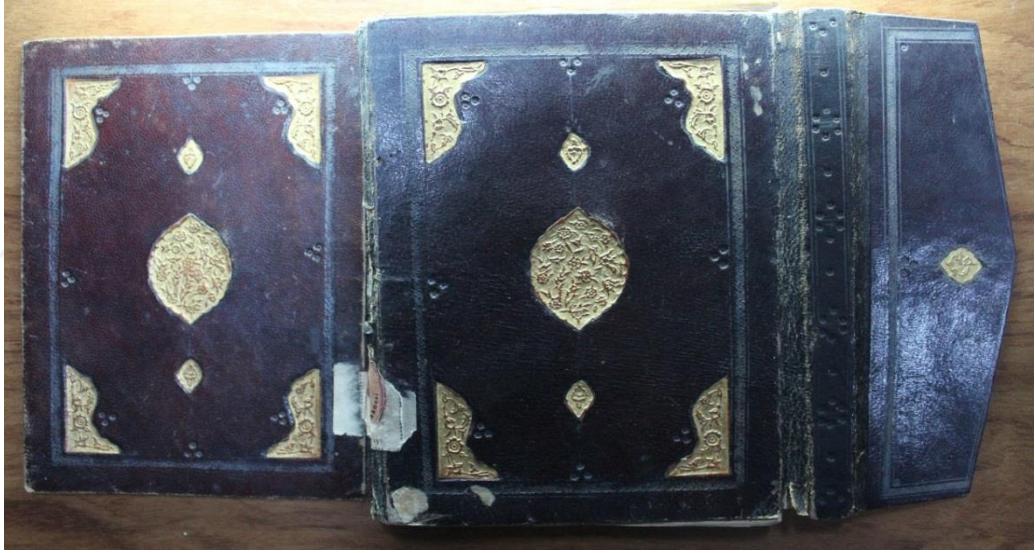
Resim:113, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Şemse Detay.



Resim:114, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Sertâb Detay.



Resim:115, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Mikleb.



Resim:116, Örnek:41. el-Barîkatü'l-Mahmûdiye fi Şerhi't-Tarîkati'l-Muhammedîye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 371, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.



Resim:117, Örnek:41. el-Barîkatü'l-Mahmûdiye fi Şerhi't-Tarîkati'l-Muhammedîye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 371, Şemse Detay.



Resim:118, Örnek:41. el-Barîkatü'l-Mahmûdiye fi Şerhi't-Tarîkati'l-Muhammedîye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 371, Sertâb ve Mikleb.



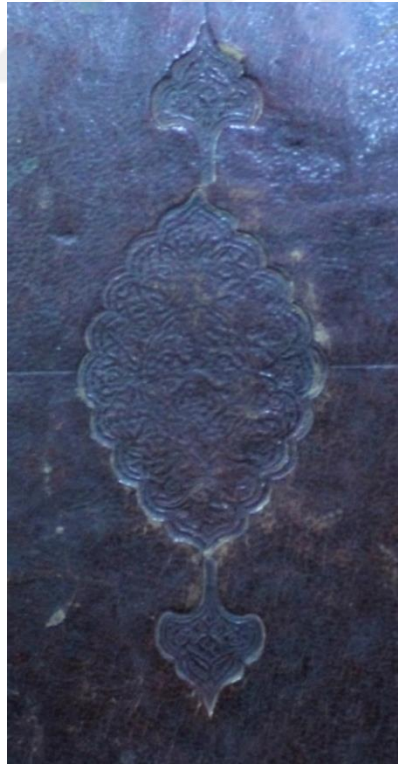
Resim: 119, Örnek:42. Şerhu'ş-Şâfiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 925, Ön ve Arka Kapak.



Resim:120, Örnek:42. Şerhu'ş-Şâfiye, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 925, Şemse Detay.



Resim:121, Örnek:43.el-Makâmât, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 692, Ön Kapak, Arka Kapak ve Mikleb.

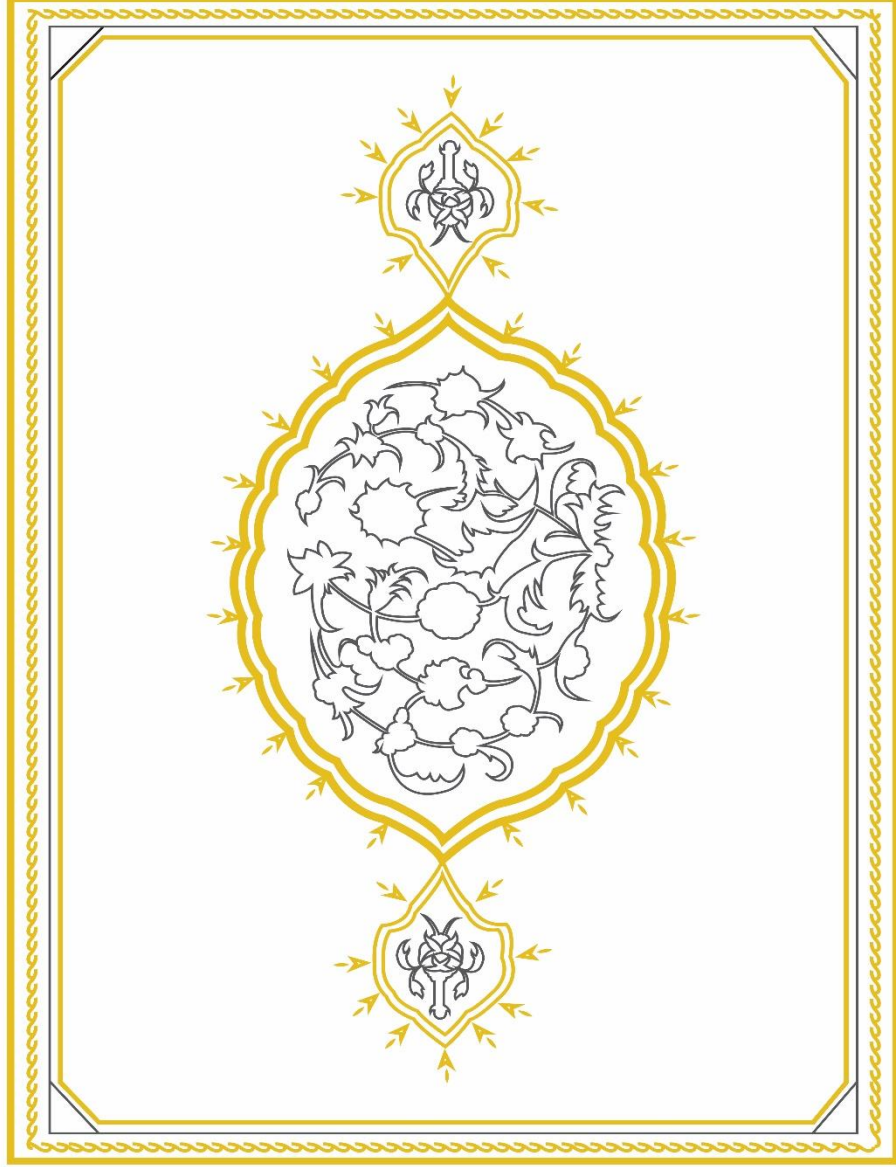


Resim:122, Örnek:43. el-Makâmât, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 692, Şemse Detay.

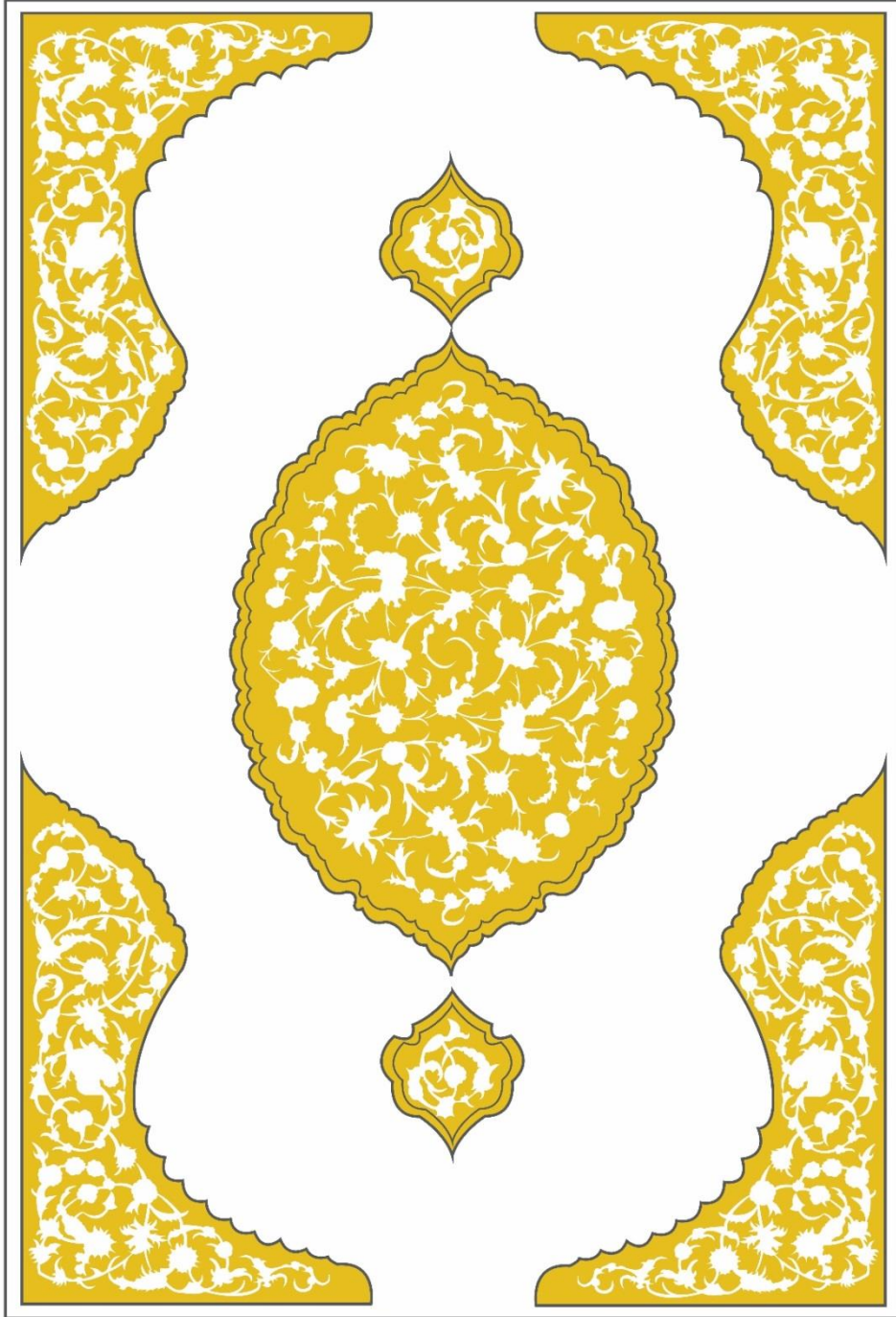


Resim:123, Örnek:43. el-Makâmât, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 692, Mikleb.

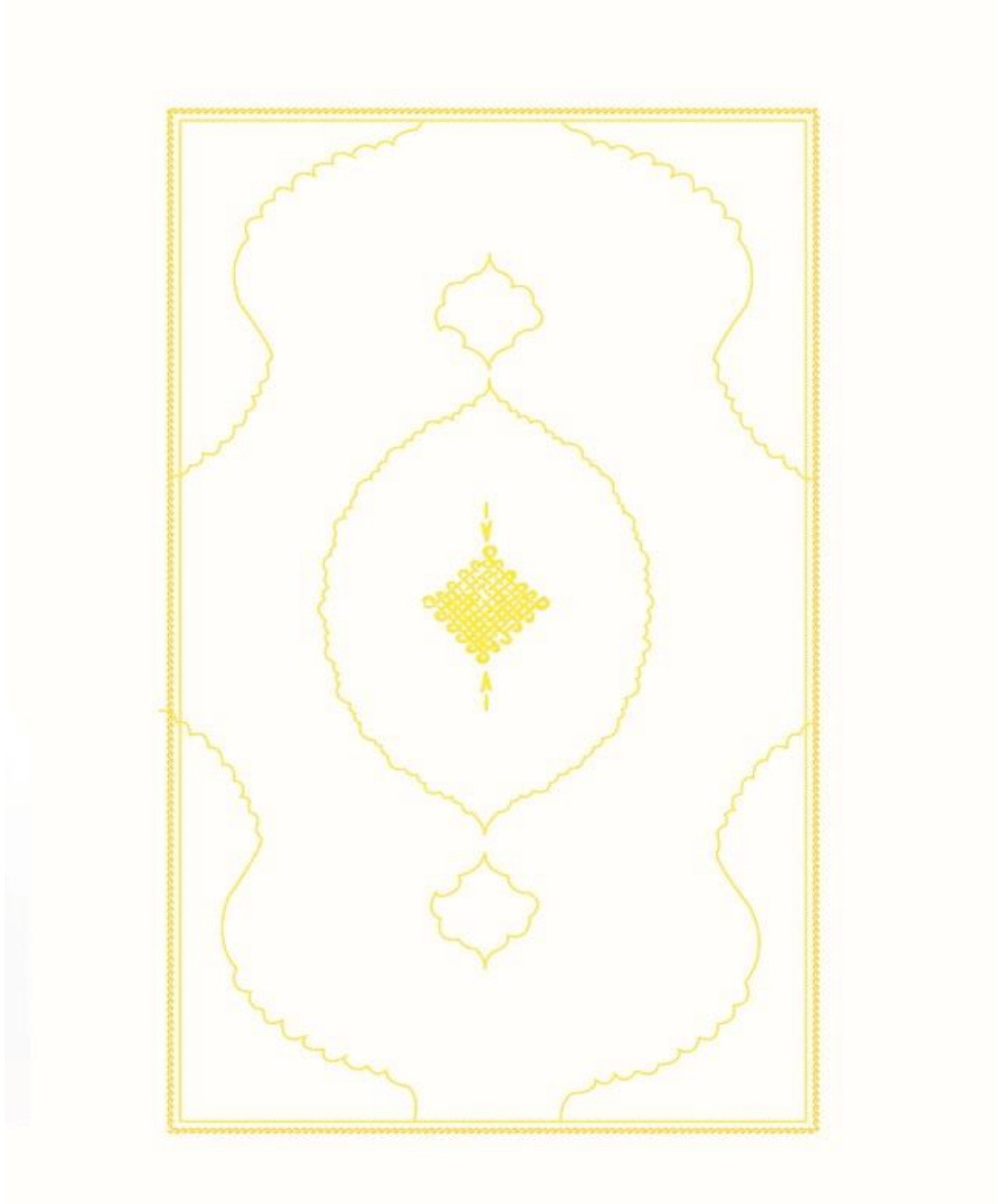
ÇİZİMLER



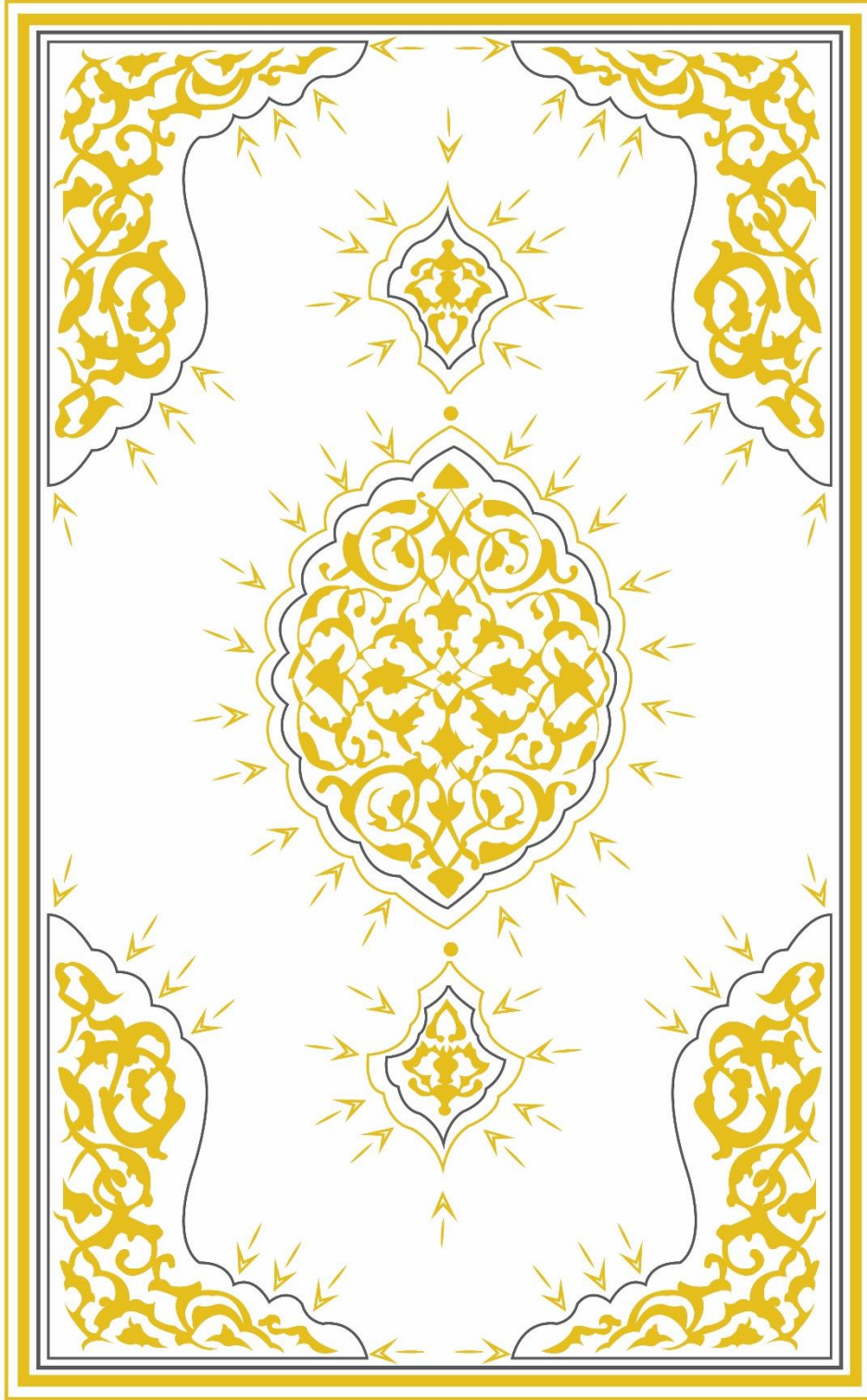
Çizim:1, Örnek:2. Takribü't-Tefsir, 742/1341, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK,
Envanter No: 638, Dış Kapak.



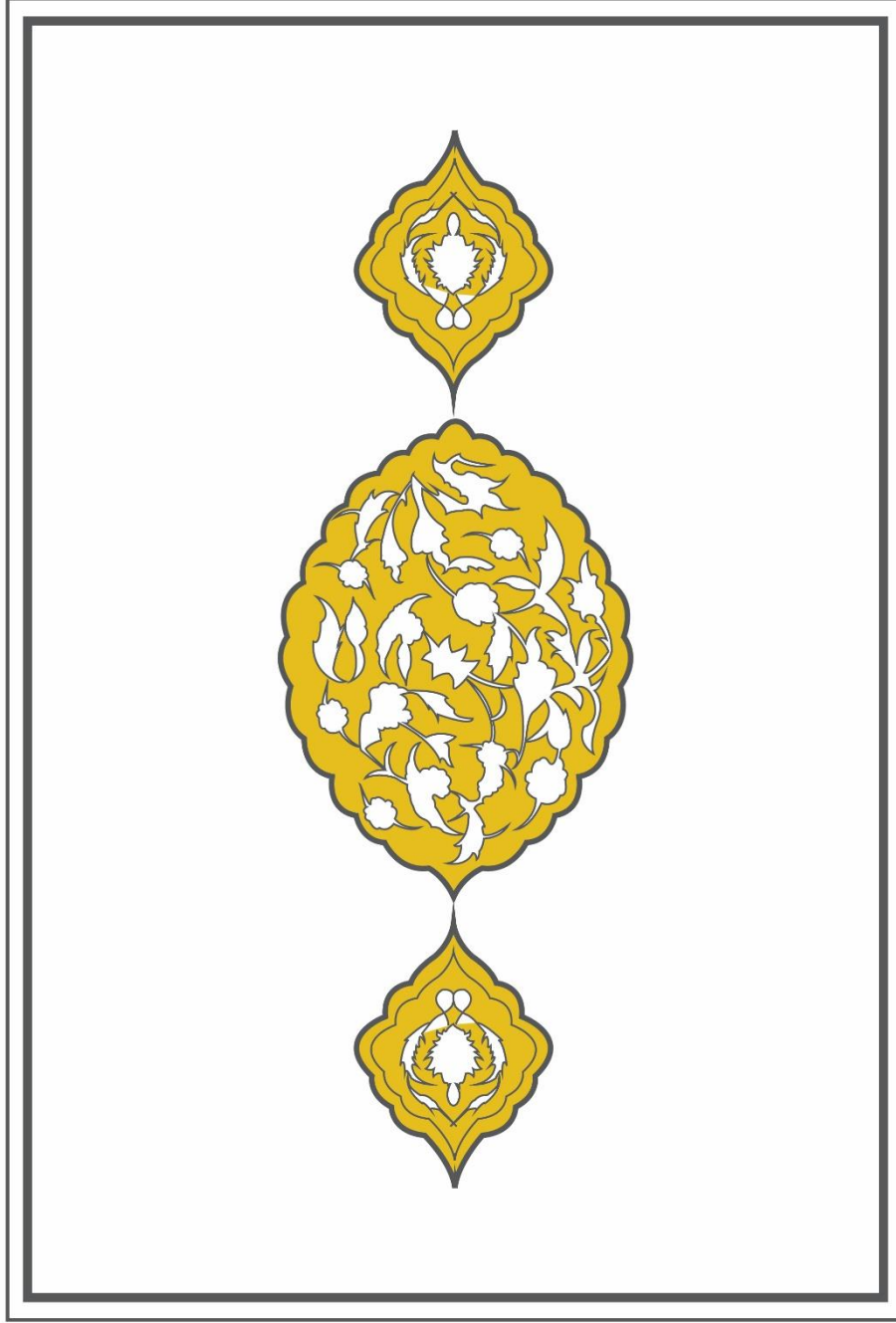
Çizim:2, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, Dış Kapak.



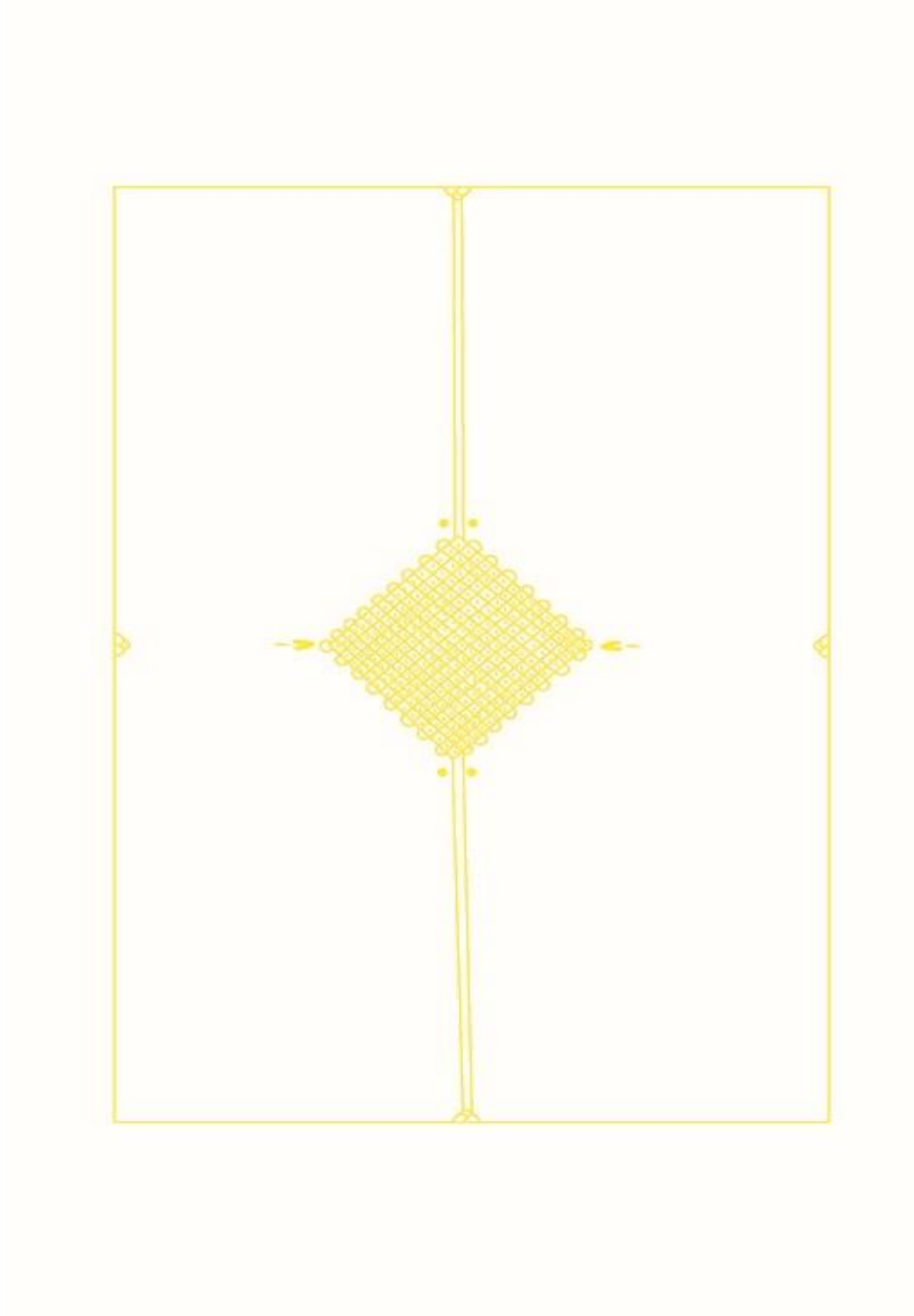
Çizim:3, Örnek:7. et-Tavzîh fi Hâlli Gavâmizi't-Tenkîh, 997/1588, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:676, İç Kapak.



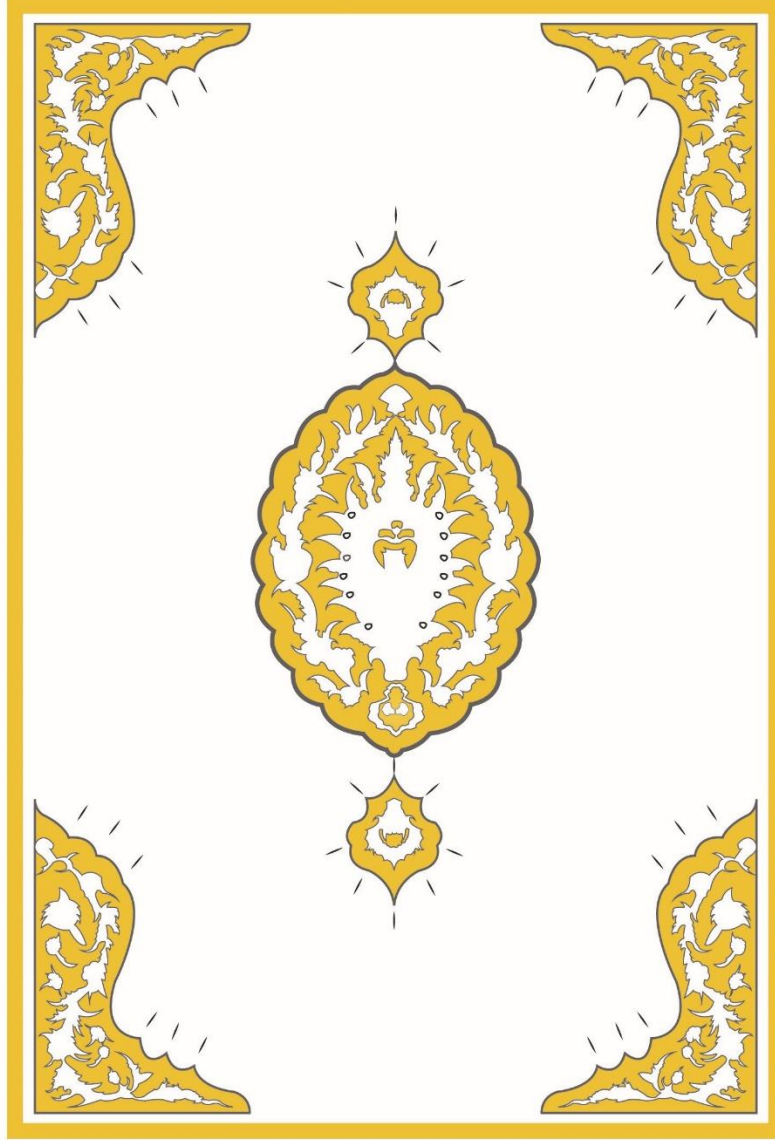
Çizim:4,Örnek:10. Mültekâ'l-Ebhur, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK,
Envanter No: 210, Dış Kapak.



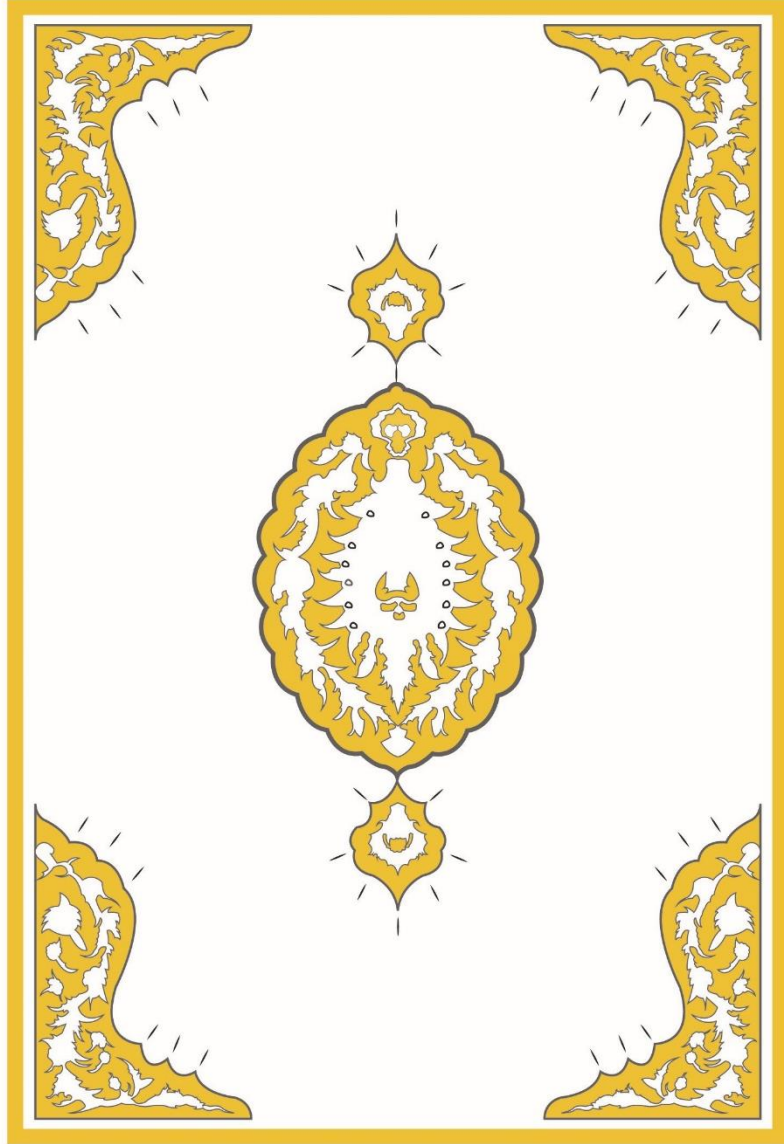
Çizim:5, Örnek:12. Remzu'l-Hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, Dış Kapak.



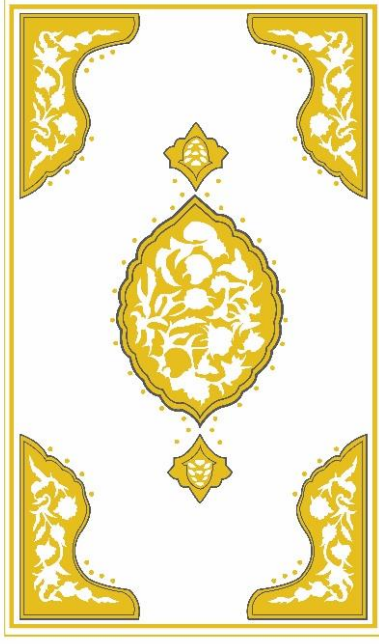
Çizim:6, Örnek:12. Remzu'l-hakâ'ik fi Şerhi Kenzi'd-Dekâ'ik, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 825, İç Kapak.



Çizim:7, Örnek:16. Gunyeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Ön Kapak.

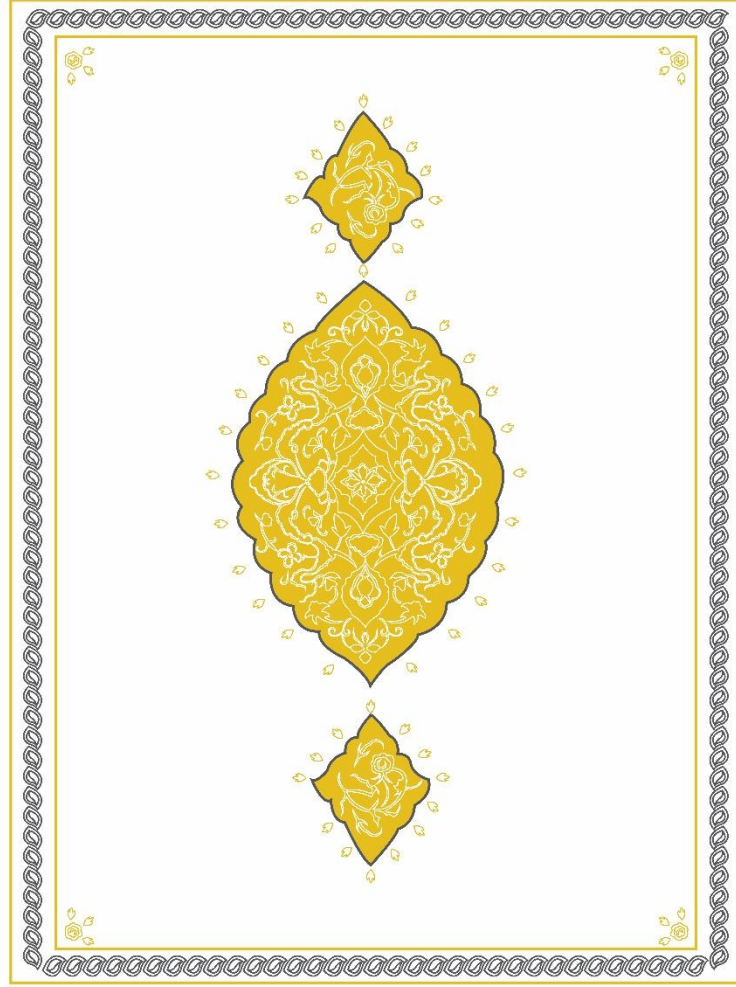


Çizim:8, Örnek:16. Gunyeu'l-Mutemellî Şerhu Munyeti'l-Musallî, 1164/1750, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No:82, Arka Kapak.

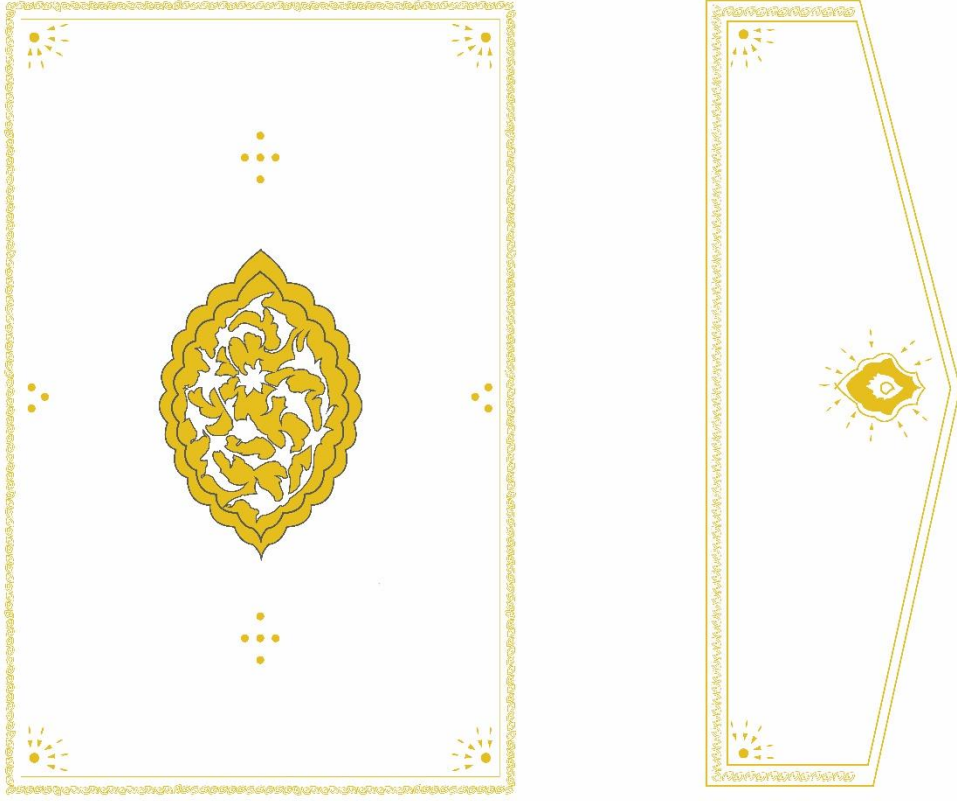


Çizim:9, Örnek:35.Delailüâ'l-Hayrat ve Şevarikuâ'l-Envar fi Zikriâ's-Salati aleâ'n-Nebiyiâ'l-Muhtar, .../... , Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 194, Dış Kapak.

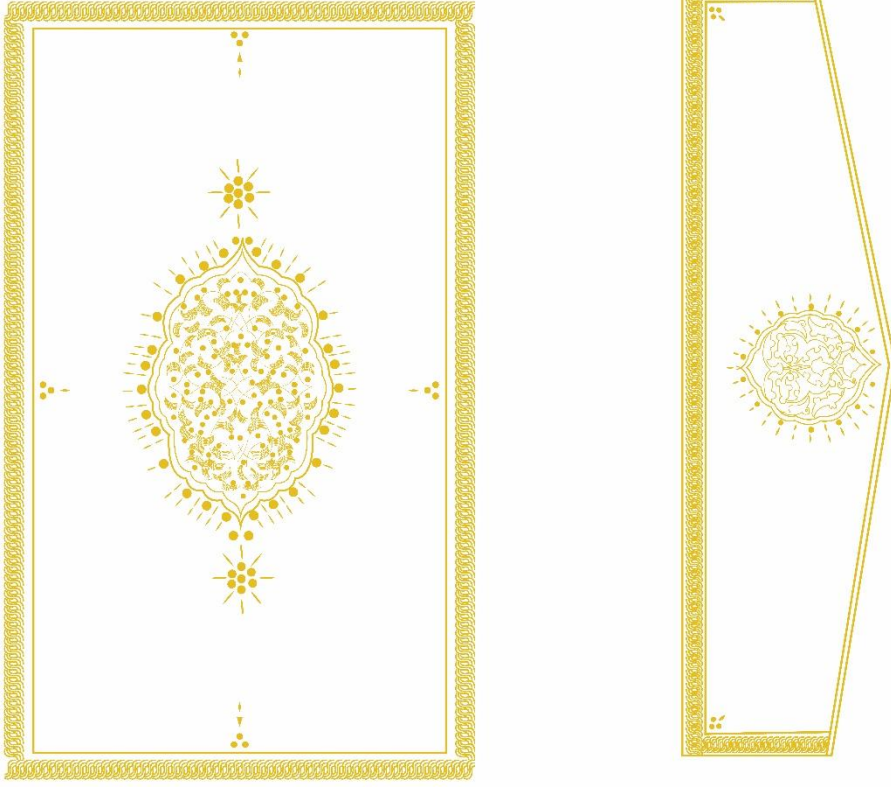




Çizim:10, Örnek:37. Envarü't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl, 841/1437, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 330, Dış Kapak.



Çizim:11, Örnek:38. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'iyе fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 977/1569, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 522, Dış Kapak, Mikleb.



Çizim:12, Örnek:39. el-Fevâ'idu'z-Ziyâ'îye fi Hâlli Müşkilâti'l-Kâfiye, 897/1491,
Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 90, Dış Kapak, Mikleb.



Çizim:13, Örnek:40. ed-Dürrü'l-Müntekâ fi Şerhi'l-Mültekâ, 1312/1797, Balıkesir Mutasarrıf Ömer Ali Bey YEK, Envanter No: 1106, Dış Kapak.

DEĞERLENDİRME TABLOSU

ÖZGEÇMİŞ

1992 yılında Balıkesir’de doğdu. İlkokulu ve ortaokulu Fırat ortaokulunda tamamladı. 2010 yılında Fırat Anadolu lisesinden mezun oldu. 2013 yılında Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi bölümüne başladı. 2016 tarihinde mezun oldu. 2016 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi Ve Sanatları Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Paşaaanı mah. 240. Sokak Deniz sitesi b blok kat.3 daire.6 Karesi/Balıkesir

Tel: 0542 325 55 39

Email: Ckrbeyzaa@gmail.com